

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PLANU OGÓLNEGO GMINY

URSZULIN

Urszulin, 31 marca 2026r.

Wykonanie:

mgr inż. Ewa Ataman
mgr inż. Gabriela Samborowska

WSTĘP

1. Przedmiot opracowania	4
2. Podstawy formalno-prawne opracowania	4
3. Cel i zakres merytoryczny opracowania	4
4. Metody pracy i materiały źródłowe	6
ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA	
5. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu	8
6. Charakterystyka i stan poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego i ich powiązań	10
6.1 Ukształtowanie terenu	10
6.2 Budowa geologiczna i warunki gruntowe	13
6.3 Zasoby surowcowe	14
6.4 Warunki wodne	17
6.5 Gleby	22
6.6 Flora i fauna	23
6.7 Jakość powietrza	26
6.8 Klimat akustyczny	28
6.9 Warunki klimatyczne	28
6.10 Pole elektromagnetyczne	30
6.11 Formy ochrony przyrody	30
6.12 Powiązania ekologiczne	36
6.13 Krajobraz	37
6.14 Dziedzictwo kulturowe	39
OCENA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU	
7. Ocena rozwiązań i ustaleń planu ogólnego	40
7.1 Cel opracowania projektu planu ogólnego	40
7.2 Ustalenia projektu planu ogólnego	40
7.3 Analiza zgodności projektu planu ogólnego z celami ochrony środowiska określonymi w dokumentach międzynarodowych, unijnych i krajowych	44
7.4 Zgodność projektu planu ogólnego z przepisami ustaw	49
7.5 Skutki braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego	50
7.6 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu planu ogólnego	51
8. Ocena oddziaływania na komponenty środowiska i zagrożenia dla środowiska w wyniku realizacji ustaleń projektu planu	52
8.1 Oddziaływanie na rzeźbę terenu, gleby i zasoby naturalne	52
8.2 Oddziaływanie na warunki wodne	53
8.3 Oddziaływanie na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną	55
8.4 Oddziaływanie na ludzi	56
8.5 Oddziaływanie na powietrze i klimat	58
8.6 Oddziaływanie na dobra materialne	59
8.7 Oddziaływanie na krajobraz	59
8.8 Oddziaływanie na formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000	60
8.9 Oddziaływanie transgraniczne	63
9. Rozwiązania alternatywne	63
10. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	63
11. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu	63
12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	64

WSTĘP

1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko planu ogólnego gminy Urszulin, wywołanego uchwałą nr V/23/2024 Rady Gminy Urszulin z dnia 8 sierpnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego gminy Urszulin. Opracowanie dotyczy gminy wiejskiej Urszulin, położonej w centralno-wschodniej części województwa lubelskiego, powiecie Włodawskim. Gmina składa się z 25 sołectw. Siedzibą władz Gminy jest miejscowość Urszulin. Powierzchnia Gminy to 172,1 km², w tym użytki rolne stanowią 56%, a leśne 26,9%.

Dla gminy Urszulin obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, którego ostatnia zmiana została uchwalona w 2023 r. na mocy uchwały nr LV/332/2023 Rady Gminy Urszulin z dnia 21 lipca 2023r. Jednak w związku z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ten dokument przestanie obowiązywać w dniu wejścia w życie planu ogólnego gminy lub do dnia 30 czerwca 2026 r. Dotychczasową strukturę użytkowania gminy Urszulin planuje się dostosować do obecnie obowiązujących przepisów prawa oraz do wytycznych dokumentów wyższego rzędu. Przedmiotowy dokument zapewni ład przestrzenny i funkcjonalny gminy.

2. Podstawy formalno-prawne opracowania

Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm.) na organie administracji opracowującym m. in. projekt planu ogólnego spoczywa obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko ww. dokumentu. W tym zakresie nowa ustawa zmienia i precyzuje obowiązujące przed jej wejściem w życie zapisy art. 40 ust. 1 oraz art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.). Stanowi ona jednocześnie dostosowanie polskich regulacji prawnych do ustaleń zawartych w dyrektywach Wspólnot Europejskich. W myśl ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu. Sporządzenie planu ogólnego gminy – zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 z późn. zm.) – ma na celu przede wszystkim, w oparciu o istniejące uwarunkowania, określenie stref planistycznych, gminnych standardów urbanistycznych, oraz określenie obszarów uzupełnienia zabudowy, i obszarów zabudowy śródmiejskiej.

Prognoza ma na celu identyfikację przewidywanych ewentualnych skutków wpływu ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko, ocenę zaproponowanych w nim rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, a także ich zgodność z przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska. Opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko jest obligatoryjne dla każdego planu ogólnego, o ile projekt planu nie uzyska odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynikającego ze stosownego uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska i Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym. Prognoza pozwala – we wszystkich fazach planowania – uwzględnić wzajemne relacje pomiędzy uwarunkowaniami przyrodniczymi a przyjętymi rozwiązaniami planistycznymi. Prognoza oddziaływania na środowisko, wraz z projektem planu ogólnego, jest przedmiotem społecznej oceny – podlega wyłożeniu do publicznego wglądu, a jej ustalenia mogą mieć wpływ na decyzję Rady Gminy w sprawie uchwalenia planu ogólnego.

3. Cel i zakres merytoryczny opracowania

Celem niniejszej „Prognozy oddziaływania na środowisko...” jest ocena wpływu na środowisko, jaki może mieć miejsce na skutek realizacji dopuszczonych w projekcie planu ogólnego gminy Urszulin form zagospodarowania przestrzennego, między innymi poprzez ocenę relacji pomiędzy przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami

planistycznymi a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego, a także aspektami gospodarczymi i społecznymi, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w prognozie wskazano w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*. Zgodnie z tym artykułem prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.
- e) przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru NATURA 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Ponadto prognoza przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony NATURA 2000 oraz integralność tego obszaru.
- b) rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub współczesnej wiedzy.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*, informacje zawarte w prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Stosownie do wymogu art. 53 ww. ustawy zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i 58 ustawy – Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym.

4. Metody pracy i materiały źródłowe

Analiza zawarta w prognozie dostosowana jest do stopnia szczegółowości zapisów projektowanego dokumentu, a informacje w niej zawarte zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny. W prognozie dokonano opisu stanu środowiska w sposób umożliwiający określenie rodzajów i skali przewidywanych oddziaływań oraz zaproponowano rozwiązania minimalizujące negatywny wpływ ustaleń projektu planu na środowisko. Określono także możliwości podniesienia kondycji i sprawności funkcjonowania systemów przyrodniczych. Wszystkie materiały źródłowe wymieniono poniżej:

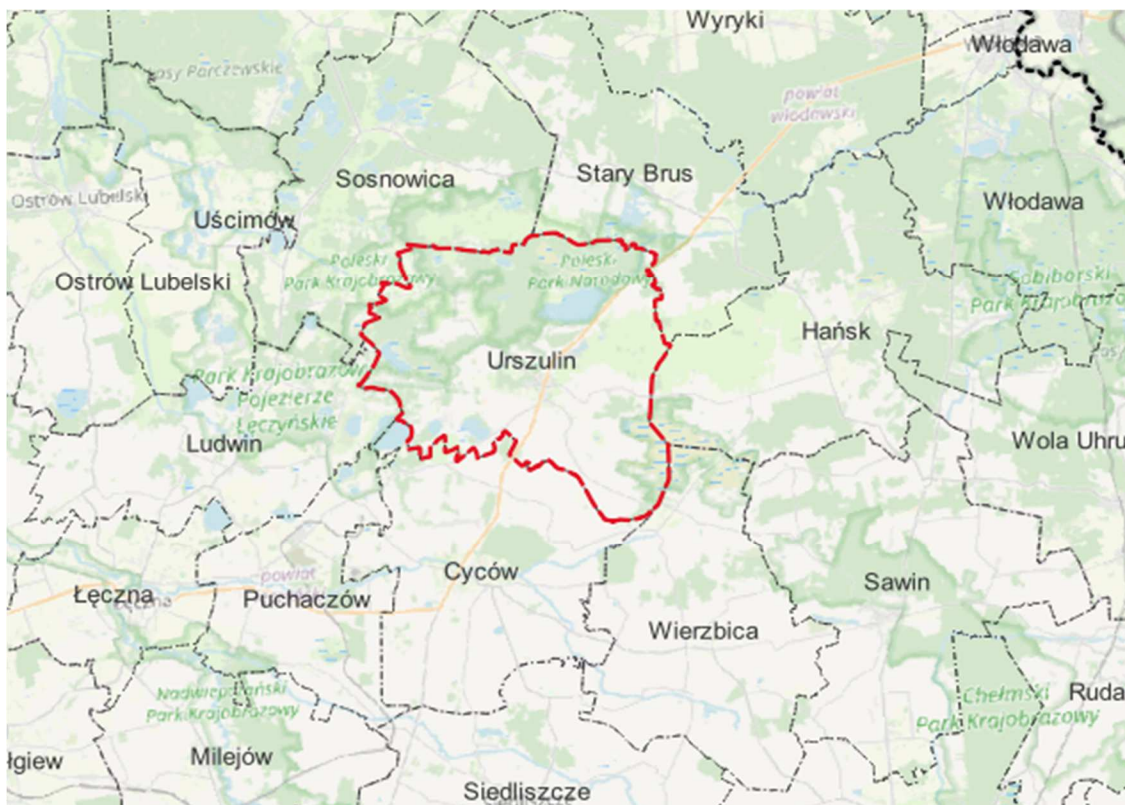
- 1) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U 2025 poz. 647)
- 2) ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.),
- 3) ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2025 r. poz. 960 ze zm.),
- 4) ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U z 2024 r. poz.1130 ze zm.),
- 5) ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz. U. z 2024 r. poz. 82),
- 6) ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm.),
- 7) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (Dz.U. z 2024 r. poz.1290 ze zm.)
- 8) rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w *sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych* (Dz. U. z 2012 r. poz. 463),
- 9) rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity),
- 10) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.),
- 11) rozporządzenie Ministra Środowiska z 22 czerwca 2017 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2017 r, poz. 1416),
- 12) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409),
- 13) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408),
- 14) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380, tekst jednolity),
- 15) rozporządzenie Ministra Środowiska z 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r., poz. 1713, tekst jednolity),
- 16) DZ. U. dnia 3 września 2021 r. Poz. 1615 ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy,
- 17) Ocena oddziaływania na środowisko. Teoria i praktyka, Jacek Krystek, Wydawnictwo Naukowe PWN 2021 r.,
- 18) Oceny oddziaływania na środowisko w praktyce, Redakcja naukowa Bartosz Rakoczy, Karolina Karpus, Grzegorz Klimek, Mateusz Mierkiewicz, Małgorzata Szalewska, Karolina Szuma, Jan Szuma, Katarzyna Wesołowska, Wolters Kluwer Polska 2017 r.,
- 19) Zmiany klimatu i adaptacja do zmian klimatu w ocenach oddziaływania na środowisko. Podręcznik (Instytut Ochrony Środowiska – PIB, 2021),
- 20) Poradnik dotyczący uwzględniania problematyki zmian klimatu i różnorodności biologicznej w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (dokument KE z 2013 roku udostępniony na stronie GDOŚ),
- 21) Klasyfikacja stopnia antropogenicznego przekształcenia krajobrazu i jej zastosowanie w planie ochrony Poleskiego Parku Narodowego. Chmielewski T.J., Michalik-Śnieżek M., Kułak A., 2014, PEK, T. XXXVIII, 107-124,

- 22) mapa topograficzna dla obszaru gminy Urszulin,
- 23) mapa zasadnicza w skali 1:20000 dla obszaru gminy Urszulin,
- 24) geoportal.gov.pl,
- 25) bdl.stat.gov.pl,
- 26) bdl.lasy.gov.pl,
- 27) mapa.korytarze.pl,
- 28) baza.pgi.gov.pl,
- 29) karty.apgw.gov.pl,
- 30) wody.gov.pl,
- 31) wody.isok.gov.pl,
- 32) crfop.gdos.gov.pl,
- 33) uchwała nr V/23/2024 Rady Gminy Urszulin z dnia 8 sierpnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego gminy Urszulin,
- 34) uchwała nr LV/332/2023 Rady Gminy Urszulin z dnia 21 lipca 2023r w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Urszulin”,
- 35) Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego,
- 36) Szuflicki, M., Malon, A. i Tymiński, M. Państwowy Instytut Geologiczny. Pobrano z lokalizacji Bilans zasobów kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2024 r. Warszawa 2025: <https://surowce.pgi.gov.pl/>
- 37) Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023. Lublin: Główny Inspektor Ochrony Środowiska Lisiecka, R., Milanowska - Pitura, M. i Kopeć, R. (2024),
- 38) Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe na potrzeby planu ogólnego Gminy Urszulin, Urszulin 2025 r.,
- 39) Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego, KFB Acoustics Sp. z o.o. Małec, T. (2024),
- 40) Włodawski Obszar Funkcjonalny. Do Strategii Rozwoju Włodawskiego Obszaru Funkcjonalnego, Mużykowska, J., Kuryło, R. i Łuczkiwicz, S. 2014r.,
- 41) Program ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030, załącznik do uchwały Nr DXII/9003/2023 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 17 października 2023 r. ,
- 42) Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Urszulin na lata 2017 – 2023,
- 43) Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2017 roku .

ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA

5. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Gmina Urszulin to gmina wiejska, położona w południowo-zachodniej części powiatu włodawskiego, w województwie lubelskim, w jego centralno-wschodnim rejonie. Obszar gminy wynosi 17 210 ha, co stanowi około 13,7% powierzchni powiatu włodawskiego oraz 0,7% powierzchni województwa lubelskiego. Głównym ośrodkiem, w którym koncentrują się funkcje handlowo-usługowe, produkcyjne oraz administracyjne, jest Urszulin.

Rys.1. Położenie Gminy Urszulin na tle sąsiednich gmin, opracowano na podstawie bazy PRG udostępnianej przez GUGiK

Gmina Urszulin graniczy z sześcioma gminami

- od północnego wschodu – z gminą Stary Brus (powiat włodawski),
- od południowego wschodu – z gminą Wierzbica (powiat chełmski),
- od południowego zachodu – z gminą Cyców (powiat łęczyński),
- od zachodu – z gminą Ludwin (powiat łęczyński),
- od północnego zachodu – z gminą Sosnowica (powiat parczewski),
- od wschodu – z gminą Hańsk (powiat włodawski).

Rys. 2. Rozmieszczenie obrębów (sołectw) na terenie gminy Urszulin, opracowano na podstawie bazy PRG udostępnianej przez GUGiK

Teren gminy podzielony jest na 25 sołectw o zróżnicowanej powierzchni. Największe pod względem powierzchni jest Wytyczno (3213,9 ha), które stanowi aż 18,67% powierzchni całej gminy. Drugie co do wielkości sołectwo to Wola Wereszczyńska (1824,89 ha – 10,60%), a trzecie Andrzejów (1139,16 ha – 6,62%). Są to obszary dominujące pod względem powierzchni i mają kluczowy wpływ na użytkowanie gruntów w gminie. Łącznie zajmują ponad 1/3 powierzchni gminy. Oznacza to, że większość terenów wiejskich jest skoncentrowana w tych miejscowościach, co ma wpływ na rozmieszczenie infrastruktury, sieci drogowej oraz potencjał rolniczy. Najmniejszym sołectwem jest Kozubata (95,77 ha – 0,56% powierzchni gminy), a także Nowe Załucze (181,39 ha – 1,05%) i Olszowo (181,53 ha – 1,05%).

Użytkowanie ziemi [ha]:	
Powierzchnia ogółem	17 210,0
Grunty rolne	10152,1
w tym: użytki rolne	9319,1
nieużytki	833,0
Grunty leśne	5374,7
Grunty zabudowane i zurbanizowane	666,6
Grunty pod wodami	1015,7
Tereny różne	0,9

Tabela. 1. Struktura użytkowania na terenie gminy Urszulin, opracowanie własne na podstawie danych z EGiB

Położenie gminy na terenach o cennych walorach przyrodniczych sprawia, że staje się ona atrakcyjna zarówno dla rozwoju turystyki, jak i osadnictwa.

Dodatkowym atutem jest jej bliskość do stolicy województwa, oddalonej o około 50 km i stolicy powiatu 32 km, co zapewnia mieszkańcom łatwy dostęp do miejsc pracy, wyższej jakości usług oraz edukacji wyższej.

Ważnym elementem rozwoju gminy jest potencjał gospodarczy tego obszaru. Działają tu zakłady przetwórstwa owocowo-warzywnego, rybnego, drzewnego oraz piekarnicze. Rozwijają się także turystyka, obejmująca agroturystykę, hotelarstwo i usługi rekreacyjne, szczególnie w miejscowościach takich jak Urszulin, Sumin, Grabniak, Wytyczno i Michałów.

Pod względem struktury zabudowy w gminie Urszulin obserwuje się duże zróżnicowanie pod względem wysokości budynków oraz technologii wykonania. Trudno jest wyróżnić charakterystyczny styl. Na obecne ukształtowanie

i formę zabudowy duży wpływ miało położenie na obszarach prawnie chronionych oraz rolniczo-leśny charakter gminy.

Nie bez znaczenia pozostaje również rekreacyjna atrakcyjność gminy, która przyciąga potencjalnych inwestorów. To właśnie niepowtarzalne walory krajobrazowe oraz obecność rozległych obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej decydują o atrakcyjności gminy i sprawiają, że gmina coraz częściej i chętniej jest wybierana jako miejsce zamieszkania. Pod względem potencjału gospodarczego (przetwórstwo owocowo-warzywne, rybne, drzewne i piekarnicze) jest obszarem o dobrze rozwijającej się przedsiębiorczości. Rolnictwo i jego obsługa uzupełnione są przez rozwijające się usługi, głównie z zakresu handlu, budownictwa, transportu. Rozwijającymi się gałęziami są usługi z zakresu obsługi funkcji turystycznej (agroturystyka, hotelarstwo) i rekreacyjnej i przetwórstwa przemysłowego. W oparciu o te funkcje obserwuje się rozwój w głównie we wsiach Urszulin, Sumin, Grabniak, Wytyczno, Michałów oraz w mniejszym stopniu w pozostałych miejscowościach, szczególnie drugiego i trzeciego poziomu.

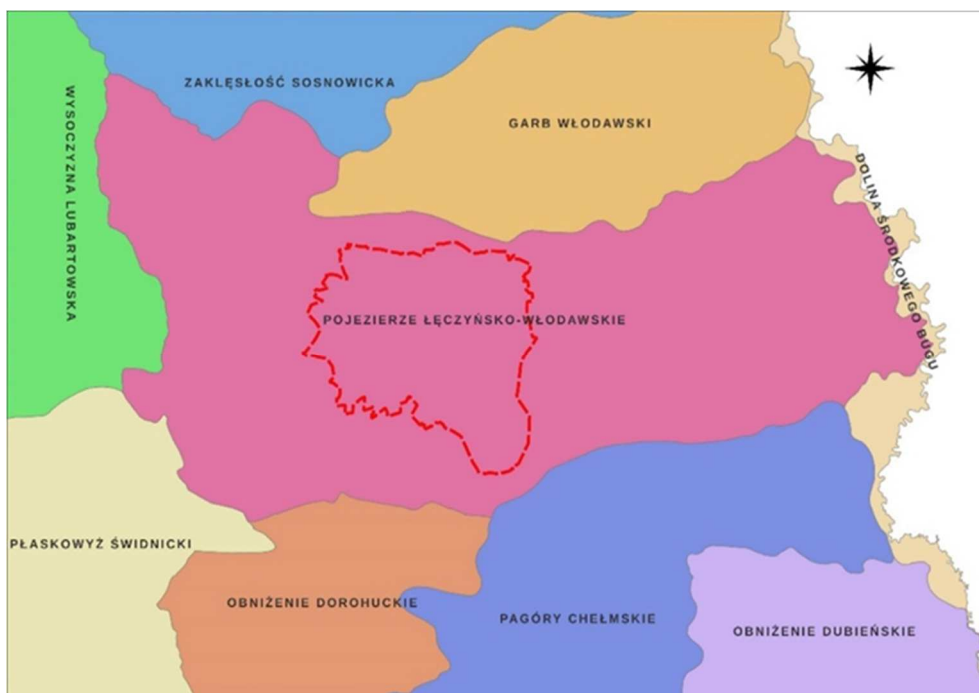
Gmina Urszulin jest skomunikowana, odległość od stolicy województwa, wynosząca ok. 50 km, wiąże się z dostępem do usług wyższego rzędu ale przede wszystkim miejsc pracy i szkolnictwa wyższego. DK 82 relacji: Droga 12 /węzeł „Lublin Tatary” – Łęczna – Cyców- Włodawa – granica państwa, która została zaliczona do klasy GP (główna ruchu przyspieszonego). Łączna długość drogi to 79,5 km, z czego 12,55 km przebiega przez gminę, łącząc miejscowości Wytyczno, Michałów, Urszulin i Zabrodzie.

Sieć komunikacyjna na terenie gminy obejmuje również drogi powiatowe, które pełnią kluczową rolę w zapewnieniu sprawnej komunikacji wewnątrzregionowej. Drogi te stanowią podstawowy szkielet infrastruktury transportowej, umożliwiając sprawne przemieszczanie się zarówno mieszkańców, jak i osób odwiedzających gminę. Uzupełnieniem tej sieci są drogi gminne, które łączą poszczególne miejscowości objęte opracowaniem, zapewniając dostępność komunikacyjną nawet w mniej zurbanizowanych obszarach. Dzięki tej strukturze możliwe jest sprawne połączenie gminy z sąsiednimi jednostkami administracyjnymi oraz kluczowymi szlakami komunikacyjnymi regionu.

6. Charakterystyka i stan poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego i ich wzajemnych powiązań

6.1 Ukształtowanie terenu

Pod względem fizycznogeograficznym gmina Urszulin znajduje się w prowincji Niż Wschodniobałtycko – Białoruski, podprowincji Polesie, makroregionie Polesie Zachodnie, mezoregionie Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie. (Rys. 3.).

Rys. 3. Położenie gminy na tle jednostek fizycznogeograficznych Źródło: Opracowano na podstawie bazy PRG udostępnianej przez GUGiK

Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie rozciąga się między Garbem Włodawskim na północy a Pagórami Chełmskimi na południu. Charakteryzuje się podmokłym, zatorfionym terenem, obfitującym w liczne zagłębienia termokrasowe i krasowe. Jest to teren płaski. Deniwelacje nie przekraczają kilku metrów.

Obszar gminy cechuje się względnie jednolitą rzeźbą terenu, z dominacją powierzchni równinnych o niewielkich deniwelacjach. Przeważają tereny płaskie, na których różnice wysokości nie przekraczają kilku metrów, a nachylenie terenu utrzymuje się poniżej 2° na rozległych obszarach. Wysokości bezwzględne na analizowanym terenie mieszczą się w przedziale od 160,56 m n.p.m. do 197,6 m n.p.m., co potwierdza jego równinny charakter. Najwyższy punkt znajduje się w południowo-wschodniej części gminy, na wzgórzu w Wielkopole, w miejscu wyraźnego garbu zbudowanego ze skał kredy.

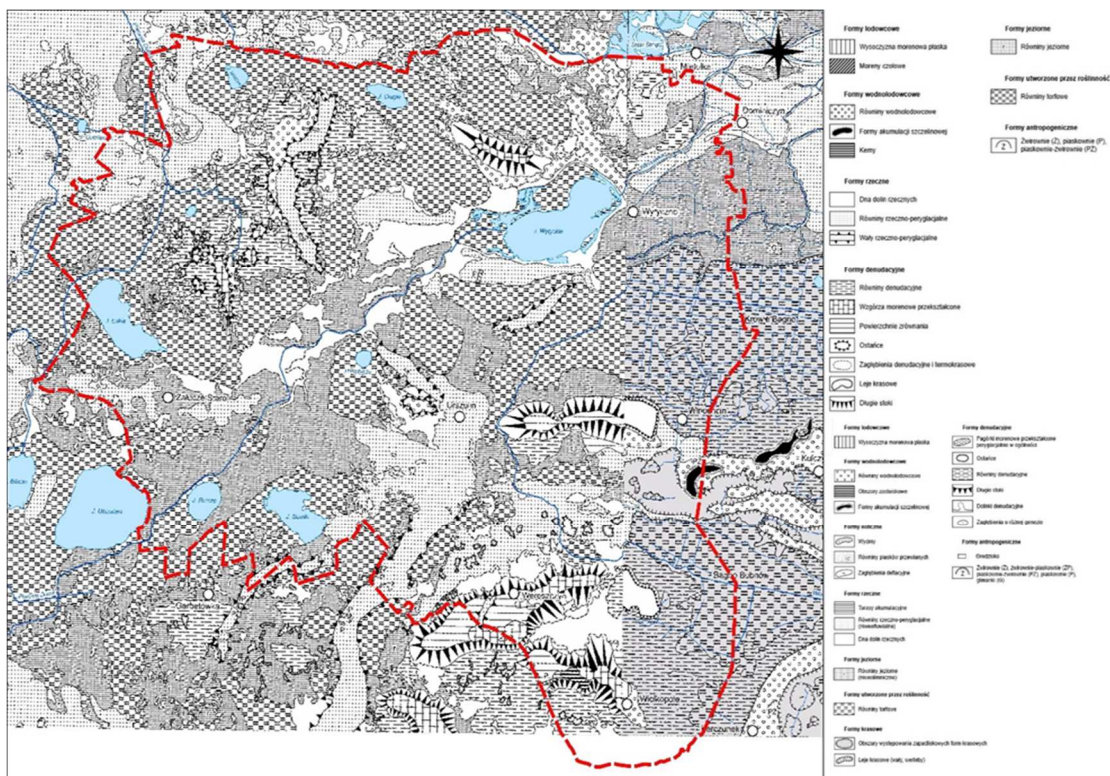
W strukturze rzeźby terenu wyraźnie zaznacza się rejonizacja poszczególnych typów form geomorfologicznych. W południowo-wschodniej części gminy dominują powierzchnie zrównań, uformowane na skałach węglanowych kredy górnej, tworzących tu garb podłoża. Występują tu także formy krasu powierzchniowego lub krasu reprodukowanego typu kredy piszącej. Pładowo na terenie całego obszaru rozprzestrzenione są równiny akumulacyjne, powstałe w wyniku procesów rzeczno-peryglacialnych oraz jeziornych.

Pozostałą część obszaru stanowią równiny akumulacji organicznej (równiny torfowe), które odgrywają istotną rolę w krajobrazie przyrodniczym gminy.

Pomimo jednolitego charakteru rzeźby, obszar gminy wyróżnia się znaczną różnorodnością genetyczną form geomorfologicznych.

Wśród form geomorfologicznych o genezie wodnolodowcowej największy obszar zajmują równiny sandrowe i wodnolodowcowe, które występują głównie w północnej części badanego terenu. Charakteryzują się one wyrównanymi, piaszczystymi powierzchniami nachylonymi w kierunku południowym. Cechą charakterystyczną tych form jest także ich wyspowe rozmieszczenie oraz nieregularny zarys. Obecny zasięg oraz kształt równin sandrowych stanowią wynik procesów wtórnych. W rzeźbie współczesnej zachowały się wyższe, niezatopione i niezerodowane fragmenty pierwotnej bardziej zwartej powierzchni.

W południowo-wschodniej części badanego obszaru, na terenie miejscowości Wielkopole, zlokalizowany jest pagórek kemowy zbudowany z drobnych piasków, przykrytych pokrywą ablacyjną o miąższości około 0,5 m. Warstwa ta zawiera żwiry oraz drobne gązdy. Forma geomorfologiczna wykazuje orientację na linii NW–SE, a jej długość wynosi około 700 m, przy szerokości około 250 m².

Rys. 4. Formy ukształtowania Powierzchni na terenie gminy Urszulin. Źródło: Kucharska, M., *Objaśnienie do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski 1:50 000, Arkusz Orzechów Nowy (715), aktualizacja, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa, 2023. Dostęp online: https://bazadata.pgi.gov.pl/data/smgp/arkusze_txt/smgp0715.pdf [2025r.].*

Formy rzeczne na analizowanym obszarze obejmują doliny współczesnych rzek, takich jak Włodawka, Piwonia Dolna. Charakteryzują się one niewielką szerokością i wyraźnym wcięciem w podłoże, a w niektórych miejscach są wypełnione torfami. Znacznie większą powierzchnię zajmują równiny rzeczno-peryglacjalne, które występują w formie płatowej na terenie całego obszaru. Tworzą one rozległe, kilkukilometrowe doliny o wyrównanym dnie. Szczególną uwagę zwracają pozytywne formy rzeźby terenu o genezie rzeczno-peryglacjalnej – wały rzeczno-peryglacjalne.

W południowej części badanego obszaru, w rejonie miejscowości Urszulin, występują wydłużone, wypukłe struktury o orientacji SSW–NNE. Natomiast w okolicy wsi Wola Wereszczyńska i Jamniki zidentyfikowano wały o przebiegu zbliżonym do NNW–SSE. Wały rzeczno-peryglacjalne składają się głównie z drobnopięknych piasków oraz drobnych żwirów, a także mułków, piasków humusowych i warstwowanych osadów, co świadczy o ich złożonej historii sedimentacyjnej.

Formy denudacyjne najczęściej występują na terenach wyniesionych. Ich obecność stwierdzono głównie w rejonie Woli Wereszczyńskiej i Wólki Wytyckiej, na obszarze pomiędzy jeziorami Łukie (na zachodzie) i Wytyckim (na wschodzie), a także w okolicach Urszulina i Wereszczyna. Równiny denudacyjne obejmują wyrównane powierzchnie, w dużej mierze zbudowane ze skał kredowych, położone na wysokości od 170,0 do 187,0 m n.p.m., z łagodnym nachyleniem w kierunku północnym. Towarzyszą im przekształcone wzgórza morenowe, zbudowane z osadów lodowcowych. Równiny denudacyjne urozmaicają ostańce, które występują m.in. w rejonie „Guza Woli Wereszczyńskiej”. Są to formy neoplejstoceniowe, których rozwój rozpoczął się w młodszym etapie zlodowaceń środkowopolskich. Pozostałe ostańce, utworzone z osadów o genezie rzeczno-peryglacjalnej, układają się w ciągi wydłużonych pagórków. W Woli Wereszczyńskiej oraz na północny zachód od Urszulina znajduje się ciąg pagórków o orientacji NW–SE. Drugi ciąg, o przebiegu SW–NE, rozciąga się od Kolonii Świerszczów do okolic Urszulina. Powierzchnię starszych równin denudacyjnych dodatkowo urozmaicają niewielkie zagłębienia o różnej genezie.

Do form ostańcowych zalicza się wzniesienie o lokalnej nazwie „Guz Andrzejowa” oraz niewielkie formy zlokalizowane w pobliżu miejscowości Sęków. „Guz Andrzejowa” występuje na południe od Krowiego Bagna. Jest to wzgórze będące lokalną dominantą krajobrazu (deniwelacja wynosi prawie 20 m względem powierzchni pobliskiego torfowiska Krowie Bagno) o wyraźnie zaznaczonych stokach. Zbudowane jest głównie z utworów kredy. Jego kulminacja znajduje się na wysokości 189,7 m n.p.m. Od północy łagodne stoki wzgórza przechodzą w równiny denudacyjne, gdzie wychodnie utworów marglistych kredy leżą pod niewielkim przykryciem młodszych osadów, np. koło Wincencina. „Guz Andrzejowa” od południa otaczają piaski wodnolodowcowe. Zarówno na północnych stokach „Guza Andrzejowa” (na wysokości około 175 m n.p.m.), jak i na wierzchołkach znajdują się nagromadzenia żwirów (piaskowców kwarcytowych). Na uwagę zasługuje ich charakterystyczny, wrzecionowaty kształt (dłuższa oś ma od kilku do kilkunastu centymetrów).

Otoczaki te występują na powierzchni, jednak w ich sąsiedztwie sporadycznie znajdują się także żwiry skał północnych.

Ostańcem jest również wzgórze położone w okolicy miejscowości Sęków, którego kulminacja (180 m n.p.m.) znajduje się około 10 m powyżej powierzchni otaczającego go Bagna Bubnów. Forma ma łagodne stoki także zbudowane z utworów kredy, której zwietrzelina ilasto-marglista odsłania się na powierzchni terenu. Wzgórze jest lokalną dominantą krajobrazu.

Formy krasowe reprezentowane są przez leje krasowe. Są to płytkie owalne lub wydłużone zagłębienia o głębokości 1-2 m, często wypełnione wodą lub roślinnością bagienną i osadami biogenicznymi. Mają kształt owalny o średnicy 50–300 m lub wydłużony o średnicy do 500 metrów. Występują one zarówno na wychodniach skał kredowych, jak i w obrębie płytkich pokryw piaszczystych jako kras reprodukowany.

Na obszarze objętym opracowaniem występują zapadliskowe formy krasowe, wynikające z płytkiego zalegania skał podatnych na procesy krasowienia. Do tego typu obszarów zaliczono fragmenty terenu gminy, zlokalizowane w obrębie basenu Krowiego Bagna oraz basenu Bagna Bubnów. W dnach tych basenów występują charakterystyczne formy krasowe, obejmujące obniżenia i wyniesienia powierzchni skał węglanowych, określane jako paleowertebry. Struktury te są wypełnione osadami biogenicznymi o niewielkiej miąższości, które spoczywają na warstwie mineralnej. W analizowanych basenach nie stwierdzono obecności osadów lodowcowych. Charakterystyczne cechy geomorfologiczne wskazują, że oba baseny posiadają właściwości typowe dla kotlin krasowych.

Równiny jeziorne zajmują obszary położone nieco niżej niż równiny rzeczno-peryglacjalne (na wysokości od 160 do 165 m n.p.m.), zbudowane są z osadów drobnofrakcyjnych (piaski, mułki i ility). Ich powierzchnia jest dość monotonna, urozmaicają ją płytkie zagłębienia o różnej genezie. Występują w rejonie miejscowości Załucze i

Grabniak, gdzie ich powierzchnia jest urozmaicona niewielkimi zagłębieniami.

Równiny jeziorne są poprzecinane młodszymi, niżej położonymi równinami torfowymi, zaliczanymi do form powstałych w wyniku procesów związanych z działalnością roślinności.

Powstały one w wyniku stopniowego wypełniania dawnych jezior i obniżeń dolinnych osadami torfowymi. Pod względem zajmowanej powierzchni równiny torfowe zdecydowanie dominują nad innymi formami geomorfologicznymi, co w znacznym stopniu wpływa na charakter rzeźby całego obszaru. Są one zazwyczaj położone o 2–3 metry niżej niż otaczające je równiny akumulacyjne.

Na terenie gminy występują także formy przekształcone lub utworzone przez bezpośrednią bądź pośrednią działalność człowieka. Różnią się one pod względem genezy, rozmiarów oraz stopnia wtórnego przekształcenia.

Do form antropogenicznych należą wyrobiska po eksploatacji torfu, wypełnione wodą tworzą tzw. torfianki. W miejscach tych doszło do znacznego przekształcenia form geomorfologicznych lub ich całkowitego zniszczenia. Wzdłuż niektórych dróg kołowych oraz rowów melioracyjnych powstały formy utworzone w wyniku działalności budowlanej człowieka, takie jak nasypy i wykopy. W miejscach zabudowy produkcyjnej, usługowej i mieszkaniowej powstały powierzchnie zrównania antropogenicznego.

Rzeźba terenu gminy Urszulin nie wykazuje większego zróżnicowania. Od momentu wycofania się lądolodu zachodzą tu procesy denudacyjne, które prowadzą do wyrównania powierzchni. Dominują tu obszary o niewielkim nachyleniu w przedziale od 0 – 3%. Zgodnie z rejestrem i inwentaryzacją naturalnych zagrożeń geologicznych, obejmującą cały kraj ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych procesów geodynamicznych, na terenie gminy nie zidentyfikowano obszarów osuwiskowych.

6.2 Budowa geologiczna i warunki gruntowe

Pod względem geologicznym obszar gminy Urszulin położony jest na południowo-zachodnim stoku prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej, w obrębie obniżenia włodawskiego (Żelichowski, red., 1969).

Obszar ten charakteryzuje się obecnością osadów takich jak wapień, wapień rafowe, piaskowce oraz dolomity dewońskie. Średnia miąższość utworów kredowych na terenie gminy wynosi około 500 m i zwiększa się w kierunku zachodnim. Strop tych osadów występuje na różnych głębokościach – od powierzchni ziemi do kilkudziesięciu metrów, osiągając w rejonie Wytyczna wartość 50,3 m p.p.t. Miąższość osadów czwartorzędowych pokrywających te utwory jest zróżnicowana. Skały górnego maszychtu występują najchętniej w południowej i wschodniej części gminy, zwłaszcza w rejonie Wielkopola, Wereszczyna i Andrzejowa, gdzie na rozległych obszarach wychodzą na powierzchnię terenu oraz w obrębie ostańców denudacyjnych. Skały te reprezentowane są głównie przez opoki, margle oraz kredę piszącą. Istotną cechą budowy geologicznej obszaru opracowania jest występowanie pod warstwą skał kredowych grubej warstwy osadów paleozoicznych z okresu karbońskiego, zawierających pokłady węgla kamiennego.

Utwory trzeciorzędowe są słabo reprezentowane, występują niewielkimi płatami pod postacią piaskowców kwarcowych tylko na garbie denudacyjnym Andrzejowa. Osady te występują w postaci od kilkunastu do kilkudziesięciu centymetrów, luźnych okruchów piaskowych na powierzchni stoku garbu, wiek tych osadów to dolny sarmat.

Osady czwartorzędowe pokrywają około 90% powierzchni gminy, nie występują jedynie na fragmentach garbów kredowych (Guz Woli Wereszczyńskiej). Średnią miąższość oceniono na około 36m maksymalna wysokość wynosi 76m. Najstarsze, plejstocenyjskie utwory czwartorzędowe pochodzą ze zlodowacenia środkowopolskiego i są reprezentowane przez gliny zwałowe oraz piaski wodnolodowcowe, pisaki i mułki. Gliny zwałowe występują w okolicy Wytyczna, Woli Wereszczyńskiej, Łomnicy. Piaski wodnolodowcowe stwierdzono w pobliżu Wytyczna, Woli Wereszczyńskiej, Wólki Wytyckiej i Urszulina.

Pochodzące z interglacjału emskiego piaski i mułki pokrywają znaczny obszar gminy. Wykształciły się jako piaski średnie i drobne z dużym udziałem frakcji pyłowej lub z drobnymi przewarstwieniami pyłów i mułków. Osady te przewarstwiają się wzajemnie i osiągają różne miąższości. Dla terenu gminy charakterystyczna jest dominacja w utworach powierzchniowych holocenyjskich osadów organogenicznych – namułków i torfów. Największe obszary torfów występują we wschodniej części gminy (Krowie Bagno, Bagno Bubnów), oraz w części zachodniej i północnej (okolice Jez. Łuckie, Torfowisko Orłowskie, Durne Bagno, rejon Jez. Wytyckiego). Występują tu torfy niskie, przejściowe i wysokie. Najczęściej występują torfy niskie, związane z przepływem wód rzecznych i zasilaniem podziemnym. Pokryte są mało zróżnicowaną roślinnością. Ogólna miąższość torfów wynosi średnio ok 2m, rzadko

przekracza 4m, maksymalnie jest to 10m.

Warunki geotechniczne posadowienia obiektów

W granicach gminy, ze względu na budowę geologiczną, występują zróżnicowane warunki posadowienia budynków oraz możliwości rozwoju budownictwa. Obszary korzystne dla zabudowy są silnie rozczłonkowane przez tereny o ograniczonej przydatności budowlanej.

Najlepsze warunki gruntowe wykazują gliny lodowcowe oraz piaski i żwiry wodnolodowcowe, które dominują w północnej i wschodniej części gminy. Dogodne warunki dla budownictwa występują także w północno-zachodniej i południowo-wschodniej części gminy, gdzie przeważają grunty skaliste wapienno-margliste.

Ograniczenia dla budownictwa, wynikające z nośności i stabilności gruntów oraz warunków wodnych, dotyczą przede wszystkim gruntów organicznych o wysokiej zawartości próchnicy, takich jak torfy i grunty bagienne, które występują płätowo na znacznej części obszaru opracowania. Charakteryzują się one niską nośnością lub całkowitym brakiem przydatności do posadowienia budynków, co wynika z słabych parametrów geotechnicznych oraz wysokiego poziomu wód gruntowych.

W zależności od skali inwestycji oraz głębokości posadowienia, konieczne może być wzmocnienie podłoża gruntowego poprzez jego wymianę lub stabilizację. W skrajnie niekorzystnych warunkach gruntowo-wodnych budynki wymagają posadowienia na fundamentach pośrednich, takich jak pale lub studnie opuszczane.

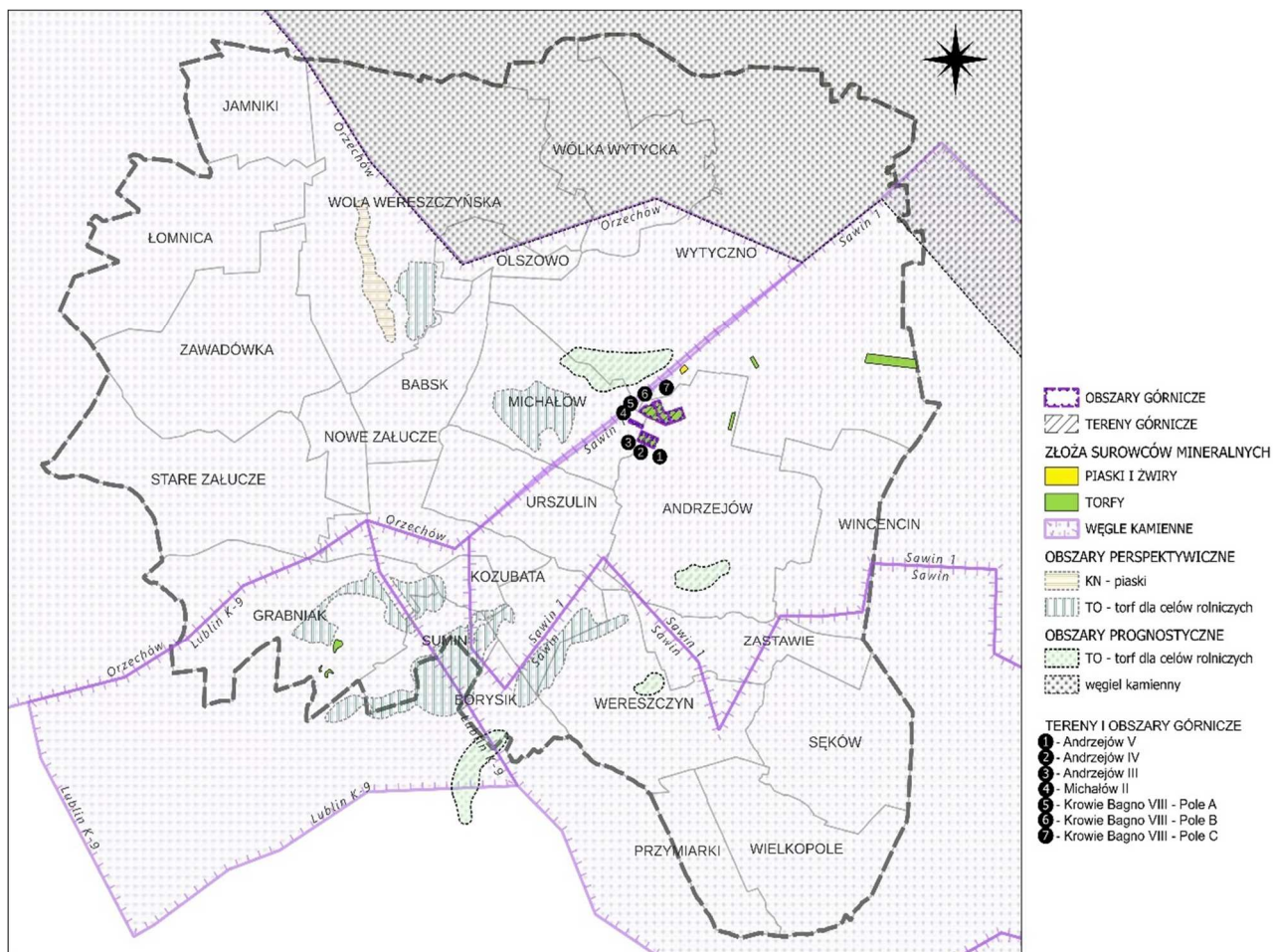
Przed rozpoczęciem inwestycji niezbędne jest szczegółowe rozpoznanie geotechniczne, obejmujące cały teren planowanej zabudowy. Zaleca się wykonanie dodatkowych wierceń badawczych do głębokości zalegania podłoża nośnego, a także sondowań i analiz laboratoryjnych gruntów, które umożliwią precyzyjne określenie warunków gruntowo-wodnych i dostosowanie technologii posadowienia obiektów.

Torfy stanowią szczególne utrudnienie dla budownictwa ze względu na ich wysoką podatność na osiadanie po odwodnieniu oraz bardzo niskie parametry wytrzymałościowe w warunkach nawadniania. W związku z tym lokalizacja zabudowy na tego typu podłożu jest niewskazana, ponieważ może prowadzić do niestabilności konstrukcji oraz znacznych problemów eksploatacyjnych.

Dodatkowe trudności występują również na terenach gruntów jeziornych, które koncentrują się głównie w środkowej części analizowanego obszaru. Warunki budowlane na tych gruntach są silnie uzależnione od poziomu nawodnienia, co może wpływać na stabilność posadowienia i wymagać stosowania specjalistycznych rozwiązań wzmacniających podłoże gruntowe.

6.3 Zasoby surowcowe

Struktura geologiczna obszaru gminy Urszulin determinuje występowanie naturalnych złóż surowców mineralnych. Zgodnie z danymi systemu MIDAS na terenie gminy zidentyfikowano surowce energetyczne, takie jak węgiel kamienny i torf części z nich towarzyszą iłowce i mułowce karbońskie, syderyty ilaste karbońskie, piaskowce fosforytonośne albu.

Rys. 5. Występowanie surowców naturalnych na terenie gminy Urszulin, opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Centralnej Baza Danych Geologicznych, Państwowy Instytut Geologiczny, <http://bazagis.pgi.gov.pl/>

Węgiel kamienny

Na znacznej części obszaru gminy występują pokłady węgla kamiennego pochodzące z okresu karbońskiego, głównie osadzone w warstwach westfalu, namuru oraz lokalnie wizenu. Z praktycznego punktu widzenia istotne znaczenie mają jedynie produktywne osady westfalu, określane jako warstwy lubelskie. Ich górna granica zalega na średniej głębokości około 700 m, natomiast dolna przekracza 1000 m. W analizowanym obszarze dominują złoża o miąższości pokładów węgla w przedziale od 5 do 10 m oraz od 10 do 15 m, szczególnie w rejonie Woli Wereszczyńskiej.

Na terenie gminy znajdują się niezagospodarowane złoża węgla kamiennego, takie jak Orzechów, Sawin 1, Sawin oraz Lublin K-9. Są one częścią rozległego Zagłębia Lubelskiego, które rozciąga się na wschód od Lublina, obejmując obszar od Radzyna Podlaskiego na północy, przez Chełm, aż po Hrubieszów na południu.

Dotychczas na obszarach tych złóż nie wyznaczono terenów i obszarów górniczych ani nie udzielono koncesji na ich eksploatację. Dodatkowo brak zasobów przemysłowych uniemożliwia ich zagospodarowanie pod kątem wydobycia.

Dla potrzeb planowania przestrzennego istotne znaczenie mają zasięgi występowania terenów i obszarów górniczych. Zgodnie z art. 104 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, obszary i tereny górnicze uwzględnia się w planie ogólnym gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Torfy

Na badanym obszarze torfy wysokie, przejściowe i niskie występują powszechnie, zajmując rozległe powierzchnie. Wypełniają zagłębienia bezodpływowe oraz dna szerokich obniżen terenowych. Ich miąższość jest zróżnicowana, zazwyczaj wynosi od 1 do 4 m, maksymalnie osiągając około 10 m. Grubość torfów zależy zarówno od ich położenia w dawnym zbiorniku, jak i od rodzaju podłoża, na którym się osadziły.

Nazwa złoża	Koncesja na wydobywanie (numer, organ wydający, data wydania, termin ważności)	Stan zag. złoża	Zasoby [tys. m ³]	
			geologiczna bilansowe	przemysłowe
Andrzejów		złoże skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym	-	-
Andrzejów V	WS.6522.5.4.2022.2023.MS Starosta Powiatowy – pow. Włodawa 2023.06.06 2033.06.06	złoże eksploatowane	77.58	-
Andrzejów IV	WS.6522.5.4.2022.2023.MS Starosta Powiatowy – pow. Włodawa 2023.06.06 2033.06.06	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	81.42	-
Andrzejów III	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	65.31	-
Michałów II		złoże eksploatowane	4.72	-
Michałów I		złoże skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym	9.51	-
Krowie Bagno VIII- Pole A,B,C	Pole A FC. 7422.5.2019.JPL Marszałek Województw Lubelskiego 2019 .07.08 2035.07.08 Pole B FC.7422.3.2019.JP Marszałek Województw Lubelskiego 2019 .07.08 2035.07.08 Pole C FC.7422.4.2019.JP Marszałek Województw Lubelskiego 2019 .07.08 2035.07.08	złoże eksploatowane	305.98	305.98
Wytyczno IV		złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	40.19	-
Wytyczno		złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane	278.86	-
Grabniak I		złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane	-	-

Tabela. 2. Wykaz złóż torfów dla celów rolniczych – tys. m³ źródło: Szuflicki, M., Malon, A., Tymiński, M., Bilans zasobów kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2024 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa, 2024, dostęp: <https://surowce.pgi.gov.pl/> (dostęp: 25.02.2024)

Na terenie gminy Urszulin eksploatowane obszary górnicze zlokalizowane są głównie w obrębie sołectwa Andrzejów, w północnej części jego obszaru, gdzie znajdują się pola wydobywcze Krowie Bagno VIII – Pole A, B, C oraz Andrzejów V. Ponadto eksploatacja torfu prowadzona jest również w rejonie sołectwa Michałów, na terenach złóż Michałów I i Michałów II.

Pozostałe złoża, wyszczególnione w tabeli nr 7, posiadają status złóż o zasobach rozpoznanych szczegółowo. Natomiast na obszarze sołectwa Wytyczno znajdują się dwa złoża, z których wydobywanie zostało zaniechane – Wytyczno oraz Grabniak I. Dodatkowo jedno złożo (Andrzejów i Michałów I) zostało skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym.

W „Bilansie zasobów kopalin w Polsce wg stanu na 31 grudnia 2024 r.” nie ujęto złoża torfu Andrzejów VI (nr 21631). Złoże to zostało zatwierdzone decyzją Starosty Włodawskiego nr WS.6522.7.4.2024.2025.MS z dnia 16 stycznia 2025 r. Powierzchnia złoża wynosi 1,7645 ha, a jego rozpoznanie określono jako szczegółowe. Na moment sporządzania niniejszego opracowania nie wyznaczono jeszcze terenu ani obszaru górniczego.

Torfy eksploatowane na terenie gminy Urszulin znajdują zastosowanie głównie w rolnictwie, ogrodnictwie (w tym w uprawie pieczarek), sadownictwie oraz leśnictwie, a także wykorzystywane są do działań rekultywacyjnych. Dzięki swoim właściwościom korzystnie wpływają na strukturę gleby oraz poprawiają warunki powietrzno-wodne. Na ich bazie wytwarzane są różne produkty, w tym torfy ogrodnicze, podłoża torfowe, mieszanki torfowo-mineralne oraz torfy rolnicze.

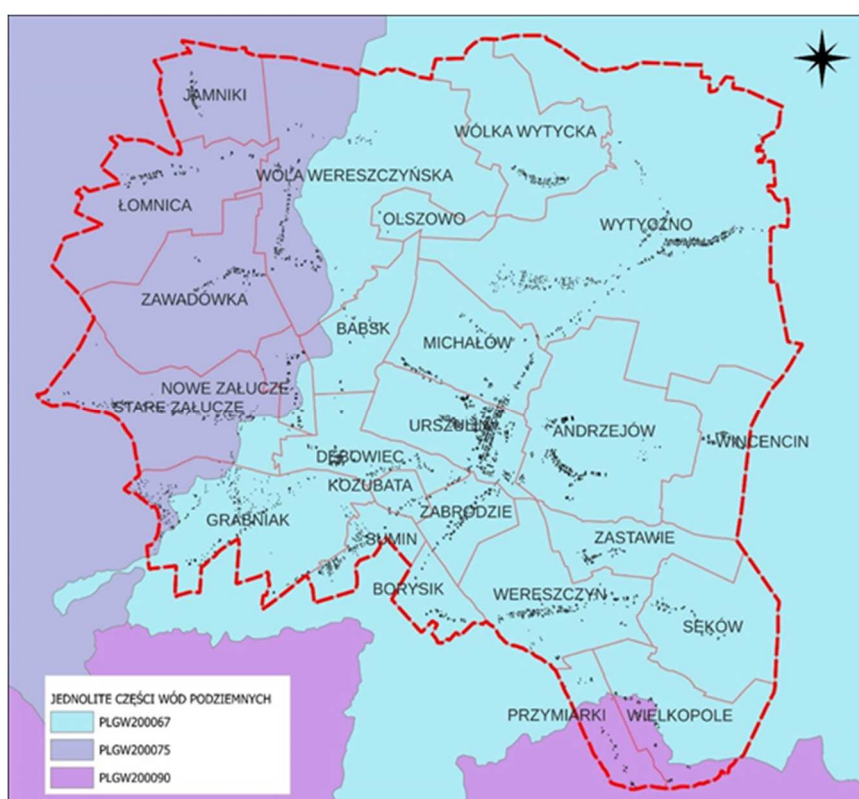
Kruszywo naturalne – piaski i żwiry

Złoże piasków i żwirów mają głównie czwartorzędowy wiek geologiczny. Są to złoże o genezie rzecznej i wodnolodowcowej, powstałe w wyniku akumulacyjnej działalności wód płynących. W utworach wodnolodowcowych dominują osady piaszczyste, zawierające znaczną ilość skał lokalnego pochodzenia. Surowce te znajdują zastosowanie przede wszystkim w budownictwie i drogownictwie. Na obszarze gminy szczegółowo rozpoznano jedno złoże – Wytyczno (nr złoże 18390), o powierzchni 12 582 m². Zasoby geologiczne bilansowe tego złoże oszacowano na około 119 tys. Ton, złoże to nie jest obecnie eksploatowane.

6.4 Warunki wodne

Wody podziemne

Obszar objęty opracowaniem, zgodnie z podziałem na jednostki hydrogeologiczne, znajduje się w makroregionie Centralnym. Część środkowa i zachodnia należą do regionu lubelsko-podlaskiego (IX), natomiast północno-wschodnia, wschodnia oraz południowo-wschodnia część obszaru wchodzi w skład subregionu poleskiego (IX2). Na terenie gminy występują dwa główne użytkowe poziomy wodonośne: czwartorzędowy i kredowy.

Rys. 6. Jednolite części wód podziemnych na terenie gminy Urszulin, źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Centralnej Bazy Danych Geologicznych, Państwowy Instytut Geologiczny, <http://bazagis.pgi.gov.pl/>

Zgodnie z podziałem na jednolite części wód podziemnych (JCWPd), obszar gminy Urszulin znajduje się w granicach JCWPd nr 67 (kod PLGW200067), JCWPd 75 (PLGW 200075) oraz JCWPd PLGW2000 90 w regionie wodnym Bugu.

Na obszarze wyróżnionych jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) występują wody podziemne związane z osadami czwartorzędowymi, neogeńskimi, paleogeńskimi, jurajskimi i kredowymi.

Wody w utworach czwartorzędowych gromadzą się głównie w osadach powstałych w wyniku akumulacji wodnolodowcowej i rzecznej. Są to luźne piaski i żwiry, które tworzą tzw. ośrodek porowy – ich struktura umożliwia magazynowanie i swobodny przepływ wody przez przestrzeń między ziarnami. Dzięki temu stanowią ważne lokalne zbiorniki wód podziemnych.

Wody w skałach litych (jurajskich, paleogeńskich i kredowych) krążą w szczelinach i uskockach skalnych, tworząc ośrodek szczelinowy. Ilość dostępnej wody zależy od stopnia spękania skał – im więcej szczelin, tym lepsza przepuszczalność i większe zasoby wodne. Jednak wody w takich warunkach szybciej infiltrują i migrują, co sprawia, że są bardziej narażone na zanieczyszczenia z powierzchni terenu.

Nr JCWPd	Pow. (km ²)	Obszar dorzecza	Region wodny	Kompleksy wodonośne	Stratygrafia	Typ ośrodka
PLGW200067	5200.81	Obszar dorzecza Wisły	Bugu	Kompleks 1	czwartorzęd	porowy
				Kompleks 2	czwartorzęd	porowy
					jura	szczelinowy
					neogen – paleogen	porowy
paleogen - kreda	szczelinowy					
PLGW200075	4226.81	Obszar dorzecza Wisły	Bugu	Kompleks 1	czwartorzęd	porowy
				Kompleks 2	czwartorzęd	porowy
					neogen – paleogen	porowy
					paleogen - kreda	szczelinowy
PLGW2000 90	4912.12	Obszar dorzecza Wisły	Bugu	Kompleks 1	czwartorzęd-paleogen-kreda	porowo-szczelinowy
					czwartorzęd-paleogen-kreda	szczelinowo-porowy
					kreda-paleogen	szczelinowo-porowy

Tabela. 3. Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrologiczna zweryfikowanych JCWPd na terenie gminy Urszulin Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy

Obszar objęty opracowaniem, w ramach krajowej strategii ochrony głównych zbiorników wód podziemnych, został zaliczony w całości do kredowego zbiornika szczelinowo - porowego Niecki Lubelskiej - GZWP nr 407 - Zbiornik Chełm-Zamość. GZWP nr 407 „Niecka Lubelska (Chełm–Zamość)” stanowi kluczowy rezerwuuar wód podziemnych w regionie lubelskim. Wody tego zbiornika występują głównie w porach i szczelinach skał kredowych, takich jak margle i wapień. Charakteryzują się niską mineralizacją i należą do typu węglanowo -wapniowego, co sprawia, że są odpowiednie do zaopatrzenia w wodę pitną.

Ze względu na niewielką miąższość warstw izolujących, zbiornik ma ograniczoną naturalną ochronę przed zanieczyszczeniami, co wymaga szczególnej troski o jego stan. Jego zasoby wykorzystywane są zarówno w celach komunalnych, jak i przemysłowych, odgrywając istotną rolę w zaopatrzeniu ludności w wodę oraz w działalności rolniczej i przemysłowej.

Ujęcia wód podziemnych

Wody podziemne pochodzące ze szczelinowo -porowych utworów kredy górnej stanowią obecnie główne źródło zaopatrzenia w wodę gminy. Ujęcia wód zlokalizowane są w następujących miejscowościach: Wola Wereszczyńska, Urszulin i Wereszczyn. Dla przedmiotowych ujęć wody ustanowiono strefy ochrony sanitarnej bezpośredniej w odległości 10 m od obudowy każdej studni, które mogą stanowić ogrodzenie stacji uzdatniania wody .

Numer wg Banku Hydro	Nazwa ujęcia	Lokalizacja ujęcia - miejscowość	Pobór [m ³ /d]	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne Q [m ³ /h]	Pozwolenie Wodnoprawne [data]
7150074	ujęcie Wola Wereszczyńska	Wola Wereszczyńska	343	70	30.12.2011r. 31.12.2031r.
7150071	ujęcie Wereszczyn	Wereszczyn	88	48	26.03.2007r.- 31.12.2026r.
7150024	ujęcie Urszulin	Urszulin	19	25	26.03.2007r.- 31.12.2026r.

Tabela. 4. Ujęcia wód na terenie gminy Urszulin, źródło: Wójt Gminy Urszulin

Wody powierzchniowe płynące

Gmina Urszulin leży w dorzeczu Wisły, obejmując dwa regiony wodne: Bugu oraz Środkowej Wisły. W jej granicach wyróżnia się zlewnie Bugu (dopływu Narwi) oraz Wieprza (prawobrzeżnego dopływu Wisły). Przez centralną część gminy przebiega dział wód powierzchniowych drugiego rzędu, oddzielający dorzecza Wieprza i Bugu.

Włodawka to lewobrzeżny dopływ Bugu, do którego uchodzi w miejscowości Włodawa, poza obszarem objętym niniejszym opracowaniem. Jej źródła znajdują się w zbiorniku Wytyczno, skąd rzeka wypływa i kieruje się na północny wschód, przepływając przez tereny gminy Urszulin. Pomimo pewnych przekształceń hydrotechnicznych, rzeka zachowała swój charakterystyczny, poleski krajobraz i jest często nazywana „Małą Prypecią” ze względu na leniwy nurt oraz naturalne meandry. Włodawka odgrywa istotną rolę w lokalnym ekosystemie, wpływając na warunki wodne sąsiadujących torfowisk oraz zbiorników wodnych. Rzeka łącznie z siecią rowów melioracyjnych odwadnia południowo wschodnią część obszaru.

Piwonia (znana także jako Piwonia Dolna) to prawobrzeżny dopływ Tyśmienicy, która uchodzi do Wieprza. Początkowo wypływała z jeziora Łukie, jednak w wyniku działalności człowieka jej zasięg został powiększony, a obecnie źródło znajduje się w małym jezioru na południe od Ostrowa Nadrybskiego. Przepływa przez północno-zachodnią część gminy jako Piwonia Dolna, początkowo kierując się na północny wschód. Następnie, przy zachodniej granicy sołectwa Jamniki, zmienia bieg na północno-zachodni. Piwonia Dolna oraz jej prawy dopływ – Dobra Rzeka – zasilają jezioro Łukie. Na przestrzeni lat rzeka poddawana była działaniom renaturalizacyjnym, mającym na celu przywrócenie jej naturalnego charakteru oraz poprawę funkcjonowania ekosystemu wodnego.

Doliny rzeczne wraz z towarzyszącymi mokradłami pełnią kluczową rolę w zachowaniu bioróżnorodności, stanowiąc siedlisko dla wielu gatunków roślin i zwierząt, w tym chronionych i zagrożonych wyginięciem. Obszary te regulują również bilans wodny, magazynując wodę podczas opadów i uwalniając ją w okresach suszy, co ma istotne znaczenie dla stabilności ekosystemów oraz gospodarki wodnej.

Hydrografia gminy obejmuje zróżnicowane elementy wodne, w tym rzeki, rowy melioracyjne, jeziora, mokradła, bagna, zbiorniki retencyjne oraz stawy rybne. Występują tu także zagłębienia bezodpływowe, które wraz z siecią wodną kształtują warunki hydrologiczne tego obszaru. Doliny rzeczne wraz z towarzyszącymi mokradłami pełnią kluczową rolę w zachowaniu bioróżnorodności, stanowiąc siedlisko dla wielu gatunków roślin i zwierząt, w tym chronionych i zagrożonych wyginięciem. Obszary te regulują również bilans wodny, magazynując wodę podczas opadów i uwalniając ją w okresach suszy, co ma istotne znaczenie dla stabilności ekosystemów oraz gospodarki wodnej.

Zbiorniki wód stojących

Na terenie gminy Urszulin znajduje się dziewięć jezior, z których pięć to jeziora ogólnodostępne: Wytyckie, Sumin, Rotcze, Płotycze i Wereszczyńskie (zwane również Jezioro Zastawskie lub Bąbelek). Cztery pozostałe znajdują się na obszarze Poleskiego Parku Narodowego: Łukie, Długie, Moszne i Karaśne. Są to stosunkowo niewielkie i płytkie zbiorniki, osiągające głębokość do kilku metrów. Największym akwenem jest Jezioro Wytyckie, które pełni funkcję zbiornika retencyjnego o powierzchni 482,2 ha. Jest to zbiornik zbudowany na bazie istniejącego dawniej jeziora.

Nazwa	Powierzchnia zwierciadła wody [ha]	Objętość [tys. m ³]	Średnia głębokość [m]	Maksymalna głębokość [m]
Moszne	17,02	~ 90,0	0,5	1,0
Długie	28,5	-	1,0	-
Karasne	3,1	-	zmienna	-
Łukie	132,9	~ 2726,0	1,8	6,5
Ratcze	46,66	~ 826,0	1,9	4,3
Sumin	104,8	~ 1454,0	1,6	6,5
Płotycze	10,7	-	-	-
Wereszczyńskie	3,6	~ 136,0	2,6	5,2
Wytyckie (suchy zbiornik retencyjny)	482,2	-	1,3	3,4

Tabela 5. Wykaz jezior zlokalizowanych na terenie gminy Urszulin, źródło: opracowanie ekofizjograficzne do Planu ogólnego

Fot. 1. Jezioro Wytyckie, źródło: opracowanie własne

Większość zbiorników cechuje się słabo rozwiniętą linią brzegową oraz zróżnicowaną głębokością, jednak dominują jeziora płytkie i bardzo płytkie, które w wielu przypadkach ulegają intensywnemu zarastaniu. Pod względem torficznym, termicznym i hydrochemicznym, jeziora te reprezentują różne typy. Jakość wód w większości z nich odpowiada II klasie czystości, jednak dla niektórych zbiorników brakuje pełnych i aktualnych danych, co utrudnia szczegółową ocenę ich stanu ekologicznego.

Na terenie gminy istotnym elementem ekosystemów wodnych są wyrobiska potorfowe, tzw. torfianki, charakteryzujące się prostokątnym kształtem i niewielką głębokością. Powstały w wyniku eksploatacji torfu, który po wysuszeniu wykorzystywano jako opał. Z biegiem czasu zagłębienia te wypełniły się wodą, a obecnie większość z nich ulega procesom sukcesji ekologicznej, stopniowo zarastając roślinnością bagienną. Torfianki pełnią ważną funkcję retencyjną, wpływając na bilans wodny obszaru, a także przyczyniają się do zwiększenia jego walorów krajobrazowych i bioróżnorodności.

Obszar opracowania charakteryzuje się dużą zmiennością środowisk wodnych, w tym obecnością zarówno okresowych, jak i trwałych rozlewisk. Największe i najbardziej stabilne rozlewiska obserwuje się na obszarze Poleskiego Parku Narodowego, gdzie stanowią istotny element lokalnego krajobrazu hydrologicznego.

Jednolite części wód powierzchniowych

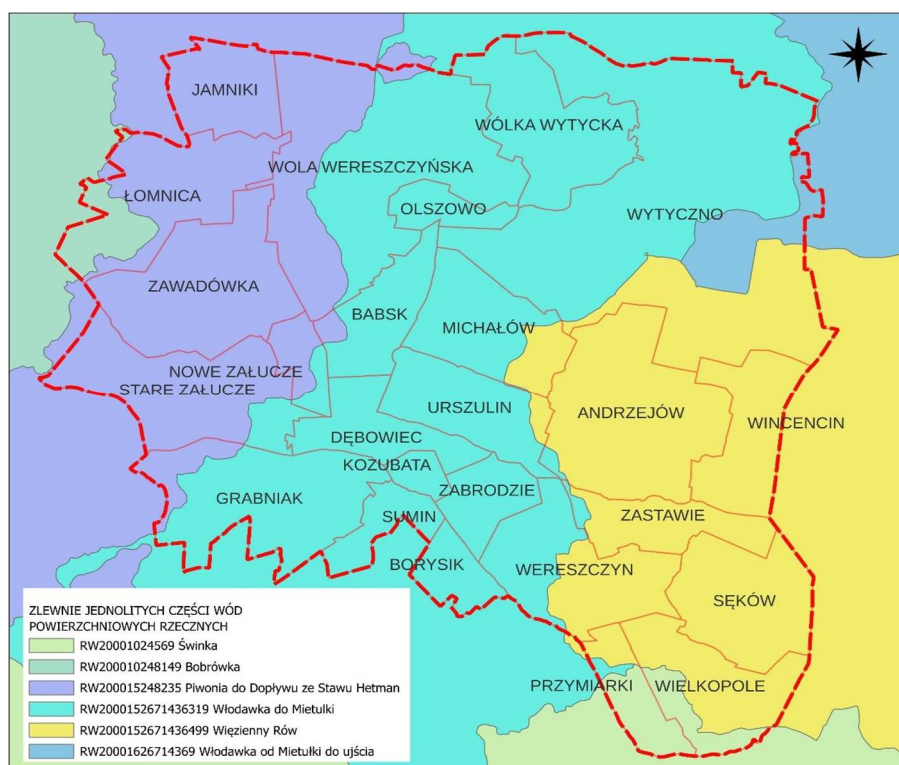
Gmina Urszulin znajduje się w obrębie sześciu zlewni jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (JCWP RW). Połowa z nich obejmuje potoki lub strugi wodne przepływające przez doliny z dużym udziałem torfowisk. Dwie JCWP – Bobrówka i Świnka – zostały sklasyfikowane jako potoki lub strumienie nizinne piaszczyste, natomiast JCWP Włodawka od Mietułki do ujścia należy do kategorii rzek w dolinach o znacznym udziale torfowisk.

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) Włodawka do Mietułki została sklasyfikowana jako silnie zmieniona część wód (SZCW), co oznacza, że jej parametry morfologiczne i hydrologiczne uległy znaczącym przekształceniom, uniemożliwiając osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego. Klasyfikacja ta jest zgodna z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r., która określa zasady zarządzania wodami w Europie.

Pozostałe pięć JCWP na obszarze gminy Urszulin posiada status naturalnych części wód (NAT), co oznacza, że ich charakterystyka hydromorfologiczna nie uległa istotnym zmianom wynikającym z działalności człowieka. Zachowanie tych ekosystemów w stanie naturalnym sprzyja ochronie zasobów wodnych oraz podtrzymaniu bioróżnorodności związanej ze środowiskami wodno-błotnymi.

Nazwa	Krajowy kod JCWP	Powierzchnia zlewni	Aktualny stan/potencjał JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Włodawka od źródeł do Mietułki	RW20002326636 329	1 13.154189 21	Zły	zagrożona
Piwonia od źródeł do dopł. ze stawu Hetman bez dopł. ze stawu Hetman	RW20002324823 5	1 07.626994 75	Zły	zagrożona
Bobrówka	RW20001724814 9	1 26.725057 51	Zły	zagrożona
Krzywianka	RW20002326636 36	4.07336222	Zły	zagrożona
Świnka bez dopł. spod Kobyłki	RW20001724569	2 29.100089 8	Zły	zagrożona
Więzienny Rów a	RW20002326636 499	1 65.611274 01	Zły	zagrożona
Sumin	LW30718	1 6.3620946 2	dobry	niezagrożona

Tabela 6. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie gminy Urszulin

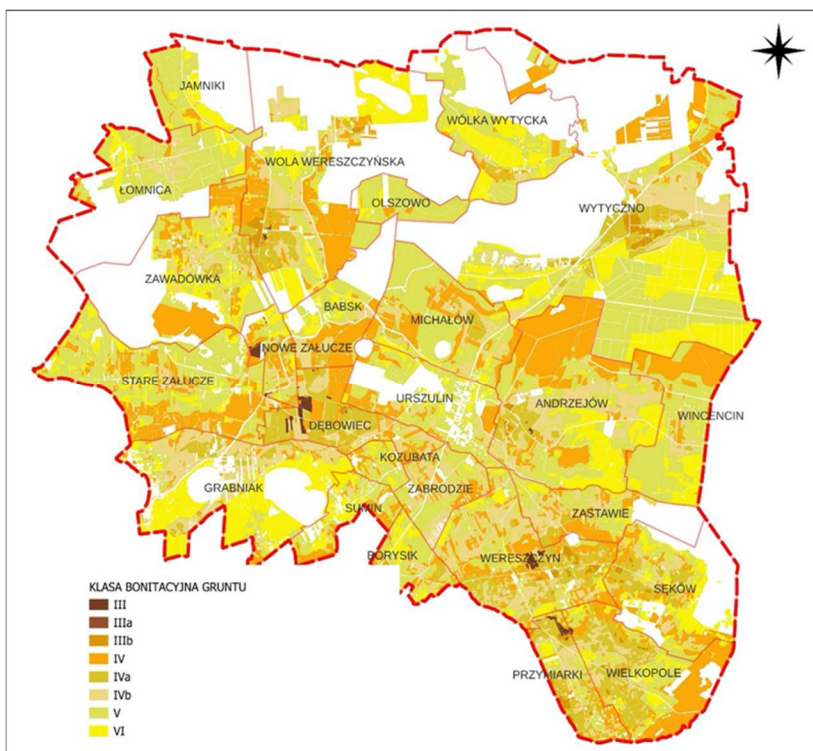

Rys. 7. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP). Źródło: Hydroportal. Dostęp: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

6.5 Gleby

Na terenie gminy występują gleby wapniowcowe – rędziny, głównie czarnoziemne rozwinięte na miękkich marglach kredowych. Górne części profili tych gleb, do 50 cm tworzą gliny średnie i ciężkie. Płaty rędzin występują na obrzeżeniach uroczysk Bubnów w rejonie Sękowa, na zachód od Zawadówki. Mniejsze enklawy rędzin zazwyczaj brunatnoziemnych spotyka się także na północ od Kolonii Wola Wereszczyńska. Gleby brunatnoziemne w postaci gleb brunatnych, głównie wyługowanych wytworzonych z piasków gliniastych o miąższości do 100 cm, położonych na piaskach luźnych znajdują się na zachód od Woli Wereszczyńskiej i Babska oraz w okolicy wsi Łomnica, a także w okolicy wsi Michałowska Grobelka, Wólka Wytycka, Załucze Stare, Wola Wereszczyńska. Gleby biellicowe i rdzawe występują w okolicy Olszowa oraz na północny zachód od Michałowskiej Grobelki i na północ od Łowiszowa. Większe płaty gleb biellicowych stwierdzono również w uroczyskach Las Tatarski i Las Bielecki, natomiast w okolicy wsi Dębowiec i Załucze Nowe gleby te budują gliniaste piaski pylaste, podestane średnio głębokimi glinami lekkimi. Większość obszarów gminy pokryta jest przez kilka podtypów czarnych ziem, między innymi takie jak czarne ziemie właściwe, czarne ziemie murszowate i czarne ziemie zdegradowane. Czarne ziemie właściwe tworzą różnej wielkości płaty w okolicy Wytyczna oraz między Urszulinem i Michałowem. Wykształciły się tam one z piasków gliniastych, piasków gliniastych lekkich i słabogliniastych. Gleby zabagnione w postaci gleb mineralnych i organiczno-mineralnych o zróżnicowanym profizmie występują w okolicach Jamnik. Gleby bagienne i pobagienne występują w okolicach wschodniej części uroczyska Tafle, w okolicy Olszowa oraz w części wschodniej przylegającej do jeziora Wytyckiego. Gleby torfowe występują w kilku większych jednostkach krajobrazowych. Gleby torfowe torfowisk niskich występują w okolicach Bagna Bubnów. Są to torfowiska węglanowe nawapienne. Gleby torfowe torfowisk wysokich wytworzyły się w uroczysku Durne Bagno i w otoczeniu jeziora Moszne. Na powierzchni tych gleb występuje torf sfagnowy, pod nim na głębokości 18 – 30 cm torf wełniankowy. Gleby torfowe torfowisk przejściowych znajdują się w okolicach jeziora Wytyckiego oraz na wschód i północ od jeziora Moszne. Wierzchnią warstwę w tych glebach tworzy mursz i położony pod nim rozłożony torf trzcinowy, kwaśny lub torf trzcinowo-drzewny. Gleby torfowo-murszowe występują na uroczysku Bagno Spławy w okolicy jeziora Łukie.

Na obszarze gminy dominują gleby słabe V i VI klasy bonitacyjnej. Zaliczane do IV klasy bonitacyjnej gleby biellicowe i brunatne występują w rejonie wsi: Dębowiec, Zabrodzie, Wytyczno, Andrzejów i Wereszczyn. Najmniej korzystne dla rolnictwa, wytworzone z luźnych piasków gleby biellicowe zaliczane do V-VI klasy, występują w okolicach wsi: Urszulin, Kozubata, Jamniki, Wólka Wytycka i Wola Wereszczyńska. Niewielkie obszary rędzin zaliczanych do III i IV klasy bonitacyjnej występują w południowej części gminy. Gleby w większości posiadają warstwę roślinną dzięki czemu zagrożenia związane z erozją wietrzną lub wodną jest niewielkie, jedynie w obszarach intensywnej uprawy, tj. w środkowo-wschodniej części gminy występuje zagrożenie erozją wietrzną.

Rys. 8. Klasy bonitacyjne gleb na terenie gminy Urszulin, opracowanie własne na podstawie danych z bazy EGIB (PODGiK we Włodawie)

6.6. Flora i fauna

Obszar gminy Urszulin cechuje się wysoką bioróżnorodnością, wynikającą ze zróżnicowanego układu siedlisk wodnych, torfowiskowych, łąkowych, zaroślowych i leśnych. Różnorodność ta sprzyja występowaniu cennych zbiorowisk roślinnych i licznych gatunków fauny, w tym rzadkich i chronionych. Teren stanowi istotny element sieci przyrodniczej o znaczeniu regionalnym i krajowym.

Flora

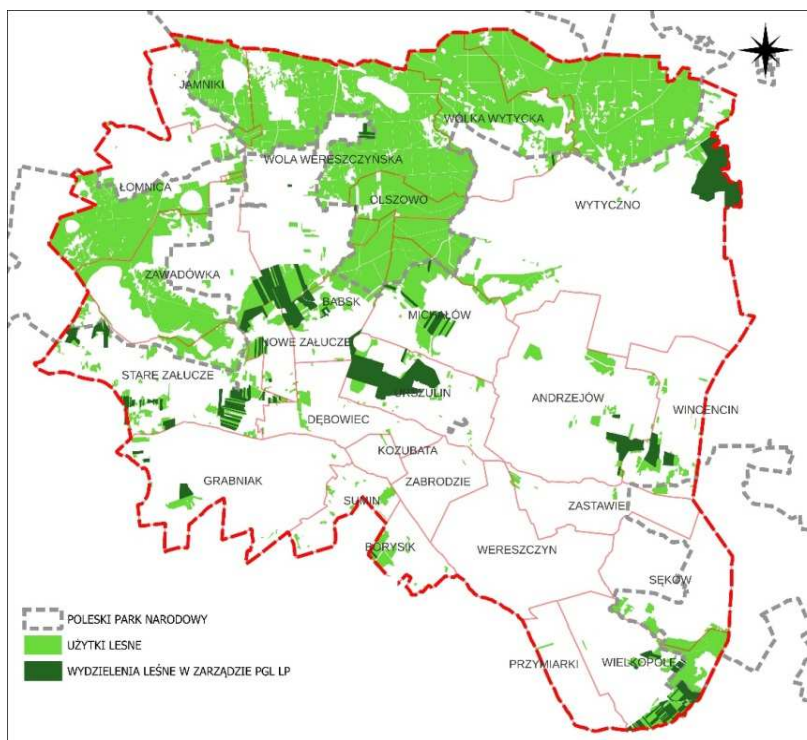
Na obszarze gminy występują różnorodne zbiorowiska roślinne, w tym formacje o charakterze naturalnym oraz przekształcone przez działalność człowieka. Do zbiorowisk zbliżonych do naturalnych zalicza się formacje leśne oraz półnaturalne, obejmujące łąki, pastwiska i szuwary, torfowiska. Obecne są również zbiorowiska synantropijne, w tym roślinność segetalna towarzysząca uprawom rolnym oraz roślinność ruderalna rozwijająca się na terenach nieużytkowanych. W bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy dominują zbiorowiska antropogeniczne, reprezentowane przez zielenią urządzonej.

Gmina Urszulin odznacza się przewagą terenów nieleśnych. Grunty orne z uprawami zbożowymi i okopowymi zajmują 24,85 % powierzchni gminy. Półnaturalne zbiorowiska łąk i pastwisk stanowią około 24,85 % powierzchni. Stosunkowo niewielką część obszaru zajmują sady (około 0,80%) oraz nieużytki (około 4,84%). Tereny leśne są cennymi obszarami pod względem florystycznym, ekologicznym i krajobrazowym. Skupia się w nich większość chronionych oraz rzadkich gatunków roślin występujących na terenie gminy. Gmina Urszulin cechuje się umiarkowanym poziomem zalesienia. Lasy zajmują 4 672,27 ha, co stanowi około 27,2% powierzchni gminy. Większość obszaru leśnego (96,7%) stanowią tereny zalesione, natomiast powierzchnia niezalesiona wynosi 152,19 ha (3,3%). Największy udział w powierzchni leśnej mają drzewostany położone na terenie Poleskiego Parku Narodowego (3071,31 ha) oraz lasy prywatne (1219 ha). Obszary zarządzane przez Lasy Państwowe obejmują 364,96 ha, natomiast najmniejszą powierzchnię stanowią lasy publiczne należące do gminy, które zajmują jedynie 1,80 ha. Lesistość gminy Urszulin wynosi około 27,2%, co oznacza, że ponad jedną czwartą jej powierzchni zajmują tereny leśne. Wartość ta pozostaje niższa od średniej dla powiatu włodawskiego (40,8%), jednak przewyższa średni wskaźnik lesistości w województwie lubelskim, który wynosi 23,4%.

Zgodnie z Regionalizacją przyrodniczo-leśną Polski (2010), obszar gminy Urszulin znajduje się w IV Krainie

Mazowiecko-Podlaskiej, w mezoregionie Równiny Łęczyńsko-Włodawskiej (IV.19). Dominują tu krajobrazy olszowe, torfowiskowe i bagienne, typowe dla terenów nizinnych z utrudnionym odpływem wód, uzupełniane przez fragmenty borów sosnowych i mieszanych.

Większe kompleksy leśne występują w północnej i południowo-wschodniej części gminy. Największe i najcenniejsze kompleksy leśne zostały włączone do Poleskiego Parku Narodowego.

Rys.9 Powierzchnia lasów w gminie Urszulin (stan 2023 r.) opracowanie własne na podstawie BDOT10K, Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Lublinie

Lasy w gminie Urszulin charakteryzują się dominacją siedlisk bagiennych i wilgotnych, które stanowią około 60% powierzchni leśnej. Największe kompleksy leśne to lasy mieszane bagienne, lasy mieszane wilgotne oraz olsy, co wskazuje na wysoki poziom wód gruntowych i dużą retencję wodną. Siedliska świeże i suche, takie jak lasy świeże i bory suche, zajmują niewielki obszar.

Pod względem składu gatunkowego dominującym drzewem jest sosna pospolita (30% powierzchni), szczególnie licznie występująca w borach mieszanych świeżych i wilgotnych. Duży udział ma również olsza czarna (19,9% powierzchni), charakterystyczna dla terenów podmokłych, a także brzoza (37,8%) i dąb szypułkowy (6,8%), obecne głównie w żyzniejszych lasach bagiennych i wilgotnych. Drzewostany iglaste dominują w siedliskach borowych, natomiast liściaste przeważają w ekosystemach podmokłych.

Lasy na obszarze gminy Urszulin charakteryzują się dużym zróżnicowaniem siedliskowym i przestrzennym przemieszaniem różnych typów siedlisk leśnych. Szczególnie cenne pod względem ekologicznym są drzewostany bagienne w rejonie Durnego Bagna, zadrzewienia brzozowe w kompleksie Orłów oraz bór bagienno zlokalizowany na zachód od jeziora Moszne. Na uwagę zasługują również lasy mieszane z udziałem dębu oraz olsowe drzewostany w kompleksie Zawiszów, które pełnią istotną funkcję w lokalnym ekosystemie, zwłaszcza w zakresie retencji wodnej i ochrony siedlisk wilgotnych.

Lasy na terenie gminy Urszulin charakteryzują się przewagą drzewostanów w wieku 41–80 lat, które zajmują ponad 74% powierzchni leśnej. Udział młodszych nasadzeń (do 40 lat) jest niewielki i wynosi jedynie 6%, co może świadczyć o ograniczonej dynamice procesu odnowienia lasów.

Pomimo wysokich walorów przyrodniczych, znaczna część lasów w regionie posiada niską wartość gospodarczą. Jest to związane z trudnymi warunkami siedliskowymi, niską produktywnością drzewostanów oraz dominacją

gatunków o mniejszej wartości użytkowej, a także położeniem na terenach chronionych. Jednak ze względu na swoje znaczenie dla różnorodności biologicznej oraz regulacji stosunków wodnych, lasy te odgrywają kluczową rolę w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego regionu.

Torfowiska to obszary o stałym, silnym uwilgotnieniu, porośnięte specyficzną roślinnością, której obumarłe szczątki ulegają procesowi torfienia, prowadząc do powstawania torfu. Na terenie gminy Urszulin torfowiska stanowią jedno z najcenniejszych przyrodniczo elementów szaty roślinnej. Występują tu wszystkie trzy podstawowe typy torfowisk: niskie, przejściowe i wysokie, zlokalizowane głównie w obrębie Poleskiego Parku Narodowego. Ich obecność ma kluczowe znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, stabilizacji stosunków wodnych oraz retencji wód na obszarach nizinnych.

Łąki zajmują około 19,46% powierzchni gminy Urszulin i występują głównie w postaci łąk trzęślicowych, typowych dla siedlisk okresowo uwilgotnionych. Dominującym gatunkiem jest trzęślica modra (*Molinia caerulea*), a warstwę zielną tworzą liczne gatunki turzyc, kostrzew, wiechlin oraz roślin zielnych charakterystycznych dla wilgotnych siedlisk łąkowych. Na glebach murszowych wykształciły się także świeże łąki kośne z udziałem bodziszka łąkowego, rdestu wężownika, śmiałka darniowego i innych typowych gatunków roślin. Na uboższych glebach mineralnych występują wrzosowiska z dominacją wrzosu zwyczajnego (*Calluna vulgaris*), powstające często na zdegradowanych łąkach, zwłaszcza w wyniku zmian hydrologicznych i działalności człowieka.

Pastwiska zajmują około 5,06% powierzchni gminy. Powstały głównie na terenach osuszonych Bagien. Zaniechanie prowadzenia działalności gospodarczej w obrębie pastwisk powoduje ekspansję gatunków obcych.

Na terenie gminy Urszulin siedliska szuwarowe występują głównie wzdłuż brzegów zbiorników wodnych, cieków oraz w obniżeniach terenu z wysokim poziomem wód gruntowych. Dominują zbiorowiska roślinności wodno-błotnej, złożone z pałki szerokolistnej i wąskolistnej, trzciny pospolitej oraz oczeretu jeziornego. Towarzyszą im liczne gatunki turzyc, m.in. turzyca dzióbkwata, błotna i sztywna, a także inne rośliny wodne, takie jak manna mielec, przętka pospolita, łączeń baldaszkowy i nadwodnik okółkowy.

Na terenach rolnych gminy Urszulin występują zbiorowiska roślinności synantropijnej, związane z uprawami rolnymi oraz sposobem użytkowania gruntów, obejmującym m.in. rodzaj upraw i stosowane zabiegi agrotechniczne. Ich skład gatunkowy zależy od specyfiki prowadzonych działań rolniczych. Mimo że są wynikiem działalności człowieka, zbiorowiska te odgrywają istotną rolę ekologiczną – zapewniają siedliska dla owadów zapylających i ptaków, wspierają bioróżnorodność oraz korzystnie wpływają na mikroklimat i retencję wody w krajobrazie rolniczym.

Zbiorowiska roślinności ruderalnej na terenie gminy Urszulin występują głównie w obrębie terenów zabudowanych, wzdłuż dróg oraz na trawnikach i przydrożach. Tworzą je zespoły roślin charakterystycznych dla siedlisk przekształconych, takich jak pokrzywa zwyczajna, życica trwała, rdest ptasi czy uczepek amerykański. W dolinach rzek i wzdłuż rowów spotykane są także płaty ziołorośli z udziałem sadzka konopiastego oraz gatunków ekspansywnych, jak nawłoc i rudbekia. Roślinność ta, mimo wtórnego charakteru, pełni funkcję osłonową, wspiera lokalną bioróżnorodność i może sprzyjać utrzymaniu ciągłości przyrodniczej w krajobrazie.

Na terenie gminy Urszulin występuje roślinność antropogeniczna w postaci zieleni urządzonej, obejmująca m.in. zielen przydomową, parkową, cmentarną oraz zadrzewienia przydrożne i śródpolne. Szczególną wartość przyrodniczo-kulturową mają pozostałości zespołów dworsko-parkowych z zachowanymi elementami starodrzewu, m.in. w Wereszczynie, Andrzejowie Nowym i Starym. Zieleń ta pełni funkcje estetyczne, izolacyjne oraz ekologiczne – stanowi siedlisko dla licznych gatunków roślin i zwierząt, a także wzbogaca strukturę krajobrazu.

Fauna

Na terenie gminy występują przedstawiciele fauny reprezentujący niemal wszystkie gromady zwierząt. Wiele z nich należy do gatunków objętych ochroną gatunkową na mocy ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Do obszarów o zwiększonym potencjale siedliskowym należą: tereny leśne i zadrzewienia, jeziora, łąki, tereny podmokłe, zastoiska wodne, stawy rybne. Szczególnie cenne przyrodniczo tereny znajdują się na obszarze Poleskiego Parku Narodowego.

Bezkręgowce stanowią najliczniejszą grupę zwierząt w regionie. Występują tu liczne gatunki objęte ochroną, m.in. mięczaki (np. pijawka lekarska, ślimak winniczek), pajęczaki (tygrzyk paskowany), ważki (żagnica zielona, zalotki), chrząszcze (gatunki biegaczy, borodziej próchnik) oraz motyle i trzmiele. Ich obecność świadczy o wysokiej wartości siedlisk i dobrym stanie środowiska. Wśród gadów stwierdzono sześć gatunków, w tym żółwia błotnego (gatunek silnie zagrożony, podlegający ochronie ścisłej), zaskrońca zwyczajnego, padalca oraz dwie jaszczurki. Wszystkie te gatunki objęte są ochroną gatunkową. Płazy reprezentowane są przez 13 gatunków, w tym traszki, kumaka nizinnego, ropuchy oraz różne gatunki żab. Płazy stanowią istotny element ekosystemów, pełniąc funkcję biologicznych regulatorów populacji owadów oraz będąc kluczowym ogniwem łańcucha pokarmowego. Ze względu na wysoką wrażliwość na zanieczyszczenia gleb i wód, są ważnymi bioindykatorami jakości środowiska. Ich obecność w ekosystemie świadczy o stosunkowo dobrym stanie czystości wód i gleb na danym obszarze. Wszystkie objęte są ochroną prawną.

Awifauna gminy jest szczególnie bogata, co wynika z obecności mozaiki siedlisk. Na terenie Poleskiego Parku Narodowego (PPN) stwierdzono ponad 156 gatunków ptaków, z czego dużą część stanowią gatunki wodno-błotne. Występują tu m.in. bocian czarny, żuraw, bąk, perkoz dwuczuby, rycyk, orlik krzykliwy, bielik oraz wiele gatunków wróblowych. Ze względu na ochronę szczególnie zagrożonych gatunków, w PPN wyznaczone są strefy ochronne dla bociana czarnego oraz orlika krzykliwego. Ochrona gatunkowa i utrzymanie ekosystemów naturalnych mają kluczowe znaczenie dla zachowania bioróżnorodności awifauny tego regionu.

Wśród ssaków występują zarówno gatunki drobne (np. jeź, ryjówki, nietoperze, gryzonie), jak i większe (bóbr, wydra, wilk, łoś, dzik, sarna, jeleń). Szczególne znaczenie mają ssaki związane z siedliskami wodnymi i torfowiskami. Bogactwo teriofauny jest wynikiem obecności dobrze zachowanych, zintegrowanych ekosystemów. Różnorodność fauny na terenie gminy Urszulin potwierdza wysokie walory przyrodnicze tego obszaru oraz znaczenie ochrony siedlisk naturalnych dla zachowania bioróżnorodności na poziomie lokalnym i krajowym.

6.7 Jakość powietrza

Ocena stanu jakości powietrza na terenie gminy Urszulin została przeprowadzona na podstawie rocznej oceny jakości powietrza w województwie lubelskim (dane za 2023 r.), sporządzonej przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. W opracowaniu przedstawiono natężenie 12 substancji, które należy uwzględnić pod kątem spełniania kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, tj.: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, ozonu, benzenu, pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, ołowiu w pyłe zawieszonym PM₁₀, arsenu w pyłe zawieszonym PM₁₀, kadmu w pyłe zawieszonym PM₁₀, niklu w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu (B(a)P) w pyłe zawieszonym PM₁₀.

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów związanych z ochroną roślin uwzględnia się trzy substancje: dwutlenek siarki, tlenek azotu oraz ozon.

Oceny jakości powietrza odnoszone są do jednostek terytorialnych określonych jako strefy, zgodnie z załącznikiem do ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1576). Na terenie województwa lubelskiego wyodrębniono dwie strefy: aglomerację lubelską oraz strefę lubelską. Gmina Urszulin znajduje się w obrębie strefy lubelskiej.

Z danych przedstawionych w ww. opracowaniu wynika, że stężenia zanieczyszczeń gazowych objętych oceną w kryterium ochrony zdrowia ludzi za rok 2023, tj. dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu nie przekroczyły obowiązujących dla tych substancji wartości kryterialnych. Na tej podstawie strefa lubelska została sklasyfikowana w odniesieniu do tych zanieczyszczeń w klasie A, co oznacza, że poziom zanieczyszczeń nie przekracza poziomu docelowego. W związku z tym konieczne jest utrzymanie stężeń zanieczyszczeń w powietrzu poniżej wartości docelowych.

W odniesieniu do ozonu w strefie lubelskiej dotrzymano poziomu docelowego w zakresie 8-godzinnego stężenia, co pozwoliło zaklasyfikować ją do klasy A. Nie został jednak dotrzymany poziom celu długoterminowego dla ozonu w kryterium ochrony zdrowia ludzi – w obu strefach przypisano klasę D2.

W strefie lubelskiej spełniono zarówno średnioroczny, jak i dobowy poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM₁₀. W związku z tym obszar został zaklasyfikowany do klasy A, co oznacza, że poziomy zanieczyszczeń nie przekroczyły obowiązujących norm. W 2023 r. na terenie województwa lubelskiego średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego PM₁₀ wynosiło 13–33 µg/m³, a w strefie lubelskiej poniżej 20 µg/m³. W gminie Urszulin w tym samym okresie odnotowano wartości w przedziale 14,1–15,8 µg/m³ (śr. 14,6 µg/m³).

Wyniki pomiarów pyłu zawieszonego **PM₁₀** za rok 2023 wskazują, że głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest emisja pochodząca z systemów grzewczych. W okresie grzewczym odnotowano wyraźny wzrost średniego

stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ w porównaniu do sezonu letniego. Najwięcej dni z przekroczeniem dobowej normy dla pyłu zawieszonego PM₁₀ w 2023 r. zarejestrowano w miesiącach zimowych.

Na obszarze województwa lubelskiego wartości 36. maksymalnego stężenia 24 godzinnego pyłu zawieszonego PM₁₀ w 2023 roku mieściły się w przedziale 21–50 µg/m³. Na przeważającym obszarze strefy lubelskiej stężenie to nie przekroczyło 30 µg/m³.

W gminie Urszulin wartości 36. maksymalnego stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM₁₀ wynosiły od 21,6 do 24,6 µg/m³, ze średnią na poziomie 22,7 µg/m³.

Wyniki badań jakości powietrza przeprowadzonych w 2023 roku wykazały, że średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego **PM_{2,5}** (II faza) spełniało normy określone w kryterium ochrony zdrowia. W związku z tym strefa lubelska została zakwalifikowana do klasy A1, co oznacza brak przekroczeń dopuszczalnych norm jakości powietrza w tym zakresie. Na terenie strefy lubelskiej średnioroczne stężenie pyłu PM_{2,5} w większości obszaru nie przekroczyło wartości 12 µg/m³. Gmina Urszulin, z wartościami w zakresie 8,7–10 µg/m³, znalazła się wśród gmin charakteryzujących się najniższym poziomem tego zanieczyszczenia, ze średnim rocznym stężeniem wynoszącym 9,1 µg/m³.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska dotyczącym poziomów dopuszczalnych dla wybranych substancji w powietrzu, od 2020 roku obowiązuje bardziej rygorystyczna norma dla pyłu PM_{2,5}, wynosząca 20 µg/m³ (II faza). Analiza trendów wskazuje na systematyczny spadek średnioroczного stężenia pyłu PM_{2,5} w powietrzu na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat, co sugeruje poprawę jakości powietrza w regionie.

Dla metali obecnych w pyłe zawieszonym PM₁₀ (arsen, kadm, nikiel, ołów) poziomy dopuszczalne oraz docelowe zostały dotrzymane na terenie całego województwa lubelskiego. W związku z tym strefa lubelska została zaklasyfikowana do klasy A.

Na terenie strefy lubelskiej wyniki pomiarów nie wykazały przekroczenie wartości dopuszczalnej benzo(a)pirenu (B(a)P) w pyłe zawieszonym PM₁₀. W związku z tym strefa lubelska została zaklasyfikowana do klasy A. Zaleca się utrzymanie stężeń zanieczyszczeń poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, poziom docelowy dla średnioroczного stężenia benzo(a)pirenu (B[a]P) wynosi 1 ng/m³. W województwie lubelskim wartości średnioroczne benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ mieściły się w przedziale 0,2–1 ng/m³. Gmina Urszulin należała do obszarów, w których nie odnotowano przekroczeń norm.

Średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu na jej terenie wynosiło 0,2–0,59 ng/m³, przy wartości średniej 0,24 ng/m³ (Tab. 29.). Na przestrzeni lat 2014–2023 obserwuje się pozytywny trend spadkowy w zakresie stężenia benzo(a)pirenu (B(a)P) zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ na obszarze województwa lubelskiego.

W ocenie jakości powietrza za 2023 r. stężenia zanieczyszczeń gazowych, tj. dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz ozonu, w kryterium ochrony roślin na terenie strefy lubelskiej nie przekroczyły obowiązujących wartości kryterialnych. W związku z tym strefa ta została zaklasyfikowana pod względem poziomu tych substancji do klasy A64. Dla kryterium ochrony roślin przekroczenia poziomu celu długoterminowego odnotowano jedynie dla ozonu. Strefa lubelska otrzymała klasę D2.

Stan jakości powietrza na terenie gminy Urszulin kształtowany jest głównie przez emisję antropogeniczną, w której dominującą rolę odgrywa sektor komunalno-bytowy. Źródłem zanieczyszczeń są przede wszystkim indywidualne systemy ogrzewania budynków, w szczególności te oparte na spalaniu paliw stałych w piecach i kotłach domowych. Znaczący wpływ na stan powietrza ma również transport drogowy, zwłaszcza emisja związana z ruchem pojazdów na drodze krajowej DK 82 (Lublin – Włodawa), która przebiega przez miejscowości Wytyczno, Michałów, Urszulin i Zabrodzie. W okresie letnim natężenie ruchu drogowego wzrasta, co wiąże się ze zwiększoną emisją pyłów zawieszonych (PM₁₀, PM_{2,5}), tlenków azotu (NO₂), dwutlenku siarki (SO₂), tlenku węgla (CO) oraz węglowodorów aromatycznych i alifatycznych.

Zanieczyszczenia pyłowe pochodzące z transportu generowane są również w wyniku ścierania nawierzchni drogowej oraz wtórnego unosu pyłu z powierzchni jezdni. Ze względu na liniowy charakter emisji komunikacyjnej, największa jej uciążliwość odczuwalna jest w bezpośrednim sąsiedztwie dróg.

Wpływ działalności przemysłowej na jakość powietrza w gminie Urszulin jest niewielki. Emisja związana z eksploatacją torfu oraz działalnością zakładów przemysłowych jest ograniczona i dotyczy głównie spalin emitowanych przez maszyny robocze oraz pojazdy transportowe. Dzięki wdrażaniu technologii ograniczających emisję, a także działaniom minimalizującym wpływ eksploatacji na środowisko, negatywne oddziaływanie na jakość powietrza jest zredukowane.

Dodatkowym czynnikiem wpływającym na stan powietrza jest emisja napływowa. Na obszarze gminy dominują

zanieczyszczenia pochodzące z aglomeracji lubelskiej, przenoszone głównie przez wiatry zachodnie i południowo-zachodnie. Ponadto jakość powietrza kształtowana jest przez niską emisję z terenów zabudowanych, znajdujących się w pobliżu granic administracyjnych gminy.

6.8 Klimat akustyczny

Hałas jest czynnikiem fizycznym, który nie prowadzi do trwałej degradacji środowiska, jednak jego oddziaływanie ma istotne znaczenie dla jakości życia ludzi. Negatywny wpływ fal akustycznych koncentruje się głównie na obszarach narażonych na ich długotrwałe i intensywne oddziaływanie, co może prowadzić do uciążliwości, szczególnie w miejscach o wysokim natężeniu ruchu lub działalności przemysłowej.

Za główne źródła hałasu na terenie gminy należy uznać szlaki komunikacyjne (drogi, w dalszej kolejności lokalne źródła hałasu w postaci zakładów usługowych i produkcyjnych).

Hałas drogowy na terenie gminy Urszulin jest determinowany przez szereg czynników, takich jak natężenie ruchu, udział pojazdów ciężkich, średnia prędkość, stan techniczny pojazdów, płynność ruchu, ukształtowanie drogi oraz sposób zagospodarowania terenów przyległych. Istotne znaczenie ma również rodzaj i stan nawierzchni, które wpływają na emisję hałasu.

Główne źródło hałasu komunikacyjnego w gminie stanowi droga krajowa DK 82 relacji: Droga 12 /węzeł,, Lublin Tatarski” – Łęczna – Cyców- Włodawa – granica państwa. Wzdłuż tej trasy występuje największe natężenie ruchu, zwłaszcza w sezonie letnim, kiedy intensyfikuje się ruch turystyczny.

Oprócz drogi krajowej w gminie funkcjonuje sieć dróg powiatowych i gminnych, które odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu sprawnej komunikacji wewnętrznej. Struktura rodzajowa ruchu charakteryzuje się stosunkowo niewielkim udziałem pojazdów ciężkich, co ogranicza wzrost natężenia hałasu.

Poziom zagrożenia środowiska wzrasta dla terenów, na których droga przecina duże kompleksy leśne lub łąkowe, wskutek czego sztucznie przerwane są siedliska zwierziny przemieszczającej się przez omawiane trasy.

Oddziaływanie transportu drogowego na klimat akustyczny wykazuje tendencję wzrostową. Zjawisko to jest wynikiem systematycznego wzrostu liczby pojazdów na drogach przy jednoczesnym braku proporcjonalnej rozbudowy lub modernizacji infrastruktury komunikacyjnej.

W dniu 19 czerwca 2024 r. Sejmik Województwa Lubelskiego, uchwałą nr III/44/2024, przyjął „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego”. Głównym celem dokumentu jest ograniczenie liczby osób narażonych na negatywne skutki zdrowotne powodowane nadmiernym hałasem, takie jak znaczna uciążliwość, zaburzenia snu oraz zwiększone ryzyko wystąpienia choroby niedokrwiennej serca. Realizacja założeń programu planowana jest na lata 2024-2029 i obejmuje działania mające na celu poprawę klimatu akustycznego w województwie lubelskim. Dokument stanowi strategiczną ocenę istniejącego stanu środowiska akustycznego oraz wyznacza kierunki działań naprawczych niezbędnych do poprawy warunków życia mieszkańców. Zakres przestrzenny programu obejmuje obszary objęte wcześniej wykonaną oceną akustyczną zawartą w strategicznych mapach hałasu. Należy jednak zaznaczyć, że powiat włodawski, w tym gmina Urszulin, nie zostały objęte zakresem tego programu.

Działalność małych zakładów przetwórczych i rzemieślniczych, takich jak tartaki, stolarnie, warsztaty ślusarskie czy blacharskie, może stanowić istotny problem akustyczny, zwłaszcza gdy są one zlokalizowane w pobliżu lub w obrębie zabudowy mieszkaniowej oraz lotniskowej.

Zakłady przemysłowe i usługowe podlegają również regulacjom dotyczącym emisji hałasu i zobowiązane są do stosowania odpowiednich rozwiązań technicznych minimalizujących jego wpływ na otoczenie. Wśród stosowanych środków znajdują się tłumiki akustyczne, obudowy maszyn oraz poprawa izolacyjności akustycznej budynków, co przyczynia się do redukcji uciążliwości dźwiękowych w ich sąsiedztwie.

6.9 Warunki klimatyczne

Warunki klimatyczne w rejonie opracowania kształtowane są głównie przez dwa czynniki: geograficzny, wynikający z lokalizacji obszaru w środkowej Europie (klimat umiarkowany), oraz cyrkulacyjny, związany z ruchami morskimi i kontynentalnymi mas powietrza polarnego, a sporadycznie także mas powietrza zwrotnikowego i arktycznego. Klimat w tym rejonie ma cechy przejściowe między klimatem morskim a kontynentalnym.

Analiza danych meteorologicznych ze stacji we Włodawie wskazuje, że średnia roczna temperatura powietrza w latach 1991–2020 wynosiła 8,3°C, wykazując stopniowy trend wzrostowy. W 2023 roku, na tle wielolecia 1991–2020, odnotowano średnią temperaturę powietrza na poziomie 10,0°C, co kwalifikuje ten rok jako ekstremalnie

ciepły. Tendencja wzrostowa temperatury może mieć istotne znaczenie dla funkcjonowania ekosystemów, gospodarki rolnej oraz procesów hydrologicznych na obszarze gminy.

Zima jest łagodna (średnia temperatura w styczniu wynosi $-2,5^{\circ}\text{C}$), a wiosna pojawia się szybko, zaznaczając swoje przejście nagłym wzrostem temperatury na przełomie marca ($2,4^{\circ}\text{C}$) i kwietnia ($8,7^{\circ}\text{C}$). Lato z kolei jest długie i trwa ok. 95 dni. Średnia temperatura w najcieplejszym miesiącu, lipcu, wynosi $19,3^{\circ}\text{C}$.

Średnia roczna amplituda temperatur w rejonie opracowania wynosi ok. 22°C , co świadczy o silnych wpływach kontynentalnych. Okres wegetacyjny trwa średnio 210 dni. Warunki termiczne sprzyjają rolnictwu, choć mogą występować przymrozki wiosenne i letnie fale upałów, stanowiące potencjalne zagrożenie dla upraw.

Obszar gminy Urszulin cechuje się sezonowym różnicowaniem zachmurzenia. Najwięcej dni pogodnych przypada na okres od kwietnia do października, szczególnie w lipcu. Z kolei zwiększone zachmurzenie występuje od października do kwietnia, z maksimum w grudniu. Zmienność ta wpływa na warunki mikroklimatyczne, nasłonecznienie roślin oraz możliwości wykorzystania energii słonecznej.

W obszarze opracowania dominującym kierunkiem wiatru jest zachodni, występujący przez większą część roku – od 30 maja do 19 kwietnia. Natomiast wiatry wschodnie najczęściej wieją od połowy kwietnia do początku maja, a północne – od 9 maja do 30 maja. Przewaga wiatrów zachodnich wskazuje na silny wpływ mas powietrza oceanicznego, które kształtują lokalny rozkład temperatur, wilgotność oraz ilość opadów atmosferycznych.

Średnia roczna suma opadów w rejonie gminy Urszulina w latach 1991–2020 wynosiła 562,4 mm, co jest wartością niższą od średniej krajowej - 626,9 mm. Opady atmosferyczne są w dużej mierze związane z przemieszczaniem się frontów atmosferycznych z Oceanu Atlantyckiego.

W rejonie gminy Urszulin opady są nierównomiernie rozłożone w ciągu roku, z wyraźną przewagą w półroczu letnim. Najwięcej deszczu występuje w lipcu (średnio 82,9 mm), głównie w formie opadów burzowych. Najmniejsze sumy notuje się od listopada do marca, z minimum w lutym (24,8 mm). W okresie wegetacyjnym (kwiecień–wrzesień) spada średnio 374,1 mm opadów, co stanowi około 66% rocznej sumy. Dominacja letnich opadów świadczy o kontynentalnym charakterze klimatu.

Opad atmosferyczny jest jednym z czynników warunkujących jakość powietrza, ponieważ poprzez wymywanie zanieczyszczeń wpływa na obniżenie ich stężenia w atmosferze.

Topoklimat

Warunki topoklimatyczne obszaru są kształtowane przez różnorodne elementy środowiska geograficznego, takie jak jeziora, bagna, doliny rzeczne, kompleksy leśne oraz tereny zabudowane. Każdy z tych czynników wpływa na temperaturę, wilgotność powietrza oraz cyrkulację atmosferyczną, tworząc specyficzne mikroklimaty.

Jeziora działają jako naturalne regulatory klimatu, łagodząc skrajne temperatury. Latem ograniczają nagrzewanie się powietrza, a zimą oddają ciepło, zmniejszając intensywność mrozów. Wysoka wilgotność związana z parowaniem sprzyja powstawaniu mgieł i intensyfikuje opady, zwłaszcza śniegu w okresie zimowym. Charakterystycznym zjawiskiem są bryzy jeziorne, które w ciągu dnia kierują powietrze z jeziora na ląd, a nocą w odwrotnym kierunku, wspomagając przewietrzanie okolicy. Podobne warunki panują na terenach bagiennych, gdzie dodatkowo występuje ograniczona cyrkulacja powietrza, co sprzyja jego stagnacji i podtrzymywaniu wysokiej wilgotności.

Dolina rzeczna oraz systemy melioracyjne również wpływają na mikroklimat regionu. W tych obszarach występuje zwiększona wilgotność i niższa temperatura, co sprzyja powstawaniu mgieł oraz przygruntowych przymrozków. Zjawisko tzw. mrozowisk, czyli miejsc o częstszych i dłuższych przymrozkach, jest tu szczególnie widoczne. Długotrwałe mgły ograniczają nasłonecznienie, spowalniają parowanie i sprzyjają akumulacji zanieczyszczeń, pogarszając warunki bioklimatyczne.

Kompleksy leśne stabilizują klimat poprzez ograniczenie dobowych wahań temperatur. Latem lasy zapewniają zacienienie i ochładzają powietrze, a zimą zmniejszają straty ciepła, spowalniając spadki temperatury. Wpływają także na kierunek i intensywność ruchów powietrza, ograniczając prędkość wiatru i tworząc lokalne strefy o obniżonej cyrkulacji. Występowanie drzew zwiększa również ilość opadów w sąsiedztwie oraz zmniejsza parowanie z gleby, co przyczynia się do stabilizacji warunków hydrologicznych.

Obszary zurbanizowane charakteryzują się innym typem mikroklimatu. Na terenach wiejskich obserwuje się wyższe temperatury, ograniczoną cyrkulację powietrza oraz zwiększoną skłonność do powstawania mgieł i przymrozków. Nagromadzenie budynków i infrastruktury utrudnia przewietrzanie, sprzyjając kumulacji zanieczyszczeń powstających w wyniku spalania paliw. Zjawisko to negatywnie wpływa na jakość powietrza i warunki bioklimatyczne.

6.10 Pole elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne (PEM) to naturalne zjawisko fizyczne obecne zarówno w środowisku naturalnym (np. pole magnetyczne Ziemi, wyładowania atmosferyczne, emisja promieniowania słonecznego), jak i jako efekt działalności człowieka. Współczesny rozwój technologii przyczynił się do znacznego wzrostu emisji sztucznych PEM, które dzielą się na:

- **Pola niskiej częstotliwości (do 30 kHz)** – głównie pochodzenia elektroenergetycznego (np. linie wysokiego napięcia),
- **Pola wysokiej częstotliwości (powyżej 30 kHz)** – obejmujące fale radiowe i mikrofae, generowane przez urządzenia telekomunikacyjne (radary, anteny, sieci komórkowe, systemy bezprzewodowe).

W gminie Urszulim źródłami promieniowania niejonizującego są przede wszystkim:

- linia wysokiego napięcia 110 kV Chełm–Nadrybie, dla której obowiązuje pas ochronny 36 m (po 18 m od osi),
- stacje bazowe telefonii komórkowej, których lokalizacja i parametry pracy muszą spełniać wymogi prawa ochrony środowiska, w tym normy emisji PEM w miejscach dostępnych dla ludzi.

W latach 2017–2018 przeprowadzono pomiary PEM w 90 punktach województwa lubelskiego (miasta i tereny wiejskie), które wykazały bardzo niskie poziomy promieniowania – średnie wartości składowej elektrycznej wynosiły od 0,16 do 0,17 V/m, znacznie poniżej ówczesnego limitu 7 V/m.

Na terenie gminy Urszulim w latach 2009–2018 również prowadzono pomiary PEM. Uzyskane wyniki wskazują, że poziomy promieniowania elektromagnetycznego nie przekraczały dolnego progu oznaczalności sond pomiarowych. Nie odnotowano też znaczących zmian w czasie, co potwierdza bardzo niskie oddziaływanie PEM na środowisko i zdrowie mieszkańców.

6.11 Formy ochrony przyrody

Zgodnie z Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.), głównym celem ochrony przyrody jest utrzymanie naturalnych procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów na obszarach chronionych, zachowanie różnorodności biologicznej, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i ekosystemów, kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec przyrody oraz rekultywacja i odtwarzanie zdegradowanych zasobów środowiska. Obszar gminy Urszulim objęto we fragmentach ochroną prawną w postaci form zamieszczonych w tabeli nr 7.

Forma ochrony		Nazwa	Data utworzenia
PARK NARODOWY		Poleski Park Narodowy	01.05.1990
PARK KRAJOBRAZOWY		Poleski Park Krajobrazowy	23.03.1983
OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU		Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu	23.03.1983
		Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu	23.03.1983
OBSZARY NATURA 2000	OBSZARY SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW (OSO)	Polesie	13.10.2007
		Bagno Bubnów	05.11.2004
	SPECJALNE OBSZARY OCHRONY SIEDLISK (SOO)	Jeziora Uściwierskie	15.01.2008
		Krowie Bagno	15.01.2008
		Ostoja Polseka	15.01.2008
UŻYTEK EKOLOGICZNY		Ciesacin	21.03.1993
POMNIK PRZYRODY		Wieszatiel	10.12.1985

Tabela.7. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Urszulim Źródło: opracowanie własne

PARK NARODOWY

Poleski Park Narodowy (PPN) został utworzony Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 1990 r. (Dz. U. Nr 27 z 1990r., poz. 155). Obecnie dla terenu Parku obowiązuje Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 listopada 2017r. w sprawie Poleskiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 2017 poz. 2373) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 września 2020r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Poleskiego Parku Narodowego

(Dz. U. 2020 poz. 1966).

Poleski Park Narodowy stanowi kluczowy element struktury przyrodniczej gminy Urszulin, obejmując około 4952 ha jej powierzchni, co stanowi 50% powierzchni całego parku. Główna siedziba PPN mieści się w Urszulinie. Park utworzono w celu ochrony unikalnych ekosystemów wodno-torfowiskowych Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, które pełnią istotną funkcję retencyjną oraz stabilizującą stosunki wodne w regionie.

Celem ochrony przyrody w Poleskim Parku Narodowym jest zachowanie unikalnego krajobrazu Polesia Zachodniego z jego bogatymi i zróżnicowanymi ekosystemami wodno-błotnymi, łąkowymi i leśnymi, które są związane z naturalnymi procesami i strukturą środowiska. Równie ważna jest ochrona dziedzictwa kulturowego, krajobrazu oraz kształtowanie właściwego podejścia człowieka do przyrody.

Obszar parku obejmuje kompleksy torfowisk, jezior, lasów bagiennych i borów. Występują tu różnorodne typy torfowisk (niskie, przejściowe i wysokie), a także gatunki charakterystyczne dla stref borealnych i tundrowych, co czyni ten obszar unikatowym w skali Europy.

W granicach PPN zinwentaryzowano 928 gatunków roślin naczyniowych, z których ponad 170 to gatunki rzadkie, a kilkadziesiąt objęte jest ochroną ścisłą lub częściową. Cennymi elementami są m.in. brzoza niska, wierzby borealne, rosiczki, aldrowanda pęcherzykowata czy tłustosz. Charakterystycznym elementem są również rośliny mięsożerne oraz storczyki.

Fauna parku obejmuje m.in. 15 gatunków ryb, rzadkiego żółwia błotnego, liczne płazy i gady, 146 gatunków ptaków (w tym żuraw, orlik krzykliwy, błotniak popielaty, wodniczka) oraz 35 gatunków ssaków, takich jak łosć, bóbr, wilk czy wydra.

Bagno Bubnów – enklawa PPN – to największe torfowisko niskie na Polesiu Podlaskim, szczególnie cenne pod względem florystycznym i ornitologicznym. Gniazduje tu m.in. wodniczka – jeden z najrzadszych ptaków śpiewających w Europie.

W granicach gminy Urszulin znajduje się również 455 ha obszarów objętych ochroną ścisłą, obejmujących dawne rezerwy: „Durne Bagno”, „Torfowisko Orłowskie”, „Jezioro Długie” i „Jezioro Moszne”.

Ekosystemy PPN są wrażliwe na zmiany stosunków wodnych. Historyczne melioracje prowadzone w latach 60 XX wieku przyczyniły się do degradacji torfowisk i sukcesji roślinności drzewiastej i krzewiastej. Obecnie konieczne jest wdrażanie działań renaturalizacyjnych, mających na celu przywrócenie naturalnej retencji i spowolnienie odpływu wód. Obejmują one m.in. rekonstrukcję dawnych stosunków wodnych, ograniczenie skutków wcześniejszych przekształceń hydrologicznych oraz ochronę naturalnych zbiorników wodnych. Przywrócenie równowagi wodnej jest kluczowe dla długoterminowej stabilności ekosystemów parku i zachowania jego unikalnych walorów przyrodniczych. Od końca lat 90. XX wieku w Poleskim Parku Narodowym realizowane są działania ochronne, mające na celu zachowanie unikalnych ekosystemów torfowiskowych. Polegają one głównie na kontrolowanym ograniczaniu ekspansji roślinności drzewiastej poprzez jej systematyczne usuwanie, co pozwala na utrzymanie charakterystycznych siedlisk torfowiskowych i ich bioróżnorodności.

Otulina PPN, o powierzchni 14 041,96 ha (w tym 7728,2 ha w gminie Urszulin), stanowi bufor chroniący park przed presją antropogeniczną. Teren otuliny posiada wysoką wartość przyrodniczą, a jego część wchodzi w skład Poleskiego Parku Krajobrazowego.

PARK KRAJOBRAZOWY

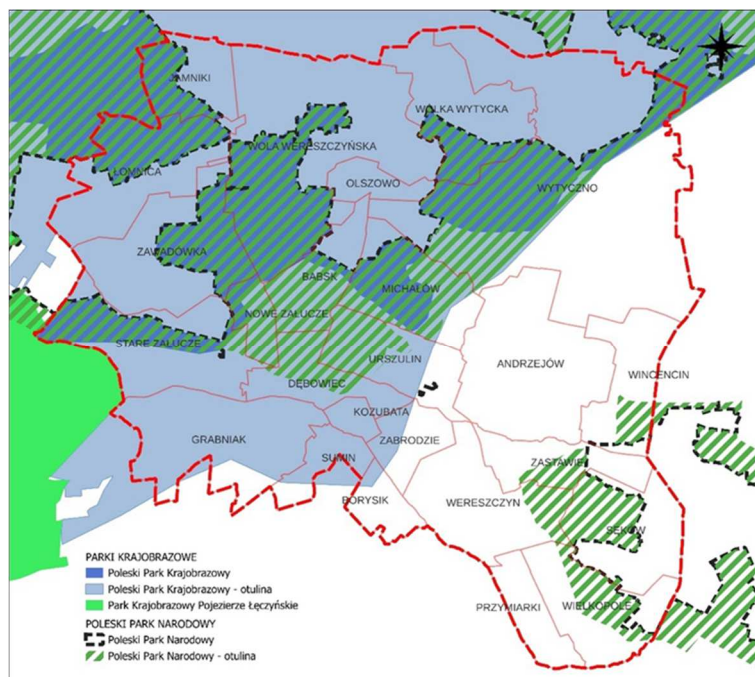
Poleski Park Krajobrazowy został utworzony na mocy Uchwały Nr XVIII/89/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Chełmie z dnia 23 marca 1983 roku. Jego głównym celem jest ochrona krajobrazu Równiny Łęczyńsko-Włodawskiej, znanej także jako Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie. Park zajmuje łączną powierzchnię 5 113 ha i składa się z czterech enklaw, położonych na terenie gmin Urszulin, Sosnowica i Stary Brus. Obejmuje cenne przyrodniczo tereny wokół Poleskiego Parku Narodowego, którego otulina stanowi obecnie ponad 60% powierzchni parku krajobrazowego. W związku z tym Poleski Park Krajobrazowy pełni funkcję ochronną dla parku narodowego.

Krajobraz tego obszaru cechuje mozaika pól, łąk i lasów, z dominacją terenów podmokłych. Największym akwenem jest Jezioro Wytyckie, pełniące rolę zbiornika retencyjnego. Wśród pozostałych jezior znajdują się Jezioro Karaśne w pobliżu Urszulina oraz Gumienko (znane jako Owenek – gmina Sosnowica). Przez obszar parku przepływają rzeki Włodawka, Piwonia, a jego hydrografia została uzupełniona gęstą siecią rowów melioracyjnych.

Najcenniejszym elementem roślinności są torfowiska, które stanowią dominującą formację roślinną parku. Wśród charakterystycznych gatunków flory występujących na torfowiskach można wyróżnić brzozę niską, rosiczkę okrągłolistną oraz widłaka torfowego. Na terenie parku znajduje się także jeden pomnik przyrody – dąb szypułkowy rosnący w Załuczu Starym.

Awifauna Poleskiego Parku Krajobrazowego obejmuje liczne gatunki związane ze środowiskiem wodnym. Do najcenniejszych przedstawicieli należą żuraw (*Grus grus*), gęgawa (*Anser anser*), perkoz rdzawoszyi (*Podiceps grisegena*), zausznik (*Podiceps nigricollis*) oraz łabędź niemy (*Cygnus olor*).

Oprócz walorów przyrodniczych park posiada również znaczenie historyczne i kulturowe. Tereny te były miejscem przenikania się różnych tradycji i kultur, a także areną licznych walk i bitew. W okolicznych lasach ukrywali się powstańcy styczniowi oraz partyzanci w czasie II wojny światowej. Jednym z istotnych miejsc pamięci historycznej jest pomnik oraz cmentarz żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza, poległych 1 października 1939 roku podczas walk z nacierającą Armią Czerwoną.

Rys 10. Parki krajobrazowe, opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez GDOS

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony w 1983 roku. Obecnie obowiązuje Rozporządzenie Nr 52 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. w sprawie Poleskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, które określa granice tego obszaru oraz ustalenia dotyczące jego ochrony. Zgodnie z rozporządzeniem, obszar obejmuje powierzchnię 41 000 ha i położony jest w powiecie włodawskim (gminy: Urszulin, Stary Brus, Wyrki, Hańsk, Wola Uhruska, Włodawa oraz miasto Włodawa), w powiecie parczewskim (gmina Sosnowica) oraz w powiecie łęczyńskim (gmina Cyców).

Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu stanowi istotny element systemu ochrony przyrody Równiny Łęczyńsko-Włodawskiej, tworząc korytarz ekologiczny, który łączy Poleski Park Narodowy z Sobiborskim Parkiem Krajobrazowym oraz Szackim Parkiem Narodowym na Ukrainie.

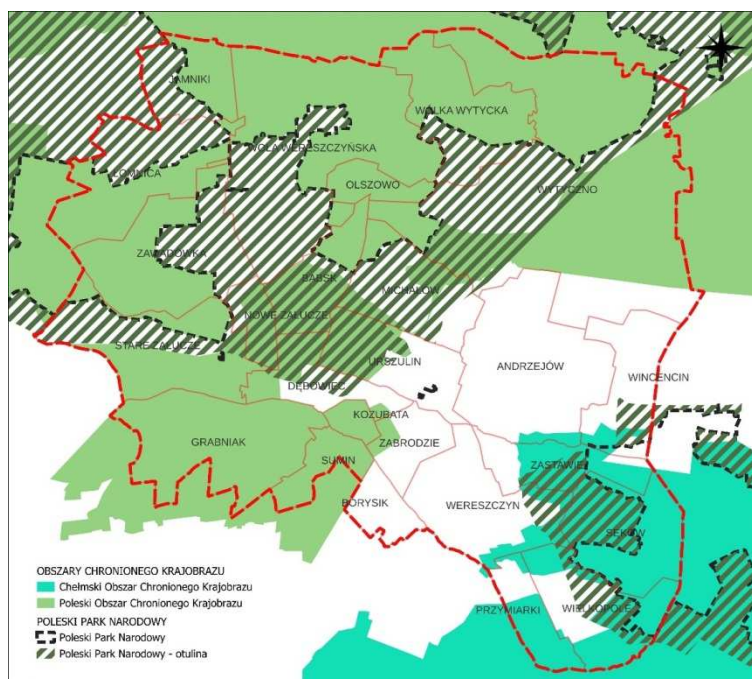
Krajobraz Poleskiego OChK cechuje się rozległą równiną z licznymi torfowiskami (m.in. Krowie Bagno, Torfowisko Dubeczyńskie), jeziorami (m.in. Białe Sosnowickie, Uściwierz, Białe Włodawskie) oraz kompleksami leśnymi, głównie borami sosnowymi i lasami mieszanymi.

Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu odgrywa istotną rolę w zachowaniu równowagi hydrologicznej oraz regulacji warunków klimatycznych w regionie, przyczyniając się do stabilizacji stosunków wodnych i ochrony ekosystemów bagiennych.

Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony w 1983 roku. Obecnie obowiązuje Rozporządzenie Nr 49 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. w sprawie Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, które określa granice tego obszaru oraz ustalenia dotyczące jego ochrony. Zgodnie z rozporządzeniem, obszar ten zajmuje powierzchnię 30 420 ha i położony jest w powiecie chełmskim na terenie gmin: Siedliszcze, Wierzbica, Sawin, Ruda-Huta, Chełm, Dorohusk, Kamień, Żmudź, Leśniowice oraz miasta Chełm, w powiecie łęczyńskim na terenie gminy Cyców oraz w powiecie włodawskim – na terenie gmin Urszulin i Hańsk.

Zasięg obszaru obejmuje krajobrazy Pagórów Chełmskich oraz Obniżenia Dubienki, które charakteryzują się występowaniem masywnych wyniosłości wapiennych oraz podmokłych zagłębień. W zagłębieniach tych wykształciły się różnorodne torfowiska niskie, w tym cenne torfowiska węglanowe.

Na terenie gminy Urszulin Chełmski OChK obejmuje jej południowo-wschodnią część. Najcenniejsze pod względem przyrodniczym obszary, w tym Bagno Bubnów, zostały włączone do granic Poleskiego Parku Narodowego, zapewniając im skuteczniejszą ochronę ekosystemów wodno-torfowiskowych. Obszar ten pełni istotną funkcję w zachowaniu bioróżnorodności oraz stabilizacji stosunków wodnych w regionie.

Rys 11. Obszary chronionego krajobrazu na terenie gminy Urszulin, opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez GDOŚ

OBSZARY NATURA 2000

OBSZARY SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW (OSO)

POLESIE (PLB060019)

Obszar obejmuje fragment Polesia Lubelskiego, na którym dominują równiny torfowe, wśród których położone są zarastające jeziora i obszary bagienne, rozdzielone niewielkimi wzniesieniami. Wiele terenów jest stale podtopionych, o charakterze naturalnym. Krajobraz jest wybitnie równinny. Torfowiska reprezentują wszelkie typy tego siedliska, od torfowisk wysokich, poprzez przejściowe do niskich. W ostoi występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Jedno z nielicznych w Polsce stanowisk łęgowych podgorzałki; ważna ostoja bąka i dubelta.

Do największych zagrożeń dla awifauny i jej siedlisk w obrębie obszaru należą: postępujące przesuszenie siedlisk mokradłowych i murszenie torfu, zaniechanie gospodarki łąkarskiej na części terenu, zarastanie torfowisk i łąk trzciną, krzewami i młodym lasem oraz wypalanie trzcinowisk i turzycowisk.

BAGNO BUBNÓW PLB060001

Obszar posiada powierzchnię 2187.6 ha. Obejmuje fragment Poleskiego Parku Narodowego. Otoczenie torfowisk (typologicznie są to torfowiska niskie) stanowią tereny rolnicze. Torfowiska odwadniane są ciekim należącym do zlewni Włodawki. Dominującymi zbiorowiskami roślinnymi są szuwały wielkoturzycowe. Przeważają tu torfowiska otwarte, miejscami porasta je rzadka trzcina; na obrzeżach występują zarośla wierzbowe, a w części zachodniej Bagna Bubnów znajduje się kilkanaście torfianek.

Ostoją ptasia o randze europejskiej E 66. Występuje co najmniej 15 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Bardzo ważna ostoją wodniczki. Populacja rozmieszczona w środkowej części Bagna Staw i Bagna Bubnów: 230-250 osobników, co stanowi ok. 8,9% populacji krajowej i ok. 2,1% światowej populacji gatunku (wg Grzywaczewski i in. 2013). W okresie łęgowym obszar zasiedla

co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: błotniak łąkowy, błotniak zbożowy (PCK), sowa błotna (PCK) i wodniczka (PCK); w stosunkowo wysokiej liczebności (C7) występuje dubelt (PCK). Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.

SPECJALNE OBSZARY OCHRONY SIEDLISK (SOO)

JEZIORA UŚCIWIERSKIE PLH060009

Obszar obejmuje 7 płytkich (0,7-6,6 m), eutroficznych jezior o powierzchni od 0,7 do 256,3 ha oraz otaczające je torfowiska niskie i przejściowe, a także niewielkie wzniesienia użytkowane rolniczo: garb morenowy z przysiółkiem Ostrówek oraz północny skraj guza kredowo - trzeciorzędowego (Guz Garbatówki). Zespół Jezior Uściwierskich położony jest w górnej części zlewni rzeki Piwonii. Jeziora znajdują się w różnych stadiach zarastania. Trzy z nich mają rozwinięty fitolitoral małojeziorny, 2 - fitolitoral zanikający (spleja), 2 - fitolitoral bagienny.

Obszar ważny dla zachowania bioróżnorodności. Ponad 67 % obszaru zajmują siedliska z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, których zidentyfikowano tu 10 rodzajów. Na torfowiskach występuje wiele rzadkich i chronionych w tej części Europy gatunków roślin. Rejon ten jest też znaczącą w skali regionu ostoją rzadkich gatunków owadów i płazów. Występuje tu 10 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Znajdują się tu, m.in., liczne drobne stanowiska strzebli błotnej.

Ważny węzeł ekologiczny w obrębie Polesia. W latach 1992-1996 zrealizowany tu został pionierski w Polsce program renaturalizacji ekosystemów wodno-torfowiskowych, obejmujący: jeziora Biczce i Ciesacin wraz z otaczającymi je torfowiskami oraz 1 km koryta rzeki Piwonii wraz z otaczającymi go łąkami. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.

KROWIE BAGNO PLH060011

Obszar obejmuje wschodnią część rozległego kompleksu wodno-torfowiskowego Krowie Bagno. Są to pozostałości jednego z największych niegdyś w polskiej części Polesia, kompleksu torfowiskowego. Znajdują się tu 4, zanikające, eutroficzne jeziora: Laskie, Lubowierz, Lubowierzek i Hańskie, otoczone przez silnie zakrzaczone torfowiska niskie i przejściowe. Krzewy i drzewa, głównie liściaste, porastają ok. 15% obszaru.

W pobliżu Jeziora Hańskiego przepływa rzeka Krzewianka. Jeziora i przyległe do nich torfowiska otoczone są rozległymi, ekstensywnie użytkowanymi łąkami, wykształconymi na zmeliorowanych w latach 60-tych ubiegłego wieku, torfowiskach.

Około 50 % obszaru zajmują rodzaje siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Spośród 6 zidentyfikowanych rodzajów najcenniejsze są łąki trzęślicowe. Znajdują się tu też stanowiska rzadkich i zagrożonych w Polsce roślin naczyniowych, w tym objętych ochroną prawną. Stwierdzono tu 3 gatunki motyli z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Spośród 6 zidentyfikowanych rodzajów najcenniejsze są łąki trzęślicowe. Znajdują się tu też stanowiska rzadkich i zagrożonych w Polsce roślin naczyniowych, w tym objętych ochroną prawną. Stwierdzono tu 3 gatunki motyli z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to ważny węzeł ekologiczny na trasie kontaktu kompleksu głównego Poleskiego Parku Narodowego z Bagnem Bubnów i Sobiborskim Parkiem Krajobrazowym. Fragmenty obszaru ostoi przewidywane są do wykupu z rąk prywatnych i poddania procesom renaturalizacji. W zatwierdzonym w 1999 r. planie ochrony PPN teren był wskazany do włączenia do Poleskiego Parku Narodowego.

OSTOJA POLESKA PLH060013

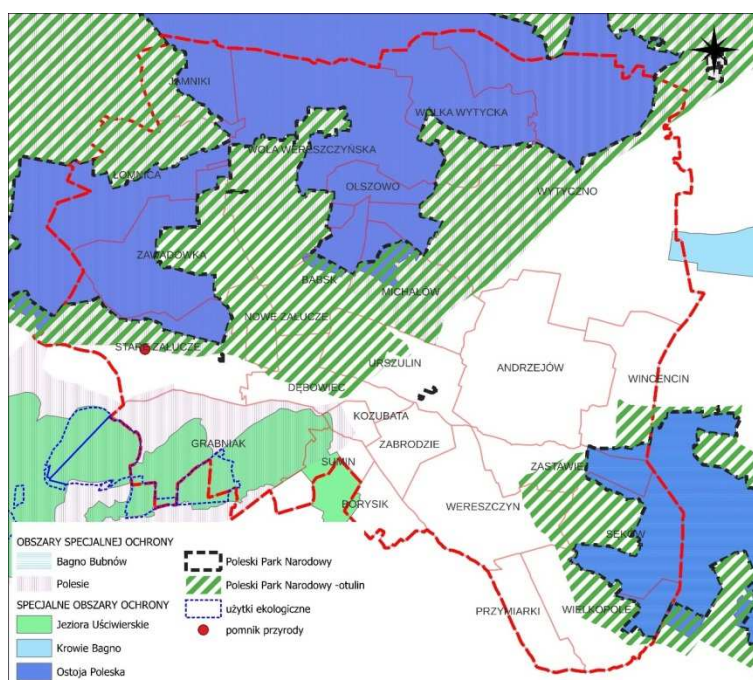
Obszar zajmuje obszar 10159.15 ha, stanowią go dwa izolowane fragmenty terenu: Główny Kompleks Poleskiego Parku Narodowego oraz Kompleks Bagno Bubnów - Bagni Staw. Obszar stanowią jeziora wraz z otaczającymi je torfowiskami oraz z uroczyskami, stawami. W granice ostoi zaliczono także kilka uroczysk przewidywanych do włączenia do Poleskiego Parku Narodowego, w tym: jezioro Płotczyce, Bagno Karaśne (pozostałość po zanikłym jeziorze), łąki koło wsi Jamniki.

Kompleks Główny Poleskiego Parku Narodowego to obszar o dominującym udziale ekosystemów wodno-torfowiskowo-leśnych. W północnej części ostoi znajduje się także rozległy kompleks łąk wraz z dwoma zespołami stawów. Na łąkach, przejętych przez Poleski Park Narodowy w 1994 r. prowadzone są sukcesywnie prace renaturalizacyjne. Jezioro Łukie to jezioro eutroficzne, z dobrze rozwiniętą strefą litoralową (litoral małojeziorny i litoral bagienny). Otaczają je torfowiska niskie, częściowo porośnięte lasem. Lokalnie występuje rzadki zespół brzeziny bagiennnej. Jeziora Moszne i Długie to jeziora polihumusowe, makrofitowo-fitoplanktonowe, zaliczane

dawniej do jezior dystroficznych. Otoczone są szerokimi pierścieniami torfowisk przejściowych, z lokalnymi płatami torfowiska wysokiego typu kontynentalnego. Jezioro Karaśne to zanikające jeziorko eutroficzne, otoczone pierścieniami torfowiska przejściowego, o zaawansowanych procesach sukcesji drzew i krzewów. Durne Bagno to torfowisko wysokie, z zaawansowanymi procesami sukcesji leśnej (wskutek obniżenia poziomu wody jeszcze przed powstaniem Poleskiego Parku Narodowego).

Druga część ostoi: Bagno Bubnów - Bagno Staw, obejmuje zespół 2 rozległych kompleksów bagienno-torfowiskowych o łącznej powierzchni ponad 1400 ha, położonych w górnym brzegu rzeki Włodawki.

Na torfowiskach dominują zbiorowiska ze związku Magnocaricion. Z tej grupy turzycowisk największy udział ma zbiorowisko z dominującą turzycą darniową (*Carex caespitosa*). Jest to największy szuwar turzycowy, o bardzo słabo zaznaczonej strukturze kępkowej. Zbiorowisko to zajmuje ok. 70% powierzchni Bagna Bubnów i ok.40% powierzchni Bagna Staw

Rys 12. Obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody na terenie gminy Urszulin, opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez GDOŚ

POMNIK PRZYRODY

WIESZATIEL

Na obszarze objętym opracowaniem zidentyfikowano jeden obiekt przyrodniczy uznany za pomnik przyrody. Jest nim **dąb szypułkowy (*Quercus robur*) „Wieszatiel”**, rosnący we wsi **Załucze Stare**, przy drodze powiatowej, w pobliżu kościoła parafialnego. Drzewo to zostało objęte ochroną na mocy **Zarządzenia Nr 20 Wojewody Chełmskiego z dnia 10 grudnia 1985 r.** (Dz. Urz. Woj. Chełmskiego Nr 6, poz. 18).

„Wieszatiel” to jednoobiektowy pomnik przyrody o szacowanym wieku około **400 lat**, wysokości **19 m**, obwodzie pnia **460 cm**. Drzewo cechuje się regularną, rozłożystą koroną, jednak jego pień jest pusty w środku i posiada znaczący **ubytek odziomkowy**, sięgający do wysokości ok. **3,5 m**.

Nazwa dębu – „Wieszatiel” – nawiązuje do tragicznych wydarzeń historycznych, związanych z represjami władz carskich wobec ludności wyznania rzymskokatolickiego i greckokatolickiego. Drzewo pełni nie tylko funkcję przyrodniczą, ale również symboliczną i kulturową w krajobrazie regionu.

UŻYTKI EKOLOGICZNE

CIESACIN

Użytek ekologiczny „Ciesacin” został utworzony 5 marca 1993 roku i obejmuje tereny położone na pograniczu gmin Urszulin i Cyców, o łącznej powierzchni 195,03 ha, z czego 69,51 ha znajduje się na terenie gminy Urszulin.

Obejmuje torfowisko niskie, zlokalizowane pomiędzy jeziorami Rotcze i Sumin oraz niewielkie eutroficzne Jezioro Ciesacin, położonym na terenie gminy Cyców. Rosną tu rzadkie i chronione zbiorowiska roślinności torfowiskowej: brzoza niska, gnidosz królewskie, rosziczka okrągłolistna, kruszczyk błotny, wierzba lapońska. Do najcenniejszej awifauny należą: wodniczka, błotniak popielaty, kulik wielki, dubelt, dziwonia. Południowo-zachodnia część gminy Urszulin graniczy z Parkiem Krajobrazowym Pojezierze Łęczyńskie oraz użytkiem ekologicznym „Uściwierz”.

6.12 Powiązania ekologiczne

Głównymi powiązaniem ekologicznymi są **korytarze ekologiczne**, które pełnią rolę naturalnych łączników pomiędzy odizolowanymi obszarami przyrodniczymi, zwanymi często „wypami środowiskowymi”, umożliwiającymi migrację organizmów — zarówno zwierząt, jak i roślin — w warunkach sprzyjających ich przetrwaniu i rozprzestrzenianiu.

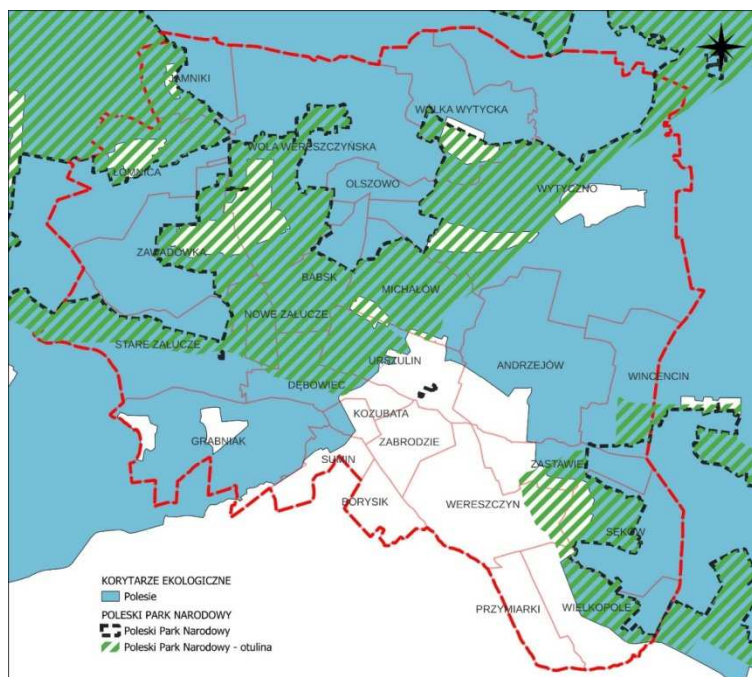
Korytarze te najczęściej tworzą pasy terenów o niewielkim stopniu przekształcenia antropogenicznego, takie jak kompleksy leśne, doliny rzeczne, torfowiska, łąki, nieużytki oraz pasy zieleni wolne od barier infrastrukturalnych. Umożliwiają one przemieszczenie się organizmów na różne odległości — od zasięgu lokalnego, przez regionalny i krajowy, aż po międzynarodowy, jak ma to miejsce w przypadku tras przelotów ptaków.

Warto podkreślić, że nie wszystkie korytarze ekologiczne mają charakter liniowy — mogą tworzyć je również rozproszone siedliska, takie jak mozaikowe układy śródpolnych zadrzewień, pełniące funkcję etapowych ostoi dla wędrujących gatunków. Obszary, w których krzyżują się korytarze, lub o dużym stopniu naturalności i nagromadzenia się organizmów, skąd podejmują one ekspansje na zewnątrz, określane są mianem węzłów ekologicznych. Gdy obejmują one znaczne powierzchnie i dużą różnorodność siedlisk, funkcjonują jako obszary węzłowe.

Korytarze o znaczeniu międzynarodowym i krajowym

Gmina Urszulin w przeważającej części znajduje się w granicach **międzynarodowego węzła ekologicznego 27M – Polesie**, będącego częścią krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA. Obszar ten obejmuje najlepiej zachowane przyrodniczo fragmenty Polesia i stanowi element krajowego oraz paneuropejskiego systemu ekologicznego.

Przez teren gminy przebiega jeden z głównych krajowych korytarzy ekologicznych – **Polesie (GKW-2)**, którego przebieg został określony w zaktualizowanej w 2012 r. **Mapie korytarzy ekologicznych**, opracowanej przez Instytut Biologii Ssaków PAN. Korytarz ten biegnie wzdłuż doliny Bugu, obejmując m.in. Strzelecki i Chełmski Park Krajobrazowy, Poleski Park Narodowy, Lasy Sobiborskie i łącząc się z Korytarzem Północno-Centralnym. Pełni on istotną rolę w migracji wielu gatunków, w tym wilka (*Canis lupus*) oraz innych dużych ssaków leśnych, a także chroni ciągłość siedlisk wodno-błotnych i leśnych.

Rys 13. Korytarze ekologiczne na terenie gminy Urszulin Źródło: Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, Mapa Korytarzy Ekologicznych w Polsce, dostęp: <https://mapa.korytarze.pl/> (online: 16.03.2025)

Korytarze o znaczeniu lokalnym

Na terenie gminy występuje także lokalna sieć korytarzy ekologicznych, obejmująca ciągi siedlisk o przebiegu równoleżnikowym i południkowym. Do głównych korytarzy **równoleżnikowych** zalicza się m.in.:

- ciąg Durne Bagno – jezioro Długie – jezioro Moszne (północ gminy na terenie Poleskiego Parku Narodowego),
- ciąg jezior: Wytzyckie – Płotycze – Łukie (część centralna),
- oraz ciąg Bagno Bubnów – jezioro Sumin – jezioro Rotcze (część południowa).

Natomiast główny **korytarz południkowy** biegnie od jeziora Uściwierz, przez jezioro Łukie do jeziora Moszne, łącząc cenne siedliska wodno-błotne i leśne. Szczególne znaczenie w tych ciągach mają torfowiska, takie jak **Bagno Bubnów** i **Krowie Bagno**, stanowiące kluczowe ogniwa dla migracji zwierzyny oraz utrzymania spójności siedlisk. Korytarze ekologiczne, mimo że **nie stanowią formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy**, pełnią istotną rolę w zachowaniu **równowagi ekologicznej** i wymagają świadomego uwzględniania w polityce przestrzennej. Ich funkcjonalność może być ograniczana przez bariery antropogeniczne, takie jak rozwój infrastruktury drogowej, urbanizacja, osuszanie terenów podmokłych czy intensyfikacja rolnictwa.

Dla zachowania skuteczności systemu powiązań ekologicznych niezbędne jest:

- unikanie fragmentacji siedlisk,
- utrzymanie naturalnych ciągów wodnych,
- planowanie i wdrażanie przejść dla zwierząt,
- oraz ochrona i renaturyzacja torfowisk.

Ujęcie tych zagadnień w dokumentach planistycznych gminy, stanowi istotny krok w kierunku ochrony lokalnej bioróżnorodności oraz utrzymania ciągłości ekologicznej w skali regionalnej i krajowej.

6.13 Krajobraz

Krajobraz gminy Urszulin kształtowany jest zarówno przez czynniki naturalne, jak i antropogeniczne. W jego strukturze można wyróżnić elementy krajobrazu naturalnego oraz kulturowego, które tworzą charakterystyczny, mozaikowy układ przestrzenny.

Krajobraz naturalny

Największe wartości przyrodnicze i krajobrazowe koncentrują się w obszarach o wysokim stopniu naturalności – szczególnie w rejonach Poleskiego Parku Narodowego i Chełmskiego Parku Krajobrazowego oraz przyległych torfowisk i jezior. Na krajobraz wpływa obecność czwartorzędowych utworów i płytko zalegających warstw kredowych, które sprzyjają powstawaniu licznych rozlewisk i torfowisk. Występują tu zarówno torfowiska niskie, przejściowe, jak i wysokie, a także naturalne jeziora – niektóre z nich należą do najstarszych w kraju i podlegają procesowi zarastania.

Duży udział w strukturze krajobrazowej mają zbiorowiska roślinności bagiennej i szuwarowej, wrzosowiska, podmokłe łąki oraz kompleksy leśne (olsy, łęgi), które tworzą charakterystyczny krajobraz bagienno-leśno-łąkowy. Obszary te stanowią siedliska wielu rzadkich i chronionych gatunków, a ich ochrona jest kluczowa dla zachowania różnorodności biologicznej regionu.

Jeziora, takie jak Łukie, Karaśne, Moszne, Długie czy Wytyckie, są istotnym elementem krajobrazu – zarówno pod względem przyrodniczym, jak i gospodarczym. Pełnią funkcje retencyjne, przyrodnicze, a w wybranych przypadkach także rekreacyjne. W ich otoczeniu obserwuje się rosnącą presję turystyczną i rozwój infrastruktury, co może wpływać na przekształcenia krajobrazu.

Dolinowe układy rzek Włodawki i Piwonii tworzą korytarze ekologiczne o dużej wartości krajobrazowej i przyrodniczej. Ze względu na położenie w strefach podmokłych i zalewowych, obszary te pozostają w dużej mierze nieurbanizowane, zachowując naturalny charakter.

Krajobraz kulturowy

Na obszarze gminy występują również rozległe krajobrazy kulturowe, w tym głównie tereny rolne, zwarte zabudowy wiejskie oraz enklawy zabudowy usługowej i produkcyjnej. Grunty orne stanowią istotny składnik krajobrazu – szczególnie w południowo-wschodniej części gminy, gdzie dominują gleby o wysokim potencjale rolniczym.

Zabudowa mieszkaniowa oraz obszary usługowe, szczególnie w miejscowości Urszulin i wzdłuż drogi krajowej DK82, wpływają na wizualny charakter przestrzeni oraz jej funkcje społeczne i gospodarcze. Rozwój usług, turystyki oraz rolnictwa intensywnego wiąże się z przekształceniami krajobrazowymi i wymaga zrównoważonego zarządzania przestrzenią.

W krajobrazie obecne są również elementy związane z eksploatacją torfu – tereny górnicze i powyrobiskowe – oraz obiekty gospodarki rybackiej, takie jak stawy i kanały melioracyjne. Chociaż mają one przemysłowy charakter, częściowo pełnią też funkcje przyrodnicze i ekologiczne – np. poprzez rozwój siedlisk w rejonie nieczynnych wyrobisk.

W krajobrazie kulturowym istotną rolę pełnią parki rekreacyjne, które wzbogacają przestrzeń wiejską o funkcje wypoczynkowe, społeczne i ekologiczne. Przełamując monotonię otoczenia, sprzyjają harmonizacji krajobrazu i poprawie jego estetyki.

Na terenie dawnej strzelnicy sportowej w Urszulinie powstał park z siłownią plenerową i ekologicznym placem zabaw, stanowiący przykład udanej rewitalizacji. Obiekt ten pełni funkcję rekreacyjną i integracyjną, wspierając aktywność mieszkańców. Działaniem o podobnym charakterze jest utworzenie strefy rekreacyjnej przy urzędzie gminy, zrealizowanej w ramach przebudowy DK82. Znalazły się tam m.in. fontanna, mała architektura, infrastruktura rowerowa i punkt ładowania pojazdów elektrycznych.

Zarządzanie walorami krajobrazowymi na terenie gminy Urszulin odbywa się poprzez wdrażanie odpowiednich zapisów w dokumentach planistycznych, co pozwala na zachowanie równowagi pomiędzy rozwojem infrastrukturalnym a ochroną środowiska naturalnego.

Audyty krajobrazowy

Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, audyt krajobrazowy jest narzędziem służącym identyfikacji i ocenie krajobrazów występujących na terenie województwa, w tym możliwości wyznaczenia krajobrazów priorytetowych oraz obszarów wymagających szczególnej ochrony. Na dzień opracowania niniejszej prognozy projekt Audytu krajobrazowego województwa lubelskiego został przyjęty przez Zarząd Województwa Lubelskiego w celu przeprowadzenia konsultacji i uzyskania wymaganych opinii. Do czasu jego uchwalenia dokument ten nie ma charakteru wiążącego. Po jego przyjęciu ustalenia audytu będą stanowić

podstawę do dalszych działań planistycznych oraz instrumentów ochrony krajobrazu na poziomie lokalnym.

6.14 Dziedzictwo kulturowe

W granicach administracyjnych gminy Urszulin występują następujące zabytki:

- zabytki wpisane do rejestru „A” zabytków nieruchomych województwa lubelskiego;
- zabytek wpisany do rejestru „C” zabytków archeologicznych województwa lubelskiego;
- zabytki włączone do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

W rejestrze zabytków województwa lubelskiego, prowadzonym na podstawie Obwieszczenia Nr 1/2015 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 15 stycznia 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z 21.01.2015 r., poz. 195) na terenie gminy Urszulin ujęto zabytki nieruchome wpisane do rejestru „A”, które przedstawiono w tabeli poniżej.

Lp.	Miejscowość / Miasto	Ulica	Zakres wpisu	Nr rejestru zabytków
1.	Wereszczyn	Nr 67	kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP, ob. św. Stanisława Biskupa (z wyposażeniem wnętrza), drewniany, 1783, otoczenie w granicach cmentarza kościelnego	A/144
2.	Wereszczyn		cmentarz rzymskokatolicki w parafii p.w. św. Stanisława Biskupa, w granicach według załącznika planu oraz kaplica grobowa Rulikowskich z XIX w. na cmentarzu rzymskokatolickim, w granicach ścian zewnętrznych	A/188

Tab. 8 Obiekty wpisane do rejestru zabytków, opracowanie własne

Ponadto w rejestrze zabytków archeologicznych („C”) ujęto stanowisko archeologiczne w miejscowości Andrzejów – grodzisko z wałami ziemnymi (zlokalizowane na terenie byłego cmentarza prawosławnego), wpisane do rejestru zabytków pod numerem C/47. Obiekt ten podlega odrębnemu reżimowi ochrony konserwatorskiej właściwemu dla zabytków archeologicznych.

Poza zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków (zarówno do rejestru zabytków nieruchomych, jak i rejestru zabytków archeologicznych), na terenie gminy Urszulin występują również liczne obiekty ujęte w ewidencji zabytków oraz stanowiska archeologiczne wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Zasób ten obejmuje przede wszystkim obiekty sakralne i sepulkralne, cmentarze różnych wyznań, dawne założenia dworskie i parkowe, budynki mieszkalne i gospodarcze, a także inne elementy historycznego krajobrazu kulturowego. Należy przy tym zaznaczyć, że część obiektów figurujących w ewidencji, pomimo zachowanego wpisu, już nie istnieje. Mimo to ewidencja zabytków pozostaje istotnym źródłem informacji o historycznej strukturze osadniczej gminy oraz jej dziedzictwie kulturowym.

Na terenie gminy Urszulin nie występują dobra kultury współczesnej.

OCENA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU

7. Ocena rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych i innych ustaleń planu

7.1 Cel opracowania projektu planu ogólnego

Celem opracowania projektu planu ogólnego dla gminy Urszulin jest wyznaczenie kierunków zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru gminy, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.). Plan ogólny zastępuje dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i jako akt prawa miejscowego ma charakter wiążący przy uchwalaniu planów miejscowych oraz wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (WZ).

Dokument ten, sporządzany obligatoryjnie w formie danych przestrzennych, obejmuje całą gminę z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu. W planie ogólnym określa się możliwe do wyznaczenia funkcje terenów w dokumentach niższego szczebla oraz ogólne zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania przestrzeni. Choć nie stanowi podstawy do wydania pozwolenia na budowę, wyznacza ramy planowania przestrzennego i decyzyjnego na poziomie lokalnym.

Istotnym elementem planu ogólnego może być także fakultatywne wskazanie obszarów uzupełnienia zabudowy, których wyznaczenie jest warunkiem koniecznym dla możliwości wydania decyzji o warunkach zabudowy. Brak takiego wskazania skutkuje brakiem możliwości prowadzenia procedury WZ na danym terenie.

Plan ogólny porządkuje proces rozwoju przestrzennego, ogranicza rozpraszanie zabudowy i wzmacnia kontrolę gminy nad ładem przestrzennym. Zawiera podział na strefy planistyczne oraz określa gminne standardy urbanistyczne, w tym maksymalną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej. Szczegółowa charakterystyka stref została wskazana w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. z 2023 r., poz. 2758) oraz w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 22 listopada 2024 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. 2024 poz. 1775)

Warto podkreślić, że plan ogólny nie przesądza o możliwości realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Ma on charakter strategiczny i ramowy, bez bezpośredniego wpływu na procedury środowiskowe.

7.2 Ustalenia projektu planu ogólnego

Podstawowymi elementami planu ogólnego są strefy planistyczne. Plan ogólny zawiera ustalenia dotyczące funkcji terenów dopuszczalnych do wyznaczenia w dokumentach niższego szczebla, jak i ramowe ustalenia dotyczące kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

W oparciu o uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy, zostało wyznaczonych 12 stref planistycznych tj.:

- 1) SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- 2) SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- 3) SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową,
- 4) SU – strefa usługowa,
- 5) SP – strefa gospodarcza,
- 6) SR – strefa produkcji rolniczej,
- 7) SI – strefa infrastrukturalna,
- 8) SN – strefa zieleni i rekreacji,

- 9) SC – strefa cmentarzy,
- 10) SG – strefa górnictwa,
- 11) SO – strefa otwarta,
- 12) SK – strefa komunikacyjna.

Przy ich wyznaczaniu kierowano się zapisami dotychczas obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Urszulin, które stanowiło istotny punkt odniesienia przy formułowaniu rozwiązań planistycznych.

Projekt planu ogólnego w pierwszej kolejności uwzględnia tereny przeznaczone pod zabudowę w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie ochrony i kształtowania ładu przestrzennego i krajobrazu projekt planu ogólnego wyznacza dla poszczególnych stref maksymalne wysokości zabudowy oraz nadziemne intensywności zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy nawiązując do istniejącego krajobrazu gminy. Jednocześnie w projekcie zapisana jest dopuszczalna minimalna wartość udziału powierzchni biologicznie czynnej, co pozwoli na zachowanie odpowiedniego udziału zieleni na terenach zabudowanych oraz zainwestowanych. Respektowanie takiego zapisu będzie warunkiem zachowania trwałości procesów biologicznych oraz powiązań przyrodniczych gminy. Wskazane zapisy pozwolą na zintegrowanie projektowanego ładu przestrzennego ze środowiskowymi uwarunkowaniami tego terenu oraz okolicznych terenów chronionych.

Dla poszczególnych stref określono również profile dodatkowe. W projekcie planu ogólnego wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy uwzględniając lokalne uwarunkowania oraz politykę przestrzenną gminy. Obszar uzupełnienia zabudowy wyznaczono i poszerzono o dopuszczalną wartość na obszarach nie objętych obowiązującymi planami.

W projekcie planu uwzględniono istniejącą i projektowaną w mpzp obsługę komunikacyjną gminy w zakresie ruchu samochodowego. Strefą komunikacji objęte są drogi wojewódzkie, powiatowe, jak i tereny wyznaczone w obowiązujących mpzp pod drogi kategorii zbiorczej.

W planie ogólnym gminy nie określono granic wyznaczenia gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej, które powinny obejmować zasady zapewnienia dostępu do obiektów infrastruktury społecznej takich jak szkoła podstawowa czy obszary zieleni publicznej.

CHARAKTERYSTYKA STREF PLANISTYCZNYCH W PROJEKCIE PLANU OGÓLNEGO

SW – STREFY WIELOFUNKCYJNE Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ WIELORODZINNĄ:

podstawowy profil:

teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

dodatkowy profil:

teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

wykluczono:

terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenu handlu wielkopowierzchniowego,

ustalone wskaźniki urbanistyczne:

IZ	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0,8 - 1,2
WZ	maksymalna wysokość zabudowy (m)	9 -15
PZ	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	20-30
PBC	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)	30

SJ – STREFY WIELOFUNKCYJNE Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ JEDNORODZINNĄ:

podstawowy profil:

teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

dodatkowy profil:

teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

ustalone wskaźniki urbanistyczne:

IZ	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0,1 - 1,0
WZ	maksymalna wysokość zabudowy (m)	6 -10

PZ	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	10 - 40
PBC	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)	30 - 75

SZ – STREFY WIELOFUNKCYJNE Z ZABUDOWĄ ZAGRODOWĄ:

podstawowy profil:

teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

dodatkowe profile dla większości stref SZ w sąsiedztwie zabudowań mieszkalnych:

teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

dodatkowe profile dla części stref SZ w sąsiedztwie dużych gospodarstw rolnych w oddaleniu od zabudowań mieszkalnych:

teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren biogazowni,

dla wszystkich stref SZ wykluczono:

teren rolnictwa z zakazem zabudowy,

ustalone wskaźniki urbanistyczne:

IZ	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0,1 - 1,0
WZ	maksymalna wysokość zabudowy (m)	6 - 15
PZ	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	10 - 40
PBC	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)	30 - 75

SU – STREFY USŁUGOWE:

podstawowy profil:

teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

dodatkowy profil:

teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

dodatkowe profile dla stref SU w obszarach chronionych:

teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

ustalone wskaźniki urbanistyczne:

IZ	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0 - 1,0
WZ	maksymalna wysokość zabudowy (m)	0 - 10
PZ	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	10 - 40
PBC	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)	30 - 50

SP – STREFY GOSPODARCZE:

podstawowy profil:

teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

dodatkowy profil:

teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

ustalone wskaźniki urbanistyczne:

IZ	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0,5
WZ	maksymalna wysokość zabudowy (m)	15
PZ	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	30
PBC	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)	20

SR – STREFY PRODUKCJI ROLNICZEJ:

podstawowy profil:

teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

dodatkowe profile dla wszystkich stref SR:

teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

dotądowe profile dla części stref SR w sąsiedztwie dużych gospodarstw rolnych w oddaleniu od zabudowań mieszkalnych:

teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód,

dla wszystkich stref SR wykluczono:

teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren elektrowni wiatrowej.

ustalone wskaźniki urbanistyczne:

IZ	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	1,0
WZ	maksymalna wysokość zabudowy (m)	15
PZ	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	40
PBC	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)	30

SI – STREFY INFRASTRUKTURALNE:

podstawowy profil:

teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych,

dotądowy profil:

teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

ustalone wskaźniki urbanistyczne:

IZ	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0,2
WZ	maksymalna wysokość zabudowy (m)	50
PZ	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	10
PBC	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)	20

SN – STREFY ZIELENI I REKREACJI:

podstawowy profil:

teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

dotądowy profil:

teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu

ustalone wskaźniki urbanistyczne:

IZ	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0,8
WZ	maksymalna wysokość zabudowy (m)	8
PZ	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	30
PBC	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)	50

SC – STREFY CMĘTARZY:

podstawowy profil:

teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

dotądowy profil:

teren usług kultu religijnego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

ustalone wskaźniki urbanistyczne:

IZ	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0,1
WZ	maksymalna wysokość zabudowy (m)	4
PZ	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	10
PBC	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)	60

Strefę SC wyznaczono dla istniejących cmentarzy. W odniesieniu do cmentarzy oznaczonych jako 4SC i 7SC dopuszczono profil dotądowy, natomiast dla pozostałych obowiązuje wyłącznie profil podstawowy.

SG – STREFY GÓRNICTWA:

podstawowy profil:

teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

dodatkowy profil:

teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

nie ustalono wskaźników urbanistycznych

SO – STREFY OTWARTE:

podstawowy profil:

teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

dodatkowy profil w obszarach chronionych:

teren zieleni urządzonej

dodatkowy profil poza obszarami chronionymi:

teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej

nie ustalono wskaźników urbanistycznych

SK – STREFY KOMUNIKACJI:

podstawowy profil:

teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji, kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

dodatkowy profil:

teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód

nie ustalono wskaźników urbanistycznych

7.3 Analiza zgodności projektu planu ogólnego z celami ochrony środowiska określonymi w dokumentach międzynarodowych, unijnych i krajowych

Niniejsza część opracowania przedstawia powiązania projektu planu ogólnego gminy Urszulin z dokumentami planistycznymi i strategicznymi obowiązującymi na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Uwzględniono w niej również cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, unijnym i krajowym, które mają znaczenie dla realizowanego dokumentu. Dodatkowo opisano, w jaki sposób cele te zostały uwzględnione na etapie opracowywania projektu planu.

Powiązania projektu planu ogólnego z innymi dokumentami

Projekt planu ogólnego gminy Urszulin został opracowany z uwzględnieniem obowiązujących dokumentów strategicznych i planistycznych, mających znaczenie dla kształtowania polityki przestrzennej oraz ochrony środowiska.

Na poziomie krajowym i regionalnym uwzględniono w szczególności:

- **Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030**, która wskazuje na potrzebę prowadzenia zrównoważonego rozwoju z uwzględnieniem zróżnicowania przestrzennego i lokalnych potrzeb, w szczególności obszarów wiejskich, oraz podkreśla rolę ochrony zasobów przyrodniczych i krajobrazowych jako podstaw lokalnego rozwoju; w kontekście gminy Urszulin – obejmującej znaczną część Poleskiego Parku Narodowego – istotne są również wytyczne dotyczące ograniczania rozpraszania zabudowy, wspierania odporności na zmiany klimatu oraz wykorzystania lokalnych potencjałów środowiskowych i kulturowych
- **Strategię Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku**, w której podkreśla się potrzebę zrównoważonego i odpowiedzialnego rozwoju regionu, opartego m.in. na wykorzystaniu potencjału obszarów wiejskich i rolnictwa, zachowaniu walorów przyrodniczych, a także na zwiększeniu spójności terytorialnej i funkcjonalnej. Dokument ten identyfikuje obszary strategicznej interwencji, w tym tereny o szczególnej wartości przyrodniczej, takie jak Poleski Park Narodowy.

- **Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego**, który zawiera kierunki polityki przestrzennej, w tym potrzebę ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, szczególnie na obszarach chronionych, takich jak Poleski Park Narodowy, Polesie Zachodnie i obszary Natura 2000. Dokument wskazuje także konieczność wspierania zrównoważonego rozwoju funkcji rolniczej oraz turystycznej, szczególnie w zakresie turystyki przyrodniczej i edukacyjnej, z zachowaniem spójności ekologicznej i ładu przestrzennego.

Na poziomie lokalnym odniesiono się do:

- **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Urszulin** – obowiązującego do czasu przyjęcia planu ogólnego; dokument ten wskazuje na konieczność ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych, zwłaszcza w obrębie Poleskiego Parku Narodowego, oraz wspiera rozwój funkcji rolniczych i turystycznych w sposób spójny z celami zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego.
- **Program ochrony środowiska dla powiatu włodawskiego na lata 2020 – 2023 z perspektywą na lata 2024- 2027**– dokument ten wskazuje na potrzebę ochrony zasobów przyrodniczych, w tym cennych obszarów chronionych, takich jak Poleski Park Narodowy i otaczające go tereny, a także na konieczność ograniczania presji urbanizacyjnej, zapobiegania zanieczyszczeniom oraz adaptacji do zmian klimatu. Wskazuje również na znaczenie edukacji ekologicznej i zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi i glebowymi, co znajduje bezpośrednie przełożenie na politykę przestrzenną gminy.
- **Gminny Program Rewitalizacji Gminy Urszulin na lata 2023 - 2030** – dokument ten wskazuje obszary zdegradowane wymagające wsparcia w zakresie ładu przestrzennego, jakości środowiska i dostępności usług publicznych. Program koncentruje się m.in. na poprawie stanu infrastruktury, wzmocnieniu funkcji społecznych i aktywizacji przestrzeni publicznych, co powinno być uwzględnione przy wyznaczaniu stref planistycznych oraz w kształtowaniu polityki zagospodarowania przestrzennego w ramach planu ogólnego.
- **Strategia rozwoju ponadlokalnego „Zielone Zagłębie” na lata 2021 – 2027 z perspektywą do 2035** – dokument wskazujący wspólne cele rozwoju dla gmin położonych w rejonie Polesia, w tym gminy Urszulin. Strategia zakłada wykorzystanie unikatowych zasobów przyrodniczych jako fundamentu zrównoważonego rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony dziedzictwa przyrodniczego, rozwoju turystyki ekologicznej oraz poprawy jakości przestrzeni publicznych.”

Analiza wykazała spójność projektu planu ogólnego z powyższymi dokumentami. Plan ogólny gminy Urszulin, jako dokument planistyczny o charakterze przestrzennym, uwzględnia cele i kierunki wynikające z dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. W szczególności odnosi się do zagadnień takich jak: ochrona środowiska i krajobrazu, przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy, rozwój funkcji rolniczych i turystycznych, poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz zrównoważone gospodarowanie przestrzenią.

Zgodnie z ustawowymi wymogami, w planie wyznaczono strefy planistyczne, które porządkują sposób zagospodarowania obszaru gminy, uwzględniając jego uwarunkowania środowiskowe, społeczne i gospodarcze. Przyjęty podział przestrzeni umożliwi realizację kierunków rozwoju określonych w dokumentach strategicznych, wspiera lokalną spójność funkcjonalną oraz pozwala na efektywną ochronę terenów cennych przyrodniczo, w tym obszarów Poleskiego Parku Narodowego.

Uwzględnienie celów ochrony środowiska na szczeblu międzynarodowym, unijnym i krajowym oraz ich realizacja w planie ogólnym

W ślad za analizą powiązań projektu planu ogólnego gminy Urszulin z dokumentami strategicznymi, poniżej przedstawiono cele ochrony środowiska wynikające z aktów obowiązujących na poziomie międzynarodowym, unijnym i krajowym, wraz ze wskazaniem, w jaki sposób zostały one uwzględnione w założeniach planu. Takie zestawienie pozwala wykazać zgodność polityki przestrzennej gminy z nadrzędnymi kierunkami działań na rzecz ochrony przyrody, klimatu i zrównoważonego rozwoju.

Cele ochrony środowiska na poziomie międzynarodowym

W odniesieniu do dokumentów międzynarodowych, projekt planu uwzględnia cele i kierunki działań wynikające z:

- **Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC)** – dokument ten ustanawia podstawy międzynarodowych działań na rzecz ograniczania emisji gazów cieplarnianych i promo-

wania adaptacji do zmian klimatu. Główne cele środowiskowe konwencji obejmują stabilizację koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który zapobiega niebezpiecznej antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny, wspieranie rozwoju niskoemisyjnego i zwiększenie odporności państw na skutki zmian klimatu. Plan ogólny realizuje te cele poprzez unikanie lokalizacji inwestycji w obszarach zagrożonych zmianami klimatu, ochronę struktury ekologicznej i wspieranie rozwiązań sprzyjających adaptacji przestrzeni do zmian klimatycznych.

- **Konwencji z Rio de Janeiro (1992)** – ustanowiła globalne zasady zrównoważonego rozwoju, ochrony zasobów naturalnych i przeciwdziałania degradacji środowiska, będąc fundamentem dla polityk klimatycznych, bioróżnorodnościowych i rozwojowych państw. Jej cele środowiskowe obejmują m.in. integrację ochrony środowiska z polityką rozwoju, wspieranie społeczeństw w podejmowaniu działań na rzecz klimatu i ochrony ekosystemów oraz promowanie globalnej współpracy w tym zakresie. Plan ogólny realizuje te założenia poprzez ograniczanie rozpraszania zabudowy, ochronę powierzchni biologicznie czynnych oraz unikanie inwestycji w terenach cennych przyrodniczo i narażonych na ekstremalne zjawiska pogodowe.
- **Konwencji o różnorodności biologicznej (CBD)** – dokument ten ustanawia cele globalne w zakresie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, ochrony gatunków i siedlisk, zapewnienia zrównoważonego dostępu do zasobów genetycznych oraz sprawiedliwego podziału korzyści z ich wykorzystania. Plan ogólny odnosi się do tych celów poprzez zachowanie i wspieranie struktur przyrodniczych na terenie gminy, w tym powierzchni biologicznie czynnych, ciągłości korytarzy ekologicznych i ograniczanie presji inwestycyjnej w obszarach wrażliwych przyrodniczo.
- **Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (2000)** – dokument ten ustanawia ramy dla ochrony, zarządzania i planowania krajobrazu jako istotnego elementu dobrostanu społecznego, tożsamości kulturowej i jakości środowiska życia. Celem konwencji jest uwzględnienie krajobrazu jako kluczowego składnika polityk przestrzennych, urbanistycznych, rolnych, środowiskowych i społecznych, niezależnie od tego, czy krajobraz ma charakter naturalny, wiejski czy zurbanizowany. Plan ogólny realizuje te cele poprzez ograniczenie lokalizacji inwestycji w obszarach o wysokich walorach krajobrazowych, ochronę punktów widokowych i osi ekspozycji, stosowanie ograniczeń wysokościowych oraz zachowanie ciągłości krajobrazu otwartego, co sprzyja harmonijnemu rozwojowi przestrzennemu i ochronie dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego.
- **Konwencji z Aarhus (1998)** – dokument ten ustanawia trzy filary ochrony środowiska: dostęp do informacji o środowisku, udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach środowiskowych. Celem konwencji jest wzmocnienie przejrzystości i partycypacji społecznej w procesach planistycznych, co sprzyja podejmowaniu decyzji uwzględniających dobro wspólne i zrównoważony rozwój. Plan ogólny gminy realizuje te założenia m.in. przez przeprowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ), konsultacje społeczne, udostępnianie dokumentów planistycznych oraz integrację potrzeb ochrony środowiska z oczekiwaniami mieszkańców.

Cele ochrony środowiska na poziomie unijnym

W ramach polityki UE, plan ogólny odnosi się do:

- **Europejskiego Zielonego Ładu** – unijnej strategii, której celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r., ochrona zdrowia ludzi i przyrody, poprawa jakości powietrza, wody i gleby, a także wsparcie gospodarki o obiegu zamkniętym. Plan ogólny realizuje te założenia poprzez koncentrację zabudowy, ochronę terenów zieleni, ograniczenie presji transportowej i wspieranie adaptacji do zmian klimatu (np. przez planowanie zieleni, retencję i unikanie lokalizacji inwestycji w obszarach zalewowych).
- **Strategii UE na rzecz różnorodności biologicznej 2030** – której celem jest ochrona przyrody i odbudowa zasobów przyrodniczych w Europie. Zakłada m.in. utworzenie sieci obszarów chronionych, przywracanie zdegradowanych ekosystemów i ograniczenie wpływu działalności człowieka na przyrodę. Plan ogólny realizuje te cele poprzez ochronę obszarów Natura 2000, utrzymanie powierzchni biologicznie czynnych i ciągłości struktury przyrodniczo-krajobrazowej.
- **Dyrektywy siedliskowej (92/43/EWG) i ptasiej (2009/147/WE)** – określających zasady ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, w tym wyznaczania i ochrony obszarów Natura 2000. Plan ogólny

nie przewiduje funkcji kolizyjnych z celami ochrony przyrody i zapewnia spójny układ przestrzenny wokół tych obszarów.

- **Ramowej Dyrektywy Wodnej (2000/60/WE)** – której celem jest osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód w UE. Plan ogólny nie przewiduje lokalizacji nowej zabudowy w dolinach cieków i wspiera retencję, co sprzyja realizacji celów środowiskowych dla jednolitych części wód.
- **8. Programu działań na rzecz środowiska (8. EAP)** – ustanawiającego priorytety polityki środowiskowej UE do 2030 r., w tym neutralność klimatyczną, ochronę zdrowia, poprawę stanu środowiska i redukcję emisji. Plan ogólny realizuje te cele poprzez włączenie ochrony środowiska do zasad planowania przestrzennego, unikanie lokalizacji zabudowy w miejscach kolizyjnych z przyrodą (np. doliny cieków, korytarze ekologiczne, obszary Natura 2000) oraz zapewnienie ciągłości i funkcjonalnego powiązania elementów systemu przyrodniczego gminy
- **Agendy Terytorialnej UE 2030** – zakładającej sprawiedliwy, odporny i zrównoważony rozwój terytorialny, zrównoważone planowanie przestrzenne, lepsze wykorzystanie zasobów lokalnych oraz integrację celów środowiskowych i klimatycznych w działaniach przestrzennych. Plan ogólny realizuje te założenia poprzez planowanie przestrzeni w sposób zrównoważony i odporny na zmiany klimatu – m.in. przez unikanie nadmiernej zabudowy terenów przyrodniczych i zapewnienie spójności układu ekologicznego gminy (ciągłość dolin, korytarze ekologicznych, terenów zieleni).

Cele ochrony środowiska na poziomie krajowym

Na poziomie krajowym projekt planu pozostaje zgodny z:

- **Polityką Ekologiczną Państwa 2030 (PEP2030)** – której cele obejmują m.in. poprawę jakości środowiska, rozwój zielonej infrastruktury, ochronę zasobów wodnych i klimatu. Poprzez uwzględnienie aspektów środowiskowych w strukturze przestrzennej, plan ogólny minimalizuje antropopresję, chroni zasoby przyrodnicze i wspiera ciągłość ekologiczno-krajobrazową.
- **Strategicznym Planem Adaptacji do zmian klimatu do 2020 z perspektywą do 2030 r. (SPA2020)** – dokumentem, który podkreśla potrzebę zwiększenia odporności gmin na zmiany klimatu. Plan ogólny wspiera te cele przez koncentrację zabudowy, zachowanie terenów zielonych, zabezpieczenie stref przewietrzania oraz utrzymanie struktur przestrzennych o wysokiej zdolności retencyjnej i infiltracyjnej, co sprzyja łagodzeniu skutków zmian klimatu.
- **Krajowym Programem Ochrony Powietrza** – który określa działania na rzecz poprawy jakości powietrza, ograniczenia emisji zanieczyszczeń oraz ochrony zdrowia ludzi. Plan ogólny wspiera realizację tych celów przez unikanie rozwoju funkcji generujących istotne emisje, stosowanie stref buforowych i zieleni izolacyjnej oraz koncentrację zabudowy, co ogranicza presję transportową i niską emisję.
- **Polityką Energetyczną Polski do 2040 r. (PEP2040)** – dokumentem wyznaczającym kierunki rozwoju energetyki w Polsce. Plan ogólny umożliwia lokalizację odnawialnych źródeł energii, przy jednoczesnym poszanowaniu zasad ochrony krajobrazu i środowiska.

Wdrażanie celów ochrony środowiska w planie ogólnym gminy Urszulin

Po omówieniu celów ochrony środowiska zawartych w dokumentach strategicznych oraz wskazaniu ich odzwierciedlenia w projekcie planu ogólnego, poniżej zaprezentowano sposób ich wdrożenia za pomocą przypisanych stref planistycznych oraz standardów urbanistycznych.

❖ **Uwzględnienie form ochrony przyrody**

W granicach gminy zidentyfikowano liczne obszary objęte różnymi formami ochrony przyrody, w tym m.in. Poleski Park Narodowy, Poleski Park Krajobrazowy, obszary Natura 2000 (SOO i OSO), użytki ekologiczne, pomniki przyrody i korytarze ekologiczne. Na tych obszarach:

- wyznaczono głównie strefy otwarte (SO), w których obowiązuje zakaz zabudowy i ograniczenia funkcjonalne (np. brak możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych, biogazowni),

- ograniczono funkcje dodatkowe wyłącznie do terenu zieleni urządzonej.

❖ **Ochrona zasobów wodnych i wspieranie retencji**

Plan ogólny uwzględnia znaczenie zasobów wodnych dla odporności klimatycznej i przeciwdziałania powodziom lokalnym. W tym celu:

- na terenach szczególnego zagrożenia powodzią oraz w dolinach rzecznych (np. Jamniki, Zastawie, Wólka Wytycka) przypisano głównie strefy otwarte (SO), w których obowiązują ograniczenia funkcjonalne i zakaz lokalizacji nowej zabudowy;
- na obszarach zmeliorowanych i w strefach ochronnych ujęć wód zastosowano ograniczoną intensywność zagospodarowania – najczęściej w strefach SJ lub SZ z minimalnym poziomem antropopresji;
- plan chroni zbiorniki i ciekły wodne oraz umożliwia działania retencyjne, w tym poprzez przypisanie terenów do stref SN i SO, a także możliwość realizacji infrastruktury retencyjnej w strefach SR i SI;
- w strefach położonych w obszarach wrażliwych hydrologicznie określono wysokie wskaźniki powierzchni biologicznie czynnej (np. 60–75%), co ogranicza odpływ powierzchniowy i sprzyja infiltracji wód opadowych.

❖ **Ochrona krajobrazu i ładu przestrzennego**

Poprzez ustalenie wskaźników urbanistycznych (maksymalnej wysokości zabudowy, intensywności i powierzchni biologicznie czynnej), plan:

- chroni ciągłość krajobrazową i mozaikę siedlisk,
- przeciwdziała fragmentacji środowiska,
- np. w strefach SJ i SZ położonych w sąsiedztwie obszarów chronionych minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej wynosi aż 50–75%.

❖ **Ograniczenie presji urbanizacyjnej**

Plan ogranicza ekspansję zabudowy poprzez:

- zainwentaryzowanie istniejącej zabudowy i określenie obszarów uzupełnienia zabudowy na łączną powierzchnię 552 ha,
- lokalizowanie zabudowy głównie w strefach SJ, SZ i SW w sąsiedztwie już istniejących struktur osadniczych,
- strefy produkcji rolniczej (SR) w większości przypadków z funkcją produkcyjną, bez możliwości lokalizacji biogazowni czy elektrowni wiatrowych w sąsiedztwie zabudowy, co chroni obszary cenne przyrodniczo oraz zapewnia łagodzenie konfliktów przestrzennych.

❖ **Ochrona dziedzictwa kulturowego**

W obrębie obiektów zabytkowych, cmentarzy i miejsc pamięci narodowej:

- ustanowiono strefy cmentarzy (SC) i strefy otwarte (SO) z zakazem lokalizacji inwestycji mogących oddziaływać negatywnie (np. elektrowni wiatrowej),
- zachowano ekspozycję obiektów sakralnych w krajobrazie poprzez ograniczenia wysokości zabudowy w ich sąsiedztwie.

❖ **Adaptacja do zmian klimatu i ograniczanie skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych**

Plan ogólny uwzględnia potrzebę zwiększenia odporności przestrzeni gminy na skutki zmian klimatu, w szczególności na lokalne podtopienia, susze i przegrzewanie się terenów:

- unika lokalizacji nowej zabudowy w obszarach szczególnie wrażliwych, takich jak tereny zalewowe, bezodpływowe i podmokłe, przypisując im strefę otwartą (SO); w przypadku istniejącej zabudowy ograniczono możliwości jej rozbudowy, jedynie ją inwentaryzując;
- zachowuje strefy przewietrzania i otwarte kliny wentylacyjne jako strefy SO i SR, co wspiera cyrkulację powietrza i ogranicza zjawisko lokalnego przegrzewania;
- w strefach zabudowy (SJ, SZ) ustalono wysokie wskaźniki powierzchni biologicznie czynnej (50–75%), co wspiera retencję wód opadowych i ogranicza skutki uszczelnienia gruntu;
- wspiera planowanie przestrzenne o niskim poziomie antropopresji w obszarach hydrologicznie wrażliwych i umożliwia zrównoważone kształtowanie zielonej infrastruktury.

❖ Pozostałe działania wspierające ochronę środowiska

- tereny górnicze objęto **strefą górnictwa (SG)** bez możliwości realizacji intensywnej zabudowy,
- w **strefach SN (zieleni i rekreacji)** dopuszcza się ograniczony zakres usług, zależnie od sąsiedztwa obiektów zabytkowych lub obszarów chronionych.

Analiza zgodności projektu planu ogólnego z celami ochrony środowiska wskazanymi w dokumentach międzynarodowych, wspólnotowych i krajowych wykazała, że dokument ten integruje założenia zrównoważonego rozwoju przestrzennego z ochroną zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

Przyjęte rozwiązania przestrzenne służą m.in.:

- ograniczeniu presji inwestycyjnej na obszary przyrodniczo cenne,
- ochronie ciągłości ekologicznej,
- wspieraniu retencji i adaptacji do zmian klimatu,
- zachowaniu lokalnych walorów krajobrazowych i kulturowych.

Plan ogólny tworzy również spójne ramy dla dalszego planowania przestrzennego, w szczególności dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Umożliwia to doprecyzowanie przeznaczenia terenów oraz wdrażanie zasad ochrony środowiska adekwatnych do lokalnych uwarunkowań przyrodniczych.

7.4 Zgodność projektu planu ogólnego z przepisami ustaw

Projekt planu ogólnego gminy Urszulin został opracowany zgodnie z wymogami ustaw regulujących kwestie ochrony środowiska, gospodarki przestrzennej i gospodarki zasobami przyrodniczymi. W szczególności odnosi się do niżej wymienionych aktów prawnych:

Ustawa Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647)

Ustawa wymaga zapewnienia racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska, ochrony walorów krajobrazowych i klimatycznych, ograniczenia emisji zanieczyszczeń, a także uwzględnienia potrzeb w zakresie gospodarki wodnej, ściekowej i odpadów.

Plan uwzględnia cele określone w art. 72 i 73 ustawy, zapewniając:

- racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi poprzez wyznaczenie obszarów uzupełnienia zabudowy przy jednoczesnym ograniczeniu lokalizacji nowej zabudowy w terenach przyrodniczo wrażliwych;
- ochronę zasobów wodnych, glebowych i krajobrazowych dzięki utrzymaniu wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej w strefach zabudowy (50–75%), ograniczeniu funkcji kolizyjnych i ochronie terenów zieleni oraz dolin cieków;

- zachowanie i poprawę jakości środowiska akustycznego i klimatycznego, poprzez utrzymanie otwartych przestrzeni przewietrzania (SO, SR) i unikanie lokalizacji inwestycji emitujących hałas w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej.

Ustawa o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478 ze zm.)

Ustawa wymaga uwzględnienia celów ochrony przyrody, w tym zachowania różnorodności biologicznej, ciągłości korytarzy ekologicznych, utrzymania i przywracania siedlisk oraz ochrony krajobrazu i zieleni.

Projekt planu wspiera realizację celów tej ustawy poprzez:

- zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych, zwartych kompleksów leśnych i siedlisk wilgotnych;
- unikanie zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów Natura 2000, Poleskiego Parku Narodowego i Poleskiego Parku Krajobrazowego;
- przypisanie funkcji ochronnych w strefach SO, a także ograniczenia wysokości i intensywności zabudowy w otoczeniu wartościowych krajobrazowo terenów.

Ustawa Prawo wodne (Dz.U. 2025 poz. 960 ze zm.)

Ustawa wymaga unikania lokalizacji zabudowy w strefach szczególnego zagrożenia powodzią, ochrony ujęć wód i dolin rzecznych, a także wspierania działań retencyjnych i ograniczających odpływ powierzchniowy.

Plan ogólny:

- unika lokalizacji nowej zabudowy w dolinach cieków oraz na terenach szczególnego zagrożenia powodzią i bezodpływowych;
- uwzględnia warunki korzystania z wód, w tym obecność ujęć wód oraz ewentualnych stref ochronnych – przypisując im funkcje ochronne lub ograniczające intensywność zagospodarowania;
- wspiera retencję wód opadowych poprzez wysokie wskaźniki powierzchni biologicznie czynnej oraz możliwość lokalizacji rozwiązań retencyjnych w wybranych strefach (SN, SR).

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 2024 poz. 82)

Ustawa wymaga ochrony gruntów rolnych i leśnych przed nieuzasadnionym przeznaczeniem na cele nierolnicze i nieleśne, ograniczania ich odrolnienia oraz zapewnienia racjonalnego gospodarowania zasobami glebowymi.

Plan ogólny ogranicza presję na użytki rolne i grunty leśne, poprzez:

- przypisanie im funkcji rolniczych i przyrodniczych (SR, SO),
- zachowanie ich integralności przestrzennej, szczególnie na terenach o wysokiej bonitacji,
- wskazanie funkcji nieinwazyjnych (np. zieleń, retencja) w miejscach, gdzie przekształcenia są potencjalnie możliwe, ale niepożądane środowiskowo.

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2024 poz. 1130 ze zm.)

Ustawa wymaga uwzględnienia uwarunkowań środowiskowych i zasad zrównoważonego rozwoju w dokumentach planistycznych, w tym ochrony przyrody, krajobrazu, jakości życia mieszkańców oraz ładu przestrzennego.

Projekt planu ogólnego gminy Urszulin spełnia wymogi tej ustawy, w szczególności:

- wyznacza strefy planistyczne, w których określono parametry zagospodarowania przestrzennego w sposób zintegrowany z ochroną środowiska i ładem przestrzennym;
- tworzy ramy do sporządzania planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju;
- wdraża zasady prewencji i ostrożności poprzez wyraźne rozdzielenie terenów możliwych do zainwestowania od terenów przyrodniczo wrażliwych.

Przedstawione powyżej powiązania z ustawami środowiskowymi potwierdzają, że projekt planu ogólnego gminy Urszulin został opracowany z uwzględnieniem aktualnych regulacji prawnych oraz potrzeb ochrony zasobów przyrodniczych. Dokument ten stanowi nie tylko ramę dla dalszego planowania miejscowego i wydawania decyzji administracyjnych, ale także narzędzie realizacji celów środowiskowych określonych w ustawach sektorowych. Takie podejście umożliwi kształtowanie przestrzeni zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju i zapewni ochronę interesu publicznego w zakresie ładu przestrzennego i jakości środowiska.

7.5 Skutki braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego

Plan ogólny, jako nowy obowiązkowy dokument planistyczny, zastępuje dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Stanowi on podstawę do uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, po 30 czerwca 2026 r. sporządzanie planów miejscowych oraz wydawanie decyzji WZ będzie możliwe wyłącznie w oparciu o obowiązujący plan ogólny.

Brak przyjęcia planu ogólnego w ustawowym terminie uniemożliwi prowadzenie jakichkolwiek działań planistycznych w gminie, co oznacza wstrzymanie nowych inwestycji – zarówno prywatnych, jak i publicznych. W praktyce zablokowany zostanie rozwój przestrzenny, w tym również realizacja przedsięwzięć niezbędnych dla ochrony środowiska i infrastruktury technicznej, takich jak rozbudowa oczyszczalni ścieków, systemów kanalizacyjnych czy inwestycji retencyjnych.

Choć brak planu nie wpłynie bezpośrednio na istniejącą zabudowę, może skutkować długofalowym pogorszeniem warunków funkcjonowania gminy, brakiem możliwości reagowania na potrzeby rozwojowe oraz utrudnieniami we wdrażaniu polityki zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego i ochrony środowiska.

7.6 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu planu ogólnego

Na obszarze gminy Urszulin zidentyfikowano szereg istotnych problemów środowiskowych, które mają bezpośrednie znaczenie dla kierunków zagospodarowania przestrzennego i wdrażania polityki zrównoważonego rozwoju. Do najważniejszych z nich należą:

- Deficyt zasobów wodnych i zaburzenia stosunków wodnych, szczególnie w rejonie torfowisk, gdzie historyczne i nadal funkcjonujące systemy melioracyjne przyczyniły się do nadmiernego osuszenia siedlisk mokradłowych, prowadząc do degradacji cennych ekosystemów torfowiskowych oraz spadku bioróżnorodności. Problem ten nasila się w kontekście zmian klimatycznych i zwiększonej częstotliwości okresów suszy.
- Fragmentacja siedlisk przyrodniczych oraz ograniczenie ciągłości korytarzy ekologicznych, zwłaszcza wzdłuż dolin rzecznych i obszarów podmokłych. Utrata spójności przestrzennej sieci ekologicznej może negatywnie wpływać na przemieszczanie się gatunków i stabilność lokalnych populacji.
- Presja rozwojowa i potrzeba przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy, szczególnie na obrzeżach osiedli wiejskich i w sąsiedztwie obszarów przyrodniczo cennych, gdzie niekontrolowana urbanizacja może prowadzić do fragmentacji siedlisk oraz pogorszenia jakości krajobrazu.
- Potencjalne konflikty przestrzenne związane z lokalizacją inwestycji, w tym odnawialnych źródeł energii i funkcji gospodarczych, w sąsiedztwie obszarów chronionych (m.in. Poleski Park Narodowy, obszary Natura 2000), co wymaga precyzyjnego określenia dopuszczalnych funkcji i parametrów zabudowy.
- Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, szczególnie na terenach intensywnie użytkowanych rolniczo, w kontekście stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz niedostatecznego wyposażenia w infrastrukturę kanalizacyjną.
- Zagrożenie utraty wartości krajobrazowych, wynikające z możliwej rozbudowy w otwartym krajobrazie rolniczym i poleskim oraz naruszenia osi ekspozycji widokowych, stanowiących istotny element tożsamości przestrzennej gminy.
- Postępujące zmiany klimatyczne, zwiększające ryzyko ekstremalnych zjawisk pogodowych (susze, podtopienia) i podkreślające potrzebę wdrażania działań adaptacyjnych w planowaniu przestrzennym, m.in. poprzez zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej, ochronę przewietrzania i wspieranie retencji wodnej.

Z punktu widzenia ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, istotnym uwarunkowaniem są również **obszary podlegające formalnej ochronie**, obejmujące:

- **Poleski Park Narodowy** (jeden z najcenniejszych kompleksów torfowiskowych w Polsce) wraz z otuliną,
- **Poleski Park Krajobrazowy** wraz z otuliną,

- **Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu,**
- **Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu,**
- **obszary Natura 2000** – specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) i obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- **użytki ekologiczne, pomniki przyrody, cenne zadrzewienia oraz korytarze ekologiczne.**

Wymienione formy ochrony wymagają zachowania ich integralności i właściwego stanu ochrony, co ogranicza możliwości rozwoju przestrzennego i wymusza odpowiednie dostosowanie funkcji terenu oraz standardów urbanistycznych. W szczególności dotyczy to eliminowania zagrożeń związanych z odwodnieniem siedlisk, presją zabudowy oraz zakłóceniami w cyrkulacji powietrza i migracji fauny.

Zidentyfikowane problemy stanowiły podstawę do sformułowania rozwiązań projektowych w planie ogólnym, w tym poprzez przypisanie odpowiednich stref planistycznych, odpowiadających dominującemu sposobowi użytkowania terenu, z uwzględnieniem jego uwarunkowań środowiskowych. Szczególną rolę przypisano strefom otwartym, które pełnią funkcję buforów środowiskowych, wspierają ciągłość korytarzy ekologicznych oraz zapewniają ochronę zasobów wodnych i krajobrazowych.

8. Ocena oddziaływania na komponenty środowiska i zagrożenia dla środowiska w wyniku realizacji ustaleń projektu planu

8.1 Oddziaływanie na rzeźbę terenu, gleby i zasoby naturalne.

Na obszarze objętym opracowaniem nie przewiduje się większych ingerencji w rzeźbę terenu. Podczas realizacji założeń planu przekształceniom może ulec struktura gleby, w szczególności jej wierzchnie warstwy co związane jest z posadowieniem budynków. Ingerencja w warstwę glebową nastąpi w momencie budowy infrastruktury technicznej (sieć układu komunikacyjnego, sieć kanalizacyjną, wodociągową itp.). Takie formy zainwestowania będą wiązały się z nieodwracalnym zniszczeniem powierzchni terenu i gleby. W ten sposób powstaną formy antropogeniczne np. nasypy. Wyznaczenie w planie obszaru uzupełnienia zabudowy oraz dopuszczenie zabudowy w ramach stref w znacznym stopniu ograniczą nieracjonalne przekształcenia powierzchni ziemi.

Plan ogólny wyznacza strefy planistyczne uwzględniając istniejącą zabudowę, układ komunikacyjny i infrastrukturę techniczną, tworząc zwarte kompleksy zabudowy, pozostawiając w rozproszeniu jedynie istniejącą zabudowę, a tym samym ograniczając presję urbanizacyjną na obszary cenne przyrodniczo oraz ograniczając konieczność zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klasy I-III, gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. Na większości gruntów rolnych klasy I-III wyznaczono strefę otwartą. Jedynie w nielicznych przypadkach na ww. gruntach zainwentaryzowano istniejącą zabudowę wyznaczając strefę wielofunkcyjną z zabudową zagrodową.

Znaczącym przekształceniem terenów charakteryzuje się eksploatacja złóż kopalin, zwłaszcza udokumentowane złoża torfu, które uwzględnia plan ogólny, poprzez wyznaczenie odpowiednich stref, w tym przypadku - strefę SG – górnictwa. Wyznaczono ją w ramach terenów istniejących oraz planowanych kopalni torfu na podstawie wydanych koncesji, dopuszczając w ramach profilu dodatkowego tereny zieleni naturalnej, tereny lasu i tereny wód. Wydobywanie torfu prowadzi do utraty siedlisk wielu gatunków zwierząt i roślin, obniżenia poziomu wód gruntowych co wpływa na hydrologię całego obszaru. Powodują nieodwracalne zmiany w strukturze terenu pozostawiając po sobie głębokie wyrobiska zmieniające krajobraz.

Ogólnym założeniem jest przywrócenie torfowiska do stanu naturalnego po zakończeniu eksploatacji, przywrócenie aktywności biologicznej i bioróżnorodności terenów zdegradowanych, zdecyduje o tym odpowiedni dobór gatunków oraz odpowiednie przygotowanie podłoża. Rekultywacja może być prowadzona w kierunku rolnym, retencyjnym lub przyrodniczym. Formy rekultywacji będą uzgadniane po zakończeniu eksploatacji złoża, poprzedzą je prace geologiczne oraz badania i analizy.

8.2 Oddziaływanie na warunki wodne.

Wprowadzone ustalenia planu ogólnego gminy Urszulin uwzględniają uwarunkowania hydrograficzne i zmierzają do ograniczenia negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne. Ustalenia planu nie określają zasad ochrony wód powierzchniowych i podziemnych. Strefy użytkowe zostały dostosowane przeznaczeniem terenów do warunków środowiskowych i fizjograficznych, co wspiera racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi. Dzięki takim działaniom możliwe jest ograniczenie potencjalnych zagrożeń wynikających z rozwoju zabudowy oraz prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy. Dopiero na późniejszym etapie procesów planistycznych (wydawania wz, pnb czy opracowywania mpzp) określi się szczegółowo sposób odprowadzania ścieków komunalnych, tak by gwarantował on ochronę przed zanieczyszczeniami wód. Najkorzystniej by ścieki bytowe zbierane były w zbiorczy system odprowadzania zakończony oczyszczalnią ścieków. Nie zaleca się lokalizowania przydomowych oczyszczalni ścieków z uwagi na położenie gminy Urszulin w zasięgu obszaru Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407. Ścieki przemysłowe należy odprowadzać do kanalizacji sanitarnej.

W zakresie odprowadzenia wód opadowo-roztopowych z terenów przeznaczonych pod zabudowę (mieszaniową czy usługową) należy dążyć do maksymalnego retencjonowania wód z możliwością ich gospodarczego wykorzystania. Poprzez wyznaczenie wskaźników dotyczących powierzchni biologicznie czynnej plan umożliwia takie działania. W zakresie odwodnienia terenów komunikacji słuszne pozostaje odprowadzenie wód kanalizacją deszczową (w ramach obowiązujących przepisów poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań), lub poprzez zastosowanie powierzchni przepuszczalnych czy innych rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury. Doprecyzowanie zapisów dotyczących gospodarowania wodami opadowo-roztopowymi nastąpi w dokumentach planistycznych niższego szczebla, co pozwoli na utrzymanie w dobrym stanie i nie pogarszanie stanu wód gruntowych.

Równocześnie z realizacją założeń planu ogólnego należy rozwijać sieć wodociągową oraz kanalizację sanitarną i deszczową.

CELE ŚRODOWISKOWE:

Zgodnie z art. 56 i 58 ustawy z dnia 20 lipca 20017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2024 poz. 1087.) celem środowiskowymi dla jednolitych części wód powierzchniowych jest ochrona oraz poprawa ich stanu ekologicznego i stanu chemicznego, tak aby osiągnąć co najmniej dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny wód powierzchniowych, a także zapobieganie pogorszeniu ich stanu ekologicznego i stanu chemicznego.

Cele środowiskowe dla jednolitych części wód powierzchniowych realizuje się przez podejmowanie działań zawartych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza.

Zgodnie z „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” zatwierdzonym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. (Dz.U. z 2023 poz. 300) celem środowiskowym wg art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej dla wód powierzchniowych jest:

- niepogorszenie się stanu wód powierzchniowych oraz ochrona i przywrócenie dobrego stanu JCW,*
- osiągnięcie, co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego wód powierzchniowych,*
- stopniowe eliminowanie, a w rezultacie zaprzestanie zrzutów do wód powierzchniowych substancji priorytetowych i niebezpiecznych, a także zapobieganie dopływowi zanieczyszczeń do wód podziemnych,*
- odwrócenie każdej znaczącej i ciągłej tendencji wzrostu stężenia każdego zanieczyszczenia wynikającego z wpływu działalności człowieka w celu stopniowej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych,*
- osiągnięcie zgodności ze wszystkimi normami i celami określonymi w ustawodawstwie wspólnotowym dla obszarów chronionych.*

Zgodnie z art. 59 i 60 ustawy z dnia 20 lipca 20017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2024 poz. 1087.) celem środowiskowym dla jednolitych części wód podziemnych jest: zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń, zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu, ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan. Cele środowiskowe dla jednolitych części wód podziemnych realizuje się poprzez podejmowanie działań zawartych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza.

Działania te polegają m.in. na w szczególności na stopniowym redukowaniu zanieczyszczenia wód podziemnych przez odwracanie znaczących i utrzymujących się tendencji wzrostowych zanieczyszczenia powstałego w wyniku działalności człowieka, przy czym znacząca i utrzymująca się tendencja wzrostowa oznacza znaczący statystycznie i pod względem środowiskowym istotny wzrost stężenia substancji zanieczyszczającej, grupy tych substancji lub substancji wyrażonej jako wskaźnik w jednolitej części wód podziemnych.

Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu wód podziemnych, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu. Gmina Urszulin znajduje się w zasięgu Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 67, 75 i 90. Ze względu na fakt, iż jakość tych wód określono jako dobry wskazane jest przynajmniej utrzymanie tego stanu. Ocena nieosiągnięcia celu środowiskowego jest niezagrażona co świadczy o stabilnej kondycji zasobów wodnych i braku znaczących czynników degradujących jakość wód podziemnych w analizowanym obszarze.

Dla wód powierzchniowych cele środowiskowe zostały oparte na wartościach granicznych poszczególnych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych określających stan ekologiczny wód powierzchniowych oraz wskaźników chemicznych świadczących o stanie chemicznym wody, odpowiadających warunkom osiągnięcia przez te wody dobrego stanu, z uwzględnieniem kategorii wód, wg rozporządzenia w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

Na terenie gminy Urszulin znajduje się dziewięć jezior, z których pięć to jeziora ogólnodostępne: Wytyckie, Sumin, Rotcze, Płotycze i Wereszczyńskie, cztery pozostałe znajdują się na obszarze Poleskiego Parku Narodowego: Łukie, Długie, Moszne i Karaśne. Jakość wód w większości z nich odpowiada II klasie czystości, jednak dla niektórych zbiorników brakuje pełnych i aktualnych danych, co utrudnia szczegółową ocenę ich stanu ekologicznego.

Stan pozostałych JCWP zlokalizowanych na terenie gminy Urszulin: Włodawka do Mietułki, Włodawka od Mietułki do ujścia, Piwonia do Dopływu ze Stawu Hetman, Bobrówka, Świnka, Więzienny Rów zlokalizowanych na terenie gminy Urszulin jest zły, ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego jest zagrożona. Dla jednolitych części wód, będących obecnie w złym stanie, celem środowiskowym będzie dążenie do dobrego stanu.

Wprowadzenie zapisami planu ogólnego nowych stref pod zabudowę głównie mieszkaniową i zagrodową oraz w mniejszym stopniu pod zabudowę usługową i usługowo-produkcyjną (strefa gospodarcza) dotychczas użytkowanych rolniczo, wpłynie na ograniczenie zanieczyszczeń środowiska gruntowo-wodnego pochodzącego ze źródeł rolniczych. Przy rozwoju nowego rodzaju zabudowy należy jednak, wraz z powstawaniem nowych inwestycji, zapewnić odprowadzanie ścieków i doprowadzenie wód w sposób powodujący jak najmniej zanieczyszczeń. Ponadto zaprojektowane strefy planistyczne ograniczą rozprzestrzenianie się niekontrolowanej zabudowy co będzie miało korzystny wpływ na osiągnięcie celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”, gdyż rozbudowa sieci wodociągowej i budowa sieci kanalizacyjnej stanie się bardziej opłacalna.

Analizując projekt planu stwierdza się, iż wyniku konsumowania ustaleń w nim zawartych nie nastąpi zanieczyszczenie środowiska gruntowo-wodnego mogące wpłynąć w istotny sposób na stan jakościowy wód podziemnych i powierzchniowych. Potencjalny wzrost zapotrzebowania na wodę ocenia się jako marginalny i nie będzie miał wpływu na stan ilościowy wód podziemnych.

Dzięki przemyślanemu planowaniu przestrzennemu i wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju, gmina może skutecznie chronić wody powierzchniowe i podziemne, jednocześnie wspierając zachowanie naturalnych systemów hydrologicznych. Poprzez ochronę ekosystemów wodnych, kontrolowanie urbanizacji w ich sąsiedztwie oraz wdrażanie rozwiązań zwiększających zdolność terenów do retencji, gmina Urszulin zapewnia długofalowe bezpieczeństwo hydrologiczne oraz ochronę jakości zasobów wodnych dla obecnych i przyszłych pokoleń.

Na terenie gminy Urszulin obszary szczególnie zagrożone powodzią zajmują łącznie około 653,5 ha, co stanowi około 3,79% powierzchni gminy. Do najbardziej zagrożonych sołectw wodami Q1 należy Zastawie, gdzie w obszarze zalewowym wodami Q1 leży około 35,58 % jego powierzchni. Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują tereny zalewowe wodami Q1 w sołectwach Sęków (około 23,63%) oraz Łomnica (16,02%). Wszystkie te sołectwa położone są w dolinach cieków.

Plan ogólny dla terenów niezabudowanych znajdujących się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią wyznacza strefę otwartą. Wyjątek stanowią istniejące zabudowania mieszkalne, które zostały jedynie zainwentaryzowane jako strefy mieszkaniowe SJ lub SZ. Celem ochrony przeciwpowodziowej jest ograniczenie ryzyka powodziowego poprzez unikanie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, a także określanie warunków możliwego zagospodarowania. Według rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie zbiorniki na nieczystości ciekłe mogą być sytuowane tylko na działkach budowlanych niemających możliwości przyłączenia do sieci kanalizacji, przy czym nie dopuszcza się ich sytuowania na obszarach podlegających szczególnej ochronie środowiska i narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz na terenach zalewowych. Wynika z tego, że lokalizacja budynków na tych terenach jest niemożliwa do czasu przyłączenia do kanalizacji sanitarnej.

Szczegółowa analiza zagrożenia powodziowego przy ustalaniu dokładnego przeznaczenia terenu w ramach profili dopuszczonych w strefach nastąpi na etapie sporządzania planów miejscowych.

8.3 Oddziaływanie na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną.

Obszar gminy Urszulin wyróżnia się bardzo wysokimi walorami przyrodniczymi – w tym obecnością licznych siedlisk wodno-błotnych, torfowisk, lasów i użytków rolnych o naturalnym charakterze. Znaczącą rolę odgrywa także obecność Poleskiego Parku Narodowego oraz obszarów sieci Natura 2000, które obejmują cenne ekosystemy chronione na poziomie Unii Europejskiej. Gmina leży w granicach międzynarodowego węzła ekologicznego 27M – Polesie, będącego częścią paneuropejskiej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA. Ma to szczególne znaczenie z punktu widzenia ochrony ciągłości korytarzy ekologicznych oraz utrzymania bioróżnorodności.

Dla flory, fauny i różnorodności biologicznej istotnym zagrożeniem jest rozpraszanie zabudowy i ekspansja inwestycji, które mogą prowadzić do utraty i fragmentacji siedlisk. Projekt planu ogólnego przeciwdziała temu zjawisku poprzez uporządkowanie struktury przestrzennej gminy w ramach podziału na strefy planistyczne. Szczególnie ważne jest objęcie rozległych terenów o wysokich wartościach przyrodniczych – w tym obszaru głównego krajowego korytarza ekologicznego Polesie (GKW-2) – strefami SO (otwartą) i SN (zieleni i rekreacja), w których znacznie ograniczono możliwość zabudowy. Dopuszczono jedynie nieliczne inwestycje, jak elektrownie słoneczne czy geotermalne, wyłącznie poza obszarami chronionymi. Wykluczono lokalizację elektrowni wiatrowych w całej strefie SO, a możliwość kontynuacji zabudowy letniskowej w strefie SN, ograniczono do wybranych lokalizacji, zgodnych z dokumentami strategicznymi. Takie podejście chroni funkcjonalność korytarza ekologicznego i minimalizuje ryzyko fragmentacji siedlisk.

Dla stref zabudowy mieszkaniowej (SJ, SZ, SW) oraz usługowej (SU), projekt przewiduje uzupełnianie zabudowy głównie w obrębie istniejących miejscowości. Nie wyznaczono nowych stref przeznaczonych pod zabudowę poza terenami już określonymi w dokumentach strategicznych i planistycznych. Wprowadzono zróżnicowane wymagania dotyczące minimalnego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej (PBC), który w terenach wrażliwych przyrodniczo wynosi nawet 75%, co pozwala na ograniczenie szczelności zabudowy i utrzymanie wartości środowiskowych. Przestrzenny układ zabudowy zakłada stopniowanie intensywności – od największej w centrum gminy, po niższą na obrzeżach i w sąsiedztwie form ochrony przyrody.

Ewentualne oddziaływania na faunę mogą wystąpić głównie na etapie realizacji inwestycji, a ich źródłem będą uciążliwości związane z działaniem sprzętu budowlanego. Należy liczyć się z możliwością okresowego wypierania zwierzyny leśnej z obszarów sąsiednich oraz jej przemieszczania się. Oddziaływania te będą jednak miały charakter przejściowy. Mogą być one klasyfikowane jako oddziaływania wtórne, krótkoterminowe i lokalne, ograniczone do okresu realizacji inwestycji. Ponadto ustalenia planu nie przewidują znaczących ingerencji w siedliska cennych gatunków, nie obejmują również nowych terenów inwestycyjnych w obszarach o najwyższej wartości przyrodniczej. Na terenach przeznaczonych pod zabudowę może dojść do częściowego przekształcenia lokalnych siedlisk i zmiany składu gatunkowego, zwłaszcza na rzecz gatunków synantropijnych. Będą to oddziaływania wtórne, długoterminowe i lokalne, mające ograniczony zasięg przestrzenny i nieprowadzące do znaczącej utraty bioróżnorodności w skali gminy.

Warto podkreślić, że dla skutecznej ochrony walorów przyrodniczych oraz utrzymania funkcjonalności korytarzy ekologicznych, szczególnie istotny będzie etap sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dopiero na tym poziomie planowania możliwe będzie przyjęcie szczegółowych rozwiązań przestrzennych, uwzględniających potrzeby ochrony siedlisk, wraz z odpowiednimi ustaleniami ograniczającymi oraz kompensacyjnymi.

Podsumowując ustalenia projektu planu ogólnego gminy Urszulin wpływają na:

- utrzymanie drożności korytarza ekologicznego Polesie (GKW-2) poprzez objęcie go w głównej mierze strefami SO i SN,
- ograniczenie rozpraszania zabudowy i lokalizacji nowych inwestycji wyłącznie do terenów przekształconych lub ujętych w dokumentach strategicznych,
- minimalizację fragmentacji siedlisk poprzez wykluczenie lokalizacji inwestycji elektrowni wiatrowych w całej strefie SO,
- ochronę warunków siedliskowych dzięki zróżnicowanym wskaźnikom PBC – sięgającym do 75% w obszarach cennych przyrodniczo,
- wzmocnienie ochrony siedlisk mokradłowych i korytarzy ekologicznych poprzez wyznaczenie strefy SO w dolinach rzek i potoków;

- o zastosowanie standardów urbanistycznych zapewniających racjonalne gospodarowanie przestrzenią i ograniczenie presji inwestycyjnej.

Potencjalne negatywne oddziaływania na różnorodność biologiczną – takie jak przekształcenie lokalnych siedlisk czy zmiana składu gatunkowego – mogą wystąpić lokalnie, jednak będą miały ograniczony zasięg i mogą zostać skutecznie zminimalizowane na etapie sporządzania planów miejscowych. To właśnie wtedy możliwa będzie dokładna identyfikacja zagrożeń i dostosowanie rozwiązań chroniących konkretne siedliska i gatunki.

Wpływ planu ogólnego na florę, faunę i różnorodność biologiczną oceniono jako neutralny, z przewagą cech pozytywnych.

8.4 Oddziaływanie na ludzi

W przypadku uchwalenia Planu ogólnego będzie on wpływał na warunki życia społeczności lokalnej poprzez utrzymanie istniejących i wprowadzenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę, zarówno mieszkaniową, usługową jak i produkcyjną (strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną [SW], strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną [SJ], strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową zagrodową [SZ], strefa usługowa [SU], strefa gospodarcza [SP]). W zakresie ochrony i kształtowania ładu przestrzennego i krajobrazu plan ogólny wyznacza dla poszczególnych stref maksymalne wysokości zabudowy oraz nadziemne intensywności zabudowy, nawiązując do istniejącego krajobrazu gminy. Jednocześnie w projekcie zapisana jest dopuszczalna minimalna wartość udziału powierzchni terenu biologicznie czynnego, co pozwoli na zachowanie odpowiedniego udziału zieleni na terenach zabudowanych oraz zainwestowanych. W ramach Planu ogólnego gminy zaprojektowano 12 stref planistycznych.

Strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową wielorodzinną [SW] wyznaczono dla terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w celu uporządkowania przestrzeni gminy. W ramach dodatkowego profilu funkcjonalnego w projekcie planu ogólnego ustalono możliwość realizacji terenów zieleni naturalnej, terenów lasu i terenów wód. Wymagane wskaźniki zabudowy zostały określone na poziomie wskaźników ustalonych na podstawie istniejącego zagospodarowania.

Strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodzinną [SJ] wyznaczono dla działek o funkcji mieszanej mieszkaniowo - usługowej oraz mieszkaniowej jednorodzinnej oraz w obszarach uzupełnień zabudowy zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia. W ramach profilu dodatkowego we wszystkich strefach SJ ustalono możliwość realizacji: terenów zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, terenów zieleni naturalnej, terenów lasu i terenów wód. Wymagane wskaźniki zabudowy zostały określone na poziomie wskaźników ustalonych w planach miejscowych oraz na podstawie istniejącego zagospodarowania. Wskaźniki ustalone dla terenów różnią się pod względem położenia terenu oraz uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych, własnościowych czy infrastrukturalnych. W centrum gminy założono największą intensywność zabudowy oraz minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej ustalony w rozporządzeniu. Im dalej od centrum tym intensywność zabudowy relatywnie maleje w odniesieniu do istniejącej zabudowy a minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej rośnie do 40%. W obszarach objętych formami ochrony czy wartościowych przyrodniczo lub kulturowo oraz w ich sąsiedztwie założono minimalne wskaźniki intensywności zabudowy podwyższony minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej do 50 – 75%.

Strefę wielofunkcyjną z zabudową zagrodową [SZ] wyznaczono dla istniejących terenów zabudowy zagrodowej oraz produkcji rolnej w gospodarstwach rolnych oraz w obszarach uzupełnień zabudowy. W ramach profilu dodatkowego ustalono tereny usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód. Wymagane wskaźniki zabudowy zostały określone na poziomie wskaźników ustalonych w planie miejscowym oraz na podstawie istniejącej zabudowy. Dla kilku stref SZ, w sąsiedztwie dużych gospodarstw rolnych w oddaleniu od zabudowań mieszkalnych, dopuszczono dodatkowy profil tj.: teren wielkotowarowej produkcji rolnej oraz teren biogazowni. Wymagane wskaźniki zabudowy zostały określone na poziomie wskaźników ustalonych w planach miejscowych oraz na podstawie istniejącego zagospodarowania. Wskaźniki ustalone dla terenów różnią się pod względem położenia terenu oraz uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych, własnościowych czy infrastrukturalnych. W centrum gminy założono największą intensywność zabudowy oraz minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej ustalony w rozporządzeniu. Im dalej od centrum tym intensywność zabudowy relatywnie maleje w odniesieniu do istniejącej zabudowy a minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej rośnie do 40%. W obszarach objętych formami ochrony czy wartościowych przyrodniczo lub kulturowo oraz w ich sąsiedztwie założono minimalne wskaźniki intensywności zabudowy podwyższony minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej do 50 – 75%.

Strefę usługową [SU] wyznaczono dla działek zabudowanych zabudową usługową lub dla działek niezabudowanych, ale przeznaczonych w obowiązującym planie miejscowym jako tereny usług oraz tereny usług sportu i rekreacji z zabudową kubaturową. W ramach dodatkowego profilu funkcjonalnego w projekcie planu ogólnego dla wybranych terenów ustalono możliwość realizacji terenów składów i magazynów, terenów elektrowni słonecznej, terenów zieleni naturalnej, terenów lasu i terenów wód. Zasady realizacji poszczególnych rodzajów przeznaczeń, w tym terenów elektrowni słonecznej, zostaną szczegółowo określone i ustalone w planach miejscowych opracowywanych w oparciu o uchwalony plan ogólny. Dla

terenów położonych w obszarach chronionych przyrodniczo czy kulturowo ograniczono zakres przeznaczeń profilu dodatkowego do terenów zieleni naturalnej, terenów lasu i terenów wód. Wymagane wskaźniki zabudowy zostały określone na poziomie wskaźników istniejącej zabudowy zlokalizowanej na danym terenie lub odstąpiono od ustalania wskaźników dotyczących kształtowania zabudowy z uwagi na wytyczne Konserwatora Zabytków.

Strefę gospodarczą [SP] wyznaczono dla istniejących terenów produkcji, baz, składów i magazynów. W ramach dodatkowego profilu funkcjonalnego w projekcie planu ogólnego dla wybranych terenów ustalono możliwość realizacji terenów usług, terenów zieleni naturalnej, terenów lasu i terenów wód. Tereny stref SP graniczące z terenami stref SJ powinny posiadać pas zieleni oddzielający, który w miarę możliwości powinien zostać określony na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dla wszystkich terenów w ramach strefy gospodarczej ustalono jednakowe wskaźniki urbanistyczne.

Strefę produkcji rolniczej [SR] wyznaczono dla istniejących terenów produkcji rolnej w gospodarstwach rolnych oraz w wielu przypadkach jako zaplecze stref SZ zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia. W ramach profilu dodatkowego w sąsiedztwie zabudowań mieszkalnych dopuszczono teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód a w sąsiedztwie dużych gospodarstw rolnych w oddaleniu od zabudowań mieszkalnych dopuszczono dodatkowo teren biogazowni. W ramach profilu dodatkowego dla wszystkich stref SR wykluczono teren rolnictwa z zakazem zabudowy a w sąsiedztwie zabudowań mieszkalnych wykluczono tereny biogazowni i teren elektrowni wiatrowej. Wymagane wskaźniki zabudowy zostały określone na poziomie wskaźników ustalonych na podstawie istniejącego zagospodarowania.

Strefę zieleni i rekreacji [SN] wskazano na obszarach istniejących terenów rekreacyjnych. W ramach profilu dodatkowego w planie ogólnym ustalono teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, przy czym w strefach objętych ochroną konserwatorską tj. dawne zespoły dworsko – parkowe oraz ze względu na bliskie sąsiedztwo z zabytkowymi obiektami ograniczono wachlarz przeznaczeń profilu dodatkowego do terenu zieleni naturalnej i lasu.

Strefę cmentarzy [SC] wyznaczono w ramach terenów istniejących cmentarzy, dopuszczając w ramach profilu dodatkowego dla 4SC i 7SC tereny usług kultu religijnego, tereny zieleni naturalnej, tereny lasu i tereny wód. Wymagane wskaźniki zabudowy zostały określone jedynie dla cmentarzy nieobjętych ochroną konserwatorską. Dla terenów cmentarzy objętych ww. ochroną odstąpiono od ustalania wskaźników dotyczących kształtowania zabudowy a minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej ustalono na 60% z uwagi na wytyczne Konserwatora Zabytków.

Strefę górnictwa [SG] wyznaczono w ramach terenów istniejących oraz planowanych kopalni torfu na podstawie wydanych koncesji, dopuszczając w ramach profilu dodatkowego tereny zieleni naturalnej, tereny lasu i tereny wód.

Strefę otwartą [SO] wyznaczono dla terenów rolniczych, terenów lasów, zieleni niskiej w dolinach rzek i potoków, zalesień i zadrzewień oraz wód powierzchniowych śródlądowych. Strefa otwarta została wyznaczona na terenach o wysokich wartościach przyrodniczych poza obszarami zabudowy. Strefy otwarte pokrywają największą część gminy, obejmują tereny lasów, tereny rolnicze, tereny wód i zieleni naturalnej oraz częściowo tereny dróg.. W obszarach chronionych w ramach dodatkowego profilu dopuszczono jedynie tereny zieleni urządzonej. Poza obszarami chronionymi w nielicznych przypadkach w ramach dodatkowego profilu dopuszczono możliwość realizacji terenów elektrowni słonecznych, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej. Z uwagi na niepowtarzalne walory krajobrazowe oraz obecność rozległych obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej dla wszystkich stref otwartych wykluczono tereny elektrowni wiatrowej oraz tereny biogazowni. Wyznaczone obszary SO będą korzystnie wpływać na mikroklimat i krajobraz co będzie z korzyścią dla ludzi i środowiska.

Strefę komunikacyjną [SK], określono dla istniejących dróg zbiorczych oraz wyznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.. W ramach profilu dodatkowego ustalono możliwość wyznaczenia terenów drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, terenów zieleni urządzonej, terenów lasu, terenów zieleni naturalnej oraz terenów wód. Realizacja infrastruktury komunikacyjnej w nowych standardach może przyczynić się do zmniejszenia hałasu i emisji zanieczyszczeń.

Strefę infrastrukturalną [SI] wyznaczono dla istniejących terenów infrastruktury technicznej. W ramach profilu dodatkowego w planie ogólnym ustalono teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód. Dla wszystkich terenów w ramach strefy infrastrukturalnej ustalono jednakowe wskaźniki urbanistyczne. Poprawa funkcjonowania infrastruktury technicznej przełoży się na zmniejszenie uciążliwości dla ludzi i środowiska oraz zwiększy komfort życia.

Respektowanie planu ogólnego będzie warunkiem zachowania trwałości procesów biologicznych oraz powiązań przyrodniczych gminy. Wskazane zapisy pozwolą na zintegrowanie projektowanego ładu przestrzennego ze środowiskowymi uwarunkowaniami tego terenu oraz okolicznych terenów chronionych. Większość wprowadzonych terenów pokrywa się z istniejącym zagospodarowaniem. Wpłynie to częściowo na podtrzymaniu dotychczasowych przekształceń środowiska przyrodniczego. Nastąpi niewielkie zajmowanie terenów otwartych pod zabudowę co będzie wiązało się z przekształceniami terenów, niewielkim ubytkiem powierzchni biologicznie

czynnej, oraz chwilowymi zanieczyszczeniami powietrza i wód. Realizacja zapisów planu stworzy możliwości polepszenia dostępności przestrzeni mieszkaniowej oraz zwiększenia komfortu codziennego funkcjonowania mieszkańców. Jednym z kluczowych założeń planu jest ograniczenie niekontrolowanego rozprzestrzeniania się zabudowy, co pozwoli na bardziej zrównoważony rozwój przestrzeni miejskiej. Dzięki temu unika się mieszania funkcji uciążliwych z zabudową mieszkaniową, co wpłynie pozytywnie na jakość życia w obszarach mieszkalnych. Na powyższych strefach będzie możliwość realizowania zabudowy mieszkaniowej. Na ostateczny zasięg tych stref miało wpływ rozszerzenie o obszary uzupełnienia zabudowy oraz tereny sąsiadujące z istniejącą zabudową w celu stworzenia zwartej struktury. Pozwoli to na zminimalizowanie kosztów związanych z wyposażeniem terenów budowlanych w niezbędną infrastrukturę techniczną i komunikacyjną. Przy wyznaczaniu tych stref starano się unikać konfliktów przestrzennych, które pojawiają się w przypadku bliskiego sąsiedztwa zabudowy związanej z rolnictwem, czy zabudową wielorodzinną.

Plan ogólny ograniczy niekontrolowane rozprzestrzenianie się zabudowy w tym mieszanie funkcji uciążliwej z mieszkaniową, ustalenia planu odnoszą się do zasad ochrony środowiska i jego zasobów oraz kształtowania ładu przestrzennego, dając tym samym podstawy do rozwijania terenów inwestycyjnych przy jednoczesnej dbałości o środowisko. Tereny nowej zabudowy, usług, produkcji są zlokalizowane w miejscach, gdzie te funkcje już występowały. Są zlokalizowane w obszarze dostępnym komunikacyjnie.

Projektowane zagospodarowanie gminy nie powinno wprowadzać zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi (na terenie objętym projektem ale także na terenach pozostających w zasięgu oddziaływania). Warunkiem jest egzekwowanie ustaleń planu. Oddziaływania będą mieć charakter bezpośredni, długoterminowy i stały. Pozytywnym pośrednim oddziaływaniem będzie dostępność do przestrzeni o uporządkowanym standardzie zagospodarowania.

8.5 Oddziaływanie na powietrze i klimat.

Ustalenia projektu planu ogólnego będą wpływać na jakość powietrza i klimat głównie poprzez rozwiązania przestrzenne i funkcjonalne. Dotyczy to zarówno zmniejszania emisji zanieczyszczeń, jak i działań służących adaptacji przestrzeni do zjawisk klimatycznych – w tym minimalizacji skutków zjawisk ekstremalnych, takich jak susze czy podtopienia. Oba te cele realizowane są m.in. przez wzmacnianie systemu przyrodniczego gminy (strefy SO i SN) oraz kontrolowany rozwój zabudowy, w tym zasady dotyczące minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej (PBC).

Obszar gminy Urszulin nie posiada sieci gazowej ani scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Planowane lokalizacje nowej zabudowy, głównie jako uzupełnienie istniejących układów osadniczych, będą opierały się na indywidualnych źródłach ogrzewania, co może powodować sezonowy wzrost emisji zanieczyszczeń powietrza (głównie pyłów i gazów). Będą to oddziaływania bezpośrednie, lokalne, sezonowe, zależne od skali zabudowy i rodzaju stosowanego paliwa.

Istotnym elementem ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza jest wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE). W projekcie planu ogólnego umożliwiono ich lokalizację w wybranych strefach planistycznych – m.in. elektrowni słonecznych, wodnych i geotermalnych w strefie SO (poza obszarami chronionymi), elektrowni słonecznych w strefach SP, SI, SU i SR, a także biogazowni w strefie SR, pod warunkiem ich sytuowania w sąsiedztwie dużych gospodarstw rolnych i z dala od zabudowy mieszkaniowej. Takie rozwiązania pozwalają ograniczyć negatywne oddziaływania konwencjonalnych źródeł energii.

Oddziaływanie ustaleń planu ogólnego na mikroklimat będzie miało charakter pośredni, lokalny i stały – związany z przekształceniem pokrycia terenu. W wyniku powstawania nowych powierzchni uszczelnionych może dojść do nieznacznego wzrostu temperatury radiacyjnej podłoża i lokalnego obniżenia prędkości wiatru. Wpływ ten będzie jednak ograniczany dzięki ustaleniom dotyczącym wskaźników PBC, sięgających nawet 75% w obszarach wrażliwych przyrodniczo. Wysoki udział powierzchni biologicznie czynnej wspiera retencję wód opadowych, ogranicza ryzyko podtopień i przeciwdziała lokalnym efektom przegrzewania terenu.

Projekt nie zawiera szczegółowych ustaleń dotyczących systemów zaopatrzenia w ciepło, gaz czy energię elektryczną – kwestie te będą rozstrzygane na poziomie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które określą zasady rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

W związku z powyższym, wpływ projektu planu ogólnego na powietrze i klimat należy ocenić jako neutralny z elementami korzystnymi – szczególnie w zakresie adaptacji do zmian klimatu i promowania odnawialnych źródeł energii.

8.6 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne.

Na terenie gminy Urszulin zlokalizowane są obiekty wpisane do rejestru zabytków, wojewódzkiej ewidencji zabytków (WEZ) oraz strefy ochrony stanowisk archeologicznych, objęte ochroną konserwatorską. Zapisy planu ogólnego w sposób ramowy odnoszą się do ochrony dziedzictwa kulturowego, poprzez określanie wskaźników zabudowy oraz przypisywanie odpowiednich profili funkcjonalnych strefom planistycznym. W szczególności, dla terenów cmentarzy (strefy SC) przyjęto rozwiązania ukierunkowane na zachowanie ich wartości kulturowych i przestrzennych. Strefy te wyznaczono w granicach istniejących cmentarzy, w większości z wykluczeniem funkcji dodatkowych. W odniesieniu do cmentarzy objętych ochroną konserwatorską odstąpiono od ustalania wskaźników zabudowy, zgodnie z wytycznymi Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, traktując je jako tereny zieleni urządzonej o szczególnym charakterze kulturowym, wymagające zachowania historycznego układu przestrzennego, kompozycji oraz ekspozycji w krajobrazie. Jednocześnie wykluczono możliwość powstawania dominant przestrzennych oraz przeinwestowania tych terenów. Dopuszczenie ograniczonej zabudowy o niewielkich gabarytach (do 4 m wysokości) w wybranych strefach (4SC i 7SC) umożliwi realizację obiektów związanych z funkcją cmentarza, przy zachowaniu zasad ochrony dziedzictwa kulturowego. Na obszarach obejmujących zespoły ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków zastosowano takie profile funkcjonalne, które wykluczają możliwość lokalizacji inwestycji mogących prowadzić do degradacji wartości kulturowych, jak np. tereny składów, magazynów czy elektrowni słonecznych. Ponadto, parametry intensywności i wysokości zabudowy zostały dostosowane do historycznego układu przestrzennego oraz lokalnego krajobrazu. Takie rozwiązania sprzyjają lepszemu dostosowaniu nowych inwestycji do lokalnego kontekstu kulturowego i przestrzennego oraz ograniczają ryzyko kolizji z obiektami zabytkowymi i stanowiskami archeologicznymi. Ponadto, ustalenia planu nie przewidują ingerencji w istniejącą infrastrukturę techniczną, zabudowę mieszkaniową czy obiekty użyteczności publicznej, a planowane kierunki rozwoju zostały określone z poszanowaniem istniejących dóbr materialnych, co pozwala uniknąć potencjalnych konfliktów przestrzennych. W świetle powyższego, wpływ ustaleń projektu planu ogólnego na zabytki i dobra materialne oceniono jako neutralny z przewagą cech ochronnych. Nie przewiduje się znaczącego, negatywnego wpływu ustaleń na zabytki. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały i neutralny.

8.7 Oddziaływanie na krajobraz

Krajobraz gminy Urszulin charakteryzuje się wysokimi wartościami przyrodniczymi i widokowymi, wynikającymi z obecności Poleskiego Parku Narodowego, obszarów Natura 2000, licznych torfowisk, jezior, łąk oraz rozległych kompleksów leśnych. Znaczna część gminy znajduje się w strefie o ograniczonej antropopresji, zachowując cechy krajobrazu naturalnego lub półnaturalnego.

Plan ogólny, jako dokument ramowy, nie przesądza o szczegółowym zagospodarowaniu terenów. Konkretnie rozwiązania funkcjonalne, lokalizacyjne i przestrzenne – w tym typy inwestycji, ich gabaryty czy forma architektoniczna – będą określane na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Z tego względu oddziaływanie planu ogólnego na krajobraz ma charakter pośredni i ramowy, a jego ocena opiera się na założeniach funkcjonalnych stref i przypisanych im wskaźnikach urbanistycznych.

Oddziaływanie ustaleń projektu planu ogólnego na krajobraz gminy należy ocenić jako ograniczone i w przeważającej mierze neutralne. Większość stref inwestycyjnych, takich jak strefy SJ (wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną), SW (wielofunkcyjne z zabudową wielorodzinną), SZ (wielofunkcyjne z zabudową zagrodową), SU (usługowe) czy SP (gospodarcze), zostały wyznaczone poprzez zainwentaryzowanie istniejącej zabudowy oraz w sąsiedztwie terenów już zurbanizowanych lub w miejscach, gdzie obserwuje się tendencję do powstawania ciągów zabudowy.

Znaczącą rolę w ochronie walorów krajobrazowych odgrywa sposób ustalenia wskaźników urbanistycznych. Parametry zabudowy, takie jak intensywność, wysokość oraz udział powierzchni biologicznie czynnej, zostały zróżnicowane w zależności od lokalizacji stref i ich relacji do istniejącej zabudowy oraz obszarów o szczególnym znaczeniu krajobrazowym. W rejonach o wysokiej wrażliwości przyrodniczej (np. otulina Poleskiego Parku Narodowego, kompleksy torfowiskowe i leśne) przewidziano niższe wskaźniki intensywności zabudowy (IZ) oraz wysokości (WZ), a także wyższe wymagania co do udziału powierzchni biologicznie czynnej (PBC), sięgające nawet 75%. Natomiast obszary szczególnie cenne przyrodniczo i krajobrazowo, takie jak doliny rzeczne, zostały całkowicie wyłączone z możliwości zabudowy, co służy zachowaniu ich naturalnego charakteru i wartości widokowych.

Dzięki temu oddziaływanie nowych obiektów na krajobraz w tych rejonach będzie miało charakter minimalny, a

zmiany w strukturze przestrzennej będą przebiegały w sposób ewolucyjny, z zachowaniem ciągłości kompozycyjnej i ładu przestrzennego.

Istotną funkcję w ochronie krajobrazu pełnią strefy SO (strefy otwarte), obejmujące tereny rolnicze, lasów, zieleni niskiej w dolinach rzek i potoków, rozległe tereny o wysokich walorach przyrodniczych i ekspozycyjnych, w tym obszary Poleskiego Parku Narodowego. W strefach tych profil podstawowy nie przewiduje możliwości lokalizacji zabudowy, co sprzyja zachowaniu otwartego charakteru przestrzeni i ciągłości krajobrazu naturalnego. Lokalizacja odnawialnych źródeł energii, takich jak elektrownie słoneczne, jest możliwa wyłącznie poza obszarami objętymi formami ochrony przyrody. Jednocześnie całkowicie wykluczono możliwość lokalizacji elektrowni wiatrowych w całej strefie, co pozwala uniknąć ingerencji w krajobraz otwarty i ograniczyć potencjalne kolizje wizualne z obszarami chronionymi. Strefy te zajmują największą część gminy.

Dopuszczenie niektórych form odnawialnych źródeł energii, takich jak elektrownie słoneczne, jest ograniczone lokalizacyjnie i podlega dodatkowym warunkom. Tereny OZE wyznaczono w wybranych lokalizacjach, przede wszystkim w ramach dodatkowych profili funkcjonalnych stref SU, SI, SO i SR, z całkowitym zakazem elektrowni wiatrowych. Na terenach objętych formami ochrony przyrody, w tym w granicach Poleskiego Parku Narodowego, lokalizacja OZE została całkowicie wykluczona. Ewentualna realizacja takich przedsięwzięć będzie musiała zostać poprzedzona szczegółową analizą oddziaływania na środowisko w ramach procedury OOS na etapie planu miejscowego. Potencjalne oddziaływanie elektrowni słonecznych na krajobraz może mieć charakter lokalny i punktowy, zależny od skali inwestycji oraz warunków ekspozycji. Dzięki wymogowi sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, możliwe będzie uwzględnienie uwarunkowań krajobrazowych i wprowadzenie rozwiązań minimalizujących widoczność inwestycji, co pozwoli zachować integralność krajobrazu gminy.

W związku z powyższym nie należy spodziewać się znaczącego wpływu projektu planu ogólnego na krajobraz gminy. Oddziaływanie będzie miało charakter długoterminowy, pośredni i ramowy, realizowany poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Ze względu na ograniczony zakres przekształceń, kontynuację istniejącej struktury osadniczej oraz przyjęcie mechanizmów kontroli intensywności i formy zagospodarowania, planowane działania nie powinny prowadzić do istotnych dysonansów wizualnych ani degradacji krajobrazu przyrodniczego i kulturowego gminy.

8.8 Oddziaływanie na formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000

Na terenie gminy Urszulin występuje wiele obszarów objętych ochroną przyrody, w tym obszary Natura 2000, Poleski Park Narodowy, Poleski Park Krajobrazowy, obszary chronionego krajobrazu, a także pomnik przyrody i użytek ekologiczny. Ich obecność stanowi istotne uwarunkowanie dla ustaleń planistycznych. Projekt planu ogólnego w zdecydowanej większości przypadków przyporządkowuje tym terenom strefę otwartą, co umożliwia zachowanie ciągłości przyrodniczej oraz ochronę cennych siedlisk i gatunków. W obszarach chronionych w większości przypadków ustalono strefy otwarte bez profilu dodatkowego lub tam gdzie to było zasadne w ramach dodatkowego profilu dopuszczono wyłącznie zieleni urządzoną. Na terenach objętych formami ochrony przyrody, w tym w granicach Poleskiego Parku Narodowego, lokalizacja OZE została całkowicie wykluczona. Na całym obszarze gminy, niezależnie od strefy, wykluczono możliwość lokalizacji elektrowni wiatrowych. W obszarach objętych formami ochrony przyrody lub szczególnie wartościowych przyrodniczo bądź kulturowo, a także w ich sąsiedztwie, w strefach wielofunkcyjnych z zabudową przyjęto minimalne wskaźniki intensywności zabudowy oraz podwyższono wymagany udział powierzchni biologicznie czynnej do poziomu 50–75%. Zainwentaryzowano wyłącznie istniejącą zabudowę wraz z możliwością jej uzupełniania w miejscach spełniających ustawowe kryteria.

Poleski Park Narodowy zajmuje znaczną część obszaru gminy Urszulin i jest jednym z najważniejszych elementów jej systemu przyrodniczego. W projekcie planu ogólnego większość powierzchni Poleskiego Parku Narodowego objęto - strefą otwartą (SO) bez dodatkowego profilu funkcjonalnego, co zapewnia pełne wyłączenie tych terenów z potencjalnej presji inwestycyjnej. Wyjątek stanowią działki siedliskowe z istniejącą zabudową, zlokalizowane w miejscowościach wskazanych w planie ochrony PPN, ustanowionym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 września 2020 r. W tych przypadkach dopuszczono możliwość uzupełniania zabudowy, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz wytycznymi planu ochrony. Takie rozwiązanie umożliwia zachowanie spójności systemu ochrony przyrody i realizację celów ochronnych obszarów Natura 2000, które pokrywają się z powierzchnią parku. W granicach PPN nie wyznaczono żadnych nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę. Na obszarze otuliny Poleskiego Parku Narodowego, która zgodnie z rozdziałem 12 rozporządzenia w sprawie planu ochrony PPN powinna podlegać odpowiednim ograniczeniom w zakresie intensyfikacji użytkowania przestrzeni, w

zdecydowanej większości przypadków nie przewidziano nowych terenów zabudowy. Większość obszaru otuliny przyporządkowano do strefy otwartej, co umożliwi zachowanie jej funkcji przyrodniczych, krajobrazowych i buforowych. W wybranych lokalizacjach, gdzie istniała już zabudowa, wyznaczono strefy wielofunkcyjne z zabudową jednorodziną i zagrodową oraz strefy usługowe, dopuszczając możliwość jej uzupełnienia – zgodnie z obowiązującymi przepisami – na działkach spełniających kryteria uzupełnienia zabudowy. W takich przypadkach przyjęto minimalne wskaźniki intensywności zabudowy oraz podwyższono wymagany udział powierzchni biologicznie czynnej do poziomu 50–75%. Takie podejście służy eliminacji zagrożeń zewnętrznych dla obszaru parku, wspiera realizację celów ochrony przyrody i przeciwdziała niekontrolowanemu rozlewaniu się zabudowy na obszarach cennych przyrodniczo.

Na obszarze gminy Urszulin występuje pięć **obszarów Natura 2000**: trzy specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) oraz dwa obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO). Ich obecność stanowi istotne ograniczenie dla możliwości zagospodarowania przestrzennego, a ich ochrona została uwzględniona w ustaleniach projektu planu ogólnego. Fundamentalną zasadą obowiązującą na obszarach Natura 2000 jest zakaz podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony, dla których te obszary zostały wyznaczone. Projekt planu ogólnego respektuje tę zasadę, zapewniając ochronę siedlisk i gatunków poprzez przyporządkowanie terenów chronionych do stref o ograniczonym lub wyłączonym potencjale inwestycyjnym, jak również poprzez wykluczenie funkcji kolizyjnych. W szczególności, w granicach obszarów Natura 2000 nie przewidziano lokalizacji elektrowni słonecznych, biogazowni, elektrowni wiatrowych ani stref gospodarczych. Tam, gdzie dopuszczono uzupełnienie istniejącej zabudowy, przyjęto standardy urbanistyczne zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju, w tym podwyższone wskaźniki powierzchni biologicznie czynnej (50–75%), co ogranicza ryzyko przekształceń środowiskowych i umożliwia zachowanie integralności ekologicznej tych obszarów.

Specjalny obszar ochrony siedlisk „Jeziora Uściwierskie” (PLH060009) położony jest w zachodniej części gminy Urszulin. Większość jego powierzchni została objęta strefą otwartą (SO), w której profil podstawowy nie dopuszcza zabudowy, a w ramach profilu dodatkowego przewidziano wyłącznie zieleń urządzoną. Taki sposób zagospodarowania umożliwia zachowanie wartości przyrodniczych oraz ochronę siedlisk będących przedmiotem ochrony. Jedynie w miejscach, gdzie istniała już zabudowa, wyznaczono strefy wielofunkcyjne z zabudową jednorodziną (SJ) lub zagrodową (SZ), a także strefę zieleni i rekreacji (SN) z istniejącą zabudową letniskową. W takich przypadkach dopuszczono możliwość uzupełnienia zabudowy – zgodnie z obowiązującymi przepisami – na działkach spełniających kryteria uzupełnienia. Dla tych terenów przyjęto minimalne wskaźniki intensywności zabudowy oraz podwyższono wymagany udział powierzchni biologicznie czynnej do poziomu 50–75%. Ustalenia te ograniczają potencjalne oddziaływanie na siedliska przyrodnicze i pozwalają zachować integralność funkcjonalno-przyrodniczą obszaru.

Specjalny obszar ochrony siedlisk „Krowie Bagno” (PLH060011) w całości znajduje się w strefie otwartej (SO), bez dopuszczenia zabudowy. W planie ogólnym nie przewidziano dla tego terenu żadnych funkcji inwestycyjnych, a jego przeznaczenie odpowiada wymogom ochrony siedlisk. Takie ustalenia skutecznie eliminują ryzyko negatywnego oddziaływania na ten obszar i przyczyniają się do zachowania jego integralności ekologicznej.

Specjalny obszar ochrony siedlisk „Ostoja Poleska” (PLH060013) w całości pokrywa się z powierzchnią Poleskiego Parku Narodowego, a w niewielkim fragmencie ją przekracza. Obszar ten objęty jest ochroną prawną jako część europejskiej sieci Natura 2000, wyznaczonej na podstawie dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG, a jednocześnie podlega szczegółowym ustaleniom planu ochrony Poleskiego Parku Narodowego, ustanowionego rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 września 2020 r. W projekcie planu ogólnego gminy Urszulin nie przewidziano nowych terenów zabudowy na tym obszarze. Większość jego powierzchni objęto strefą otwartą bez możliwości lokalizacji zabudowy. Jedynie w wybranych lokalizacjach, gdzie wcześniej istniała już zabudowa, wyznaczono strefy wielofunkcyjne z zabudową jednorodziną i zagrodową, dopuszczając możliwość jej uzupełnienia – zgodnie z obowiązującymi przepisami – na działkach spełniających kryteria uzupełnienia zabudowy. W takich przypadkach przyjęto minimalne wskaźniki intensywności zabudowy oraz podwyższono wymagany udział powierzchni biologicznie czynnej do poziomu 50–75%. Zastosowane rozwiązania planistyczne ograniczają ryzyko przekształceń siedlisk przyrodniczych i pozwalają na zachowanie ich integralności przestrzennej oraz funkcjonalnej.

Obszar specjalnej ochrony ptaków „Bagno Bubnów” (PLB060001) pokrywa się z terenami Poleskiego Parku Narodowego w południowo-wschodniej części gminy, a zatem jego ochrona wynika zarówno z przepisów unijnych, jak i krajowych. Plan ogólny nie dopuszcza na tym obszarze nowej zabudowy. Zastosowane ustalenia – w tym przyporządkowanie w całości do strefy otwartej – zapewniają pełne poszanowanie walorów przyrodniczych i siedliskowych oraz eliminują potencjalne źródła presji przestrzennej.

Obszar specjalnej ochrony ptaków „Polesie” (PLB060019) obejmuje znaczną część powierzchni Poleskiego Parku

Narodowego i jego otuliny. Na całym tym obszarze obowiązują ograniczenia wynikające z Dyrektywy ptasiej oraz z planu ochrony PPN, a w planie ogólnym zastosowano strefę otwartą lub – w przypadku istniejącej zabudowy – strefy o ograniczonej intensywności zagospodarowania. Przyjęto także podwyższone wymagania dotyczące udziału powierzchni biologicznie czynnej (nawet do 75%) oraz minimalne wskaźniki intensywności zabudowy. Rozwiązania te sprzyjają zachowaniu integralności obszaru Natura 2000 oraz eliminują ryzyko presji urbanizacyjnej, która mogłaby negatywnie oddziaływać na populacje ptaków będące przedmiotem ochrony.

Poleski Park Krajobrazowy został utworzony w 1983 roku w celu ochrony krajobrazu Równiny Łęczyńsko-Włodawskiej, obejmując cenne przyrodniczo tereny wokół Poleskiego Parku Narodowego. Ponad 60% jego powierzchni pokrywa się z otuliną PPN, przez co pełni funkcję strefy buforowej wspierającej ochronę ścisłą. Charakterystyczne dla parku są mozaikowe układy pól, łąk, torfowisk i lasów. W granicach Poleskiego Parku Krajobrazowego w projekcie planu ogólnego przypisano większość powierzchni do strefy otwartej (SO), co pozwala na zachowanie ciągłości ekologicznej i krajobrazowej. Strefy inwestycyjne, takie jak SJ, SZ czy SU, zostały wyznaczone w oparciu o inwentaryzację istniejącej zabudowy oraz w sąsiedztwie terenów już zurbanizowanych. W przypadku terenów zidentyfikowanych jako potencjalne do uzupełnień zabudowy zastosowano ograniczenia wynikające z lokalnych uwarunkowań krajobrazowych oraz wymogi ustawowe. Kluczową rolę w ochronie krajobrazu pełnią ustalone wskaźniki urbanistyczne – w strefach położonych w sąsiedztwie cennych przyrodniczo obszarów, w tym otuliny Poleskiego Parku Narodowego, przyjęto niższe wartości intensywności i wysokości zabudowy oraz zwiększony udział powierzchni biologicznie czynnej, sięgający nawet 75%. Takie podejście pozwala z jednej strony ograniczyć presję inwestycyjną, a z drugiej – umożliwia zachowanie tradycyjnej struktury przestrzennej, właściwej dla krajobrazu Równiny Łęczyńsko-Włodawskiej. Ocena oddziaływania planu ogólnego na Poleski Park Krajobrazowy wskazuje, że przyjęte rozwiązania przestrzenne w sposób zrównoważony godzą potrzeby lokalnego rozwoju z wymaganiami ochrony krajobrazu. Z uwagi na brak nowych, rozproszonych terenów zabudowy, zachowanie ciągłości przyrodniczej oraz dostosowanie parametrów urbanistycznych do wrażliwości krajobrazowej parku, oddziaływanie projektu planu ogólnego na Poleski Park Krajobrazowy należy ocenić jako nieznaczące i niezagrażające realizacji jego celów ochronnych.

Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje znaczne, rozproszone obszary gminy Urszulin – zarówno w jej części północnej, wschodniej, jak i zachodniej – pokrywając się w dużej mierze z powierzchnią Poleskiego Parku Narodowego a także częściowo z jego otuliną. W planie ogólnym uwzględniono ograniczenia wynikające z Rozporządzenia Nr 52 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r., w tym zakaz zabudowy w pasie 100 m od brzegów jezior i rzek, z wyjątkiem terenów wskazanych w dokumentach planistycznych. Nowa zabudowa nie została przewidziana w bezpośrednim sąsiedztwie jezior, a strefy z istniejącym zainwestowaniem przyporządkowano odpowiednim kategoriom z zachowaniem właściwych wskaźników urbanistycznych. Projekt planu ogólnego przewiduje zagospodarowanie dostosowane do uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych, co minimalizuje możliwość wystąpienia negatywnych skutków dla celów ochrony Poleskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo, które pełnią również rolę korytarza ekologicznego. Obszar ten ma znaczenie dla zachowania bioróżnorodności oraz może zaspokajać potrzeby związane z turystyką i wypoczynkiem. Projekt planu ogólnego respektuje zapisy Rozporządzenia Nr 49 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r., w tym zakaz lokalizacji obiektów budowlanych w odległości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem terenów wskazanych w dokumentach planistycznych. W granicach ChOChK nie przewidziano nowych rozproszonych terenów zabudowy, a uzupełnienia dopuszczono jedynie w sąsiedztwie istniejącej zabudowy, na działkach spełniających określone warunki. Taki sposób wyznaczenia stref funkcjonalnych, uwzględniający istniejące uwarunkowania przyrodnicze, w połączeniu z rezygnacją z lokalizacji inwestycji mogących powodować istotne przekształcenia środowiska, pozwala ocenić, że projekt planu ogólnego nie będzie wywierał znaczącej presji na obszar Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Użytek ekologiczny „Ciesacin” w projekcie planu ogólnego został prawie w całości objęty strefą otwartą SO z małym wyjątkiem, jedna działka z istniejącym domkiem letniskowym została ujęta w strefie SN (zieleni i rekreacji). Brak dopuszczenia zabudowy oraz ograniczenie funkcji do zieleni urządzonej i innych nieinwazyjnych form zagospodarowania pozwala na zachowanie jego wartości przyrodniczych. Takie wyznaczenie stref planistycznych i brak presji inwestycyjnej wpisuje się w cele ochrony użytku ekologicznego, którym jest zachowanie lokalnych siedlisk wodno-torfowiskowych oraz związanych z nimi gatunków.

Oddziaływanie planu ogólnego na formy ochrony przyrody należy uznać za pośrednie, długoterminowe i neutralne, z uwagi na ramowy charakter dokumentu oraz brak bezpośrednich skutków realizacyjnych. Nie należy spodziewać

się znaczącego negatywnego wpływu na przyrodę – przeciwnie, przyjęte ustalenia pozwalają na zachowanie ciągłości ekologicznej oraz ograniczenie presji urbanizacyjnej w najcenniejszych obszarach gminy.

8.9 Transgraniczne oddziaływanie

Biorąc pod uwagę geograficzne położenie gminy Urszulin - w centralnej części województwa lubelskiego, oraz zaproponowane w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne, oddziaływanie na elementy środowiska wskutek realizacji ustaleń planu będzie miały charakter lokalny i nie będzie miało zasięgu transgranicznego.

9. Rozwiązania alternatywne

Zakres prognozy oddziaływania na środowisko według Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko powinien przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań przyjętych w projekcie Planu (zwłaszcza w odniesieniu do obszarów Natura 2000). Możliwe rozwiązania alternatywne zostały przeanalizowane na etapie projektowania dokumentu, uwzględniając złożone wnioski gminy, instytucji oraz mieszkańców i przyjęto rozwiązania najbardziej optymalne. Zaproponowane w projektowanym dokumencie rozwiązania są najbardziej racjonalne i przyniosą one wymierne skutki i korzyści w szczególności dla mieszkańców gminy i jednocześnie będą one miały znikomy wpływ lub będą w niewielkim stopniu oddziaływały na środowisko i obszary Natura 2000.

10. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Zaproponowane w projekcie planu ogólnego rozwiązania mają na celu ochronę lokalnych interesów publicznych poprzez uporządkowanie ładu przestrzennego, który uwzględnia lokalne uwarunkowania gminy Urszulin. Rozwiązania te sprzyjają kształtowaniu przestrzeni w sposób zapewniający ochronę środowiska, zdrowia ludzi, a także wartości kulturowych gminy. Projekt planu uwzględnia rygory ładu przestrzennego, urbanistyki oraz uwzględnia ochronę krajobrazu i przyrody. Realizacja postanowień planu ogólnego pozwoli na zintegrowanie ładu przestrzennego ze środowiskowymi uwarunkowaniami gminy Urszulin w tym z terenami chronionymi.

Ład przestrzenny wyznaczają zawarte dla poszczególnych stref ustalenia dotyczące wskaźników urbanistycznych takich jak: wysokość zabudowy, intensywność zabudowy czy udział powierzchni biologicznie czynnej. Ten ostatni wskaźnik pozwala na zachowanie odpowiedniego udziału zieleni na terenach przeznaczonych pod zabudowę, jego respektowanie da gwarancję na zachowanie procesów biologicznych, różnorodności oraz powiązań przyrodniczych. W projekcie planu uwzględnia się obsługę komunikacyjną, poprzez ujęcie w strefę komunikacji istniejących dróg zbiorczych. Przy wyznaczaniu stref wzięto pod uwagę przebiegi istniejących korytarzy ekologicznych, istniejących form ochrony przyrody, dla których wiodącą jest strefa otwarta. Projektowany dokument chroni także grunty rolne i leśne.

11. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu

Plan ogólny określa zasady, na których podstawie będzie można dokonać oceny i monitorowania efektów jego realizacji. Są to ustalenia oraz wskaźniki wyznaczone dla poszczególnych stref, w których określono:

- profil funkcjonalny dla każdej ze stref,
- wartość maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy,
- wartość maksymalnej wysokości zabudowy,
- wartość maksymalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej

Analiza skutków realizacji zapisów planu ogólnego w zakresie sposobu zagospodarowania będzie mogła nastąpić po realizacji dokumentów planistycznych niższego szczebla które będą ustalane na podstawie założeń planu ogólnego. Plan ogólny będzie podstawą do wydawania warunków zabudowy, oraz podejmowania przez gminę planów miejscowych. Monitorowanie zamierzeń inwestycyjnych odbędzie się na etapie wystąpienia inwestora o

pozwolenie na budowę, a następnie poprzez coroczną analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym. To między innymi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, a także wydziały ochrony środowiska (wojewódzkie, powiatowe) są odpowiedzialne za prowadzenie monitoringu w zakresie ochrony środowiska, który polega na corocznej analizie i ocenie poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów (w szczególności dotyczącego stanu wód, gleb i powietrza). Systematyczny monitoring może doprowadzić do zdiagnozowania niezidentyfikowanych dotąd obszarów problemowych, lub ujawnić niekorzystne zjawiska, będzie podstawą do wprowadzenia zmian w dokumencie planu ogólnego.

12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotowa prognoza dotyczy oceny oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Urszulin. Procedura opracowania projektu planu ogólnego wywołana została uchwałą Nr V/23/2024 Rady Gminy Urszulin z dnia 8 sierpnia 2024 r w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego Gminy Urszulin. Projekt ma na celu określenie ram rozwoju gminy oraz zasad gospodarowania przestrzenią z uwzględnieniem ochrony środowiska i zasobów naturalnych. Opracowanie jest odpowiedzią na zmianę przepisów prawa, oraz zmiany społeczno-gospodarcze, a także potrzeby lokalnej społeczności. Na obszarze gminy nie występują tereny zamknięte inne niż ustalane przez ministra właściwego do spraw transportu. Plan ogólny stanowi podstawę do sporządzania planów miejscowych. Obszar objęty planem ogólnym został podzielony na następujące strefy planistyczne, zgodnie z art. 13c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- 1) SW – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- 2) SJ – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- 3) SZ – strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową,
- 4) SU – strefy usługowe,
- 5) SP – strefy gospodarcze,
- 6) SR – strefy produkcji rolniczej,
- 7) SI – strefy infrastrukturalne,
- 8) SN – strefy zieleni i rekreacji,
- 9) SC – strefy cmentarzy,
- 10) SG – strefy górnictwa,
- 11) SO – strefy otwarte,
- 12) SK – strefy komunikacji.

Podstawowe znaczenie przy podziale gminy Urszulin na strefy miały istniejące uwarunkowania gminy, w tym istniejąca struktura funkcjonalno- przestrzenna oraz kierunki rozwoju określone w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W planie ogólnym gminy Urszulin określono strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne, które odpowiadają specyfice gminy i jej potrzebom. Dokument wprowadza rozwiązania mające na celu kontynuację istniejącego zainwestowania, w tym zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz produkcyjnej, a także ochronę i rozwój terenów zieleni i rekreacji. Szczególną uwagę zwrócono na zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych, takich jak doliny rzeczne, jeziora, obszary leśne, łąki oraz inne formy ochrony przyrody.

Prognoza podzielona jest na dwie części. Pierwsza obejmuje szczegółową ocenę istniejących uwarunkowań środowiskowych na obszarze objętym planem, uwzględniając podział środowiska na jego główne komponenty.

W ramach tej analizy dokonano charakterystyki obecnego użytkowania terenu, warunków gruntowo-wodnych, glebowych, rzeźby terenu, istniejących form roślinności i fauny, a także lokalnego klimatu i klimatu akustycznego. Część ta obejmuje analizę przestrzeni w granicach gminy z uwzględnieniem jej specyfiki, takich jak naturalne warunki geograficzne oraz zasoby przyrodnicze i kulturowe. W szczególności zwrócono uwagę na istniejące formy ochrony przyrody, w tym na korytarze ekologiczne. Zidentyfikowano też potencjalne zagrożenia.

Druga część prognozy odnosi się bezpośrednio do projektu planu ogólnego. Analizie podlega zgodność projektu z obowiązującymi przepisami prawa ochrony środowiska, takimi jak ustawa Prawo ochrony środowiska, Prawo

wodne, ustawa o ochronie przyrody oraz inne regulacje związane z zagospodarowaniem przestrzennym. W tej części przeanalizowano wpływ ustaleń planu na poszczególne elementy środowiska. Prognoza dokonuje szczegółowej analizy skutków zapisów planu na środowisko przyrodnicze, społeczne i gospodarcze. Wskazano, że projektowane zmiany mogą prowadzić do ograniczonych przekształceń środowiska, takich jak uszczelnienie powierzchni biologicznie czynnych czy miejscowe zmiany w przepływie mas powietrza. Jednocześnie przyjęte rozwiązania minimalizują potencjalne negatywne skutki poprzez wprowadzenie ograniczeń w intensywności zabudowy, ochronę korytarzy ekologicznych oraz zachowanie ciągłości terenów zieleni. Projekt planu ogólnego uwzględnia również aspekt ochrony zasobów wodnych i gospodarki ściekowej. W aspekcie społecznym prognoza podkreśla, że realizacja planu przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców poprzez lepszy dostęp do infrastruktury, usług publicznych i terenów rekreacyjnych. Projekt zakłada również ochronę dziedzictwa kulturowego miasta, co pozwoli na zachowanie jego unikalnego charakteru i atrakcyjności turystycznej. Zapisy dokumentu są zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju, kładąc nacisk na integrację środowiska naturalnego z działalnością człowieka. Analiza wskazuje, że realizacja zapisów planu ogólnego nie wpłynie negatywnie na integralność obszarów chronionych ani nie spowoduje znaczących zmian w ich funkcjonowaniu. Prognoza zaleca jednak dalsze monitorowanie środowiska oraz wprowadzenie środków ochronnych na etapie realizacji inwestycji. Szczególną uwagę należy zwrócić na kontrolę emisji zanieczyszczeń, ochronę wód powierzchniowych i gruntowych oraz przeciwdziałanie nadmiernemu hałasowi. Plan ogólny zakłada niewielkie zwiększenie terenów zabudowy, które będą ściśle powiązane z istniejącym zainwestowaniem. Wyznaczone obszary inwestycyjne nie ingerują w istniejące formy ochrony przyrody, a ich realizacja będzie miała ograniczony wpływ na lokalne ekosystemy. Dodatkowo dokument zachowuje znaczną część terenów otwartych, co pozwala na utrzymanie funkcji ekologicznych i krajobrazowych gminy. Podsumowując, prognoza wykazuje, że realizacja projektu planu ogólnego dla gminy Urszulin jest zgodna z zasadami ochrony środowiska, zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego. Wdrożenie planu przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, zapewni rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, a także ochroni cenne wartości przyrodnicze i kulturowe gminy. Skutki środowiskowe realizacji zapisów planu będą głównie lokalne i ograniczone dzięki zastosowaniu odpowiednich regulacji oraz działań minimalizujących potencjalne oddziaływanie. Dokument stanowi podstawę do dalszego rozwoju gminy w sposób harmonijny.

Urszulin 31.03.2026r.

OŚWIADCZENIE

Jako autor opracowania pt.: Prognoza oddziaływania na środowisko Planu Ogólnego Gminy Urszulin, niniejszym oświadczam, iż spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. 2024. poz. 1112 ze zm.).

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Ewa Ataman

Gabriela Samborowska